

Η ΑΛΛΑΓΗ ΞΕΚΙΝΑ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΜΙΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΓΙΑ YOUTH WORKERS, ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ
ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ.

LOCALY: Καλλιέργεια Δεξιοτήτων, Στάσης και Συνείδησης Ζωής στους Νέους

Ως απάντηση στις πιεστικές προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης της αξίας των επιβαρυντικών περιβαλλοντικών συνθηκών, οι οποίες γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στις αστικές περιοχές της Ευρώπης, το έργο LOCALY, το οποίο χρηματοδοτείται από την ΕΕ, προτείνει μία καινοτόμο προσέγγιση με σκοπό την ενδυνάμωση των νέων ώστε να αντιμετωπίσουν τοπικά περιβαλλοντικά ζητήματα, αποκτώντας παράλληλα ουσιαστικές δεξιότητες για το μέλλον τους. Με το 75% του ευρωπαϊκού πληθυσμού να κατοικεί σε πόλεις και κωμοπόλεις, υπάρχει σημαντικό δυναμικό για λύσεις μέσα από την πρωτοβουλία των ίδιων των νέων. Αναγνωρίζοντας το ρόλο των οργανώσεων νεολαίας στην ενεργοποίηση των νέων, το LOCALY στοχεύει να καλύψει το κενό, παρέχοντας πρακτικές μεθοδολογίες και εργαλεία ειδικά σχεδιασμένα για τη μη τυπική εκπαίδευση.

Το έργο LOCALY συντονίζεται από: Goethe-Institut Αθήνα, Ελλάδα
<https://www.goethe.de/ins/gr/el/sta/ath.html>

Η εργαλειοθήκη LOCALY συγγράφηκε και δημιουργήθηκε από: Naturfreundejugend Deutschlands, Βερολίνο, Γερμανία
<http://www.naturfreundejugend.de/>

Η Εργαλειοθήκη LOCALY αναπτύχθηκε (καλοκαίρι 2024) και αναθεωρήθηκε (άνοιξη 2025) από μια σύμπραξη ειδικών από:

Biodiversa, Αστούρια, Ισπανία
<http://www.asociacionbiodiversa.org/>

Ecogenia, Αθήνα, Ελλάδα
<https://ecogenia.org/>

Materahub, Ματέρα, Ιταλία
<https://www.materahub.com/>

Η Εργαλειοθήκη LOCALY επιμελήθηκε από: Στέλλα Σαράτση, Goethe-Institut Αθήνα <https://www.goethe.de/ins/gr/el/sta/ath.html>

Η Εργαλειοθήκη LOCALY σχεδιάστηκε από: SUSAMI Creative Agency, Αθήνα, Ελλάδα <https://susamicreative.com>

Η μετάφραση στην ελληνική γλώσσα πραγματοποιήθηκε από: Στέφανος Παπαδόσηφος

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 4

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ 6

Γενικό πλαίσιο	7
Χρήσιμες Πληροφορίες	8
Εκπαιδευτικό Υπόβαθρο	9
Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	16

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ 18

ΣΥΖΗΤΩ για την κλιματική αλλαγή	19
Ενσυνειδητότητα	24
Ανθεκτικότητα	31
Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων με νέους	41
Αναστοχασμός	44
Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	50

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ 52

Εγώ και η Ομάδα μου	54
Ένα δυναμικό σύνολο	60
Βγείτε έξω!	66
Έρευνα & Γνώση	74
Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	76

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΡΓΟΥ 78

Δημιουργική ανάπτυξη ιδεών	80
Σχεδιασμός Έργου	86
Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	96

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: FROM IDEA TO ACTION 98

Συμμετοχή στα Κοινά & Ενεργός Πολιτειότητα	100
Κοινοτική δράση	104
Εργαλεία και τακτικές συνηγορίας	108
Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	114

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙΣ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ 116

Ψηφιακά εργαλεία και πρόσθετες πηγές	122
--------------------------------------	-----

ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ 123

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητή/έ youth worker,

Σήμερα, βρισκόμαστε αντιμέτωπες/οι με ένα χαοτικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο, ο οποίος έρχεται σε αντιπαράθεση με πολύπλοκες και εκτεταμένες προκλήσεις όπως η κλιματική κρίση, η πρόσφατη πανδημία, η αναζωπύρωση ακροδεξιών κινημάτων στην Ευρώπη, η ραγδαία ψηφιακή μετάβαση, και πολλά ακόμη.

Η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή θεωρείται μία από τις κυριότερες απειλές για την ανθρωπότητα λόγω των άμεσων και έμμεσων συνεπειών της. Η Έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) αναφέρει ότι παγκοσμίως 3,3 έως 3,6 δισεκατομμύρια άνθρωποι (δηλαδή σχεδόν ο μισός πληθυσμός της Γης) ζουν σε συνθήκες υψηλής επικινδυνότητας λόγω της κλιματικής αλλαγής. Η πορεία της ανθρωπότητας συνδέεται άμεσα με τα οικοσυστήματα που την περιβάλλουν, τα οποία απειλούνται από ακραία καιρικά φαινόμενα και τη γενικευμένη καταστροφή του φυσικού τοπίου, με αποτέλεσμα τη μείωση της επισιτιστικής, υγειονομικής και οικιστικής ασφάλειας για όλα τα έμβια όντα, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Ως, αποτέλεσμα, πολλά είδη κινδυνεύουν με εξαφάνιση - ένα στα πέντε είδη θεωρείται ότι διατρέχει κίνδυνο **εξαφάνισης**. Επιπλέον, οι **μετακινήσεις προσφύγων** λόγω των προβλημάτων που σχετίζονται με το κλίμα αναμένεται να αυξηθούν ραγδαία στο μέλλον.

Άτομα που εξειδικεύονται στη μελέτη μελλοντικών τάσεων περιγράφουν την κατάσταση του σύγχρονου κόσμου με το ακρωνύμιο **BANI**- Brittle (εύθραυστος), Anxious (αγχώδης), Nonlinear (μη-γραμμικός/μη προβλέψιμος) και Incomprehensible (ακατανόητος). Όπως δείχνουν οι μελέτες, οι νέες/οι επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από αυτή την κατάσταση, με αυξανόμενο αριθμό ατόμων που υποφέρουν από προβλήματα ψυχικής υγείας, όπως κατάθλιψη και άγχος. Επιπλέον, η κοινωνική απομόνωση κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19 ενίσχυσε το αίσθημα κοινωνικής ανασφάλειας, ενώ η χρήση ψηφιακών μέσων εκτοξεύτηκε. Ως αποτέλεσμα, πολλά νεαρά άτομα παρουσιάζουν **έλλειψη αυτοπεποίθησης και αυτεπάρκειας**.

Ως youth worker, έχεις τη δυνατότητα να προσφέρεις σε νέες και νέους τα εφόδια που χρειάζονται για να διαχειριστούν τις σύγχρονες προκλήσεις:

Η ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

βοηθά στην καταπολέμηση της ευθραυστότητας.

Η ΕΝΣΥΝΕΙΔΗΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΥΤΕΠΑΡΚΕΙΑ

μειώνουν το άγχος.

Η ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

αντισταθμίζει τη μη-γραμμικότητα/μη προβλεψιμότητα.

Η ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΓΝΩΣΗ

απωθούν το ακατανόητο.

Η εργασία σε προγράμματα (projects) μπορεί να ενδυναμώσει νέες και νέους, μέσα από τους ακόλουθους τρόπους: βιώνουν ότι οι ιδέες, οι απόψεις και το όραμά τους έχουν αξία, ότι μπορούν να πετύχουν τους στόχους τους, όταν είναι διορατικοί, και ότι μπορούν ακόμη και να επηρεάσουν την κοινωνία και να αφήσουν μακροχρόνιο αντίκτυπο. Επιπλέον, η ομαδική εργασία καλλιεργεί την εμπιστοσύνη, ενισχύει τη μάθηση μέσα από την ανταλλαγή εμπειριών και δημιουργεί αυθεντικές φιλίες.

Μέσω της καθοδήγησης ενός τοπικού περιβαλλοντικού έργου, μπορείς να δείξεις σε νέα άτομα ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι να διαμορφώσουν τα ίδια το μέλλον τους και να δράσουν ενάντια στην ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή, την καταστροφή της φύσης και την κοινωνική αδικία. Με το σκοπό αυτό, ένωσε μία ομάδα εφήβων, άναψε τη σπίθα των ιδεών τους και υποστήριξε τη δράση τους! Η Αλλαγή ξεκινά από το LOCAL(L)Y!

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

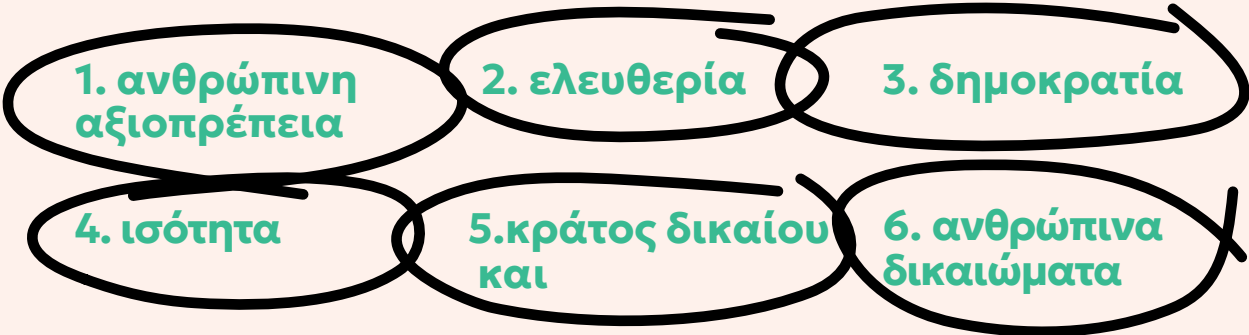
Η εργαλειοθήκη παρέχει ένα ολιστικό πλαίσιο για youth workers σε όλη την Ευρώπη, προκειμένου να υλοποιήσουν ένα έργο μαζί με μια ομάδα νέων. Οι νέες και οι νέοι συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα στάδια, από τη σύλληψη της ιδέας έως τον αναστοχασμό/αναλογισμό και την παρουσίαση του έργου στο τέλος. Ο ρόλος των youth workers είναι κυρίως συνοδευτικός: καθοδηγούν την ομάδα, ενώ τα ίδια τα άτομα αναγνωρίζουν, προσεγγίζουν και -σε ορισμένες περιπτώσεις- επιλύουν περιβαλλοντικά (και κοινωνικά) προβλήματα στις τοπικές τους κοινότητες.

Η εργαλειοθήκη περιλαμβάνει θεωρητικό υπόβαθρο, δραστηριότητες και προτάσεις για περαιτέρω μάθηση, καθώς και ψηφιακά εργαλεία. Είναι δομημένη σύμφωνα με τα πρότυπα μίας ολιστικής λογικής που ξετυλίγεται προοδευτικά, ωστόσο συνιστάται και η επιλεκτική ανάγνωση, ανάλογα με τις ανάγκες και την κατάσταση. Για παράδειγμα, ζητήματα όπως η εμπλοκή της κοινότητας, η συνηγορία (advocacy) και η παρουσίαση, καλό είναι να λαμβάνονται υπόψη ήδη από τη φάση επιλογής του θέματος του έργου. Τέλος, η εργαλειοθήκη απευθύνεται σε youth workers άνω των 18 ετών, που δραστηριοποιούνται με άτομα 13-17 ετών. Ωστόσο, μεγάλο μέρος του υλικού μπορεί να προσαρμοστεί και σε άλλες ηλικιακές ομάδες ή διαφορετικά πλαίσια.

Γενικό πλαίσιο

Η εργαλειοθήκη αναπτύχθηκε και συντάχθηκε από μία κοινοπραξία ειδικών από την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γερμανία και την Ιταλία. Αφετηρία μας αποτελούν οι ευρωπαϊκές αξίες, στις οποίες έχουν συμφωνήσει όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ μέσω της **Συνθήκης της Λισαβόνας** (2009, Άρθρο 2):

Για να διασφαλιστεί η διατήρηση αυτών των αξιών για τις μελλοντικές γενιές, η καταπολέμηση της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής είναι απαραίτητη, καθώς αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια για σταθερές κοινωνίες και την αξιοπρεπή διαβίωση των ανθρώπων. Για την εκπαίδευση των νέων ως φορέων αλλαγής, απαιτείται ένα ενδυναμωτικό, πρακτικό και πολυεπίπεδο εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Η Εργαλειοθήκη LOCALY έχει ως στόχο να αποτελέσει εκπαιδευτικό υλικό για τους youth workers, εκπαιδευτριες/τές ή/και συντονίστριες/στές που εργάζονται με νέους και επιθυμούν να ενσωματώσουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση στην προσέγγισή τους. Συγκεκριμένα, η εργαλειοθήκη παρέχει κατάλληλα για το σκοπό της, καινοτόμα εργαλεία για την υλοποίηση περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών σε επίπεδο κοινότητας, με στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης μέσα από τοπικές δράσεις με παγκόσμιο αντίκτυπο.

Η πρώτη, τρέχουσα έκδοση της εργαλειοθήκης χρησιμοποιήθηκε ως εκπαιδευτικό υλικό σε ένα σεμινάριο ανάπτυξης ικανοτήτων για εργαζόμενα άτομα σε θέματα νεολαίας στην Ισπανία, τον Ιούλιο του 2024. Στη συνέχεια, οι youth workers δοκίμασαν το περιεχόμενο μέσα από πιλοτικές εφαρμογές, οι οποίες υλοποιήθηκαν σε τέσσερις διαφορετικές χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Ισπανία και Ιταλία). Στόχος της μεθοδολογίας είναι να διασφαλιστεί ότι η εργαλειοθήκη, μετά την αρχική φάση δοκιμής, θα αναθεωρηθεί, θα επανεκδοθεί και θα εφαρμοστεί εκτενώς σε διάφορα πλαίσια.

Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πολυδιάστατου αποτελέσματος, με στόχο την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε πλαίσια νεολαίας και εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, την ενίσχυση της σχετικής ευαισθητοποίησης, καθώς και της ικανότητας των πολιτών να ανταποκρίνονται δημιουργικά και αποτελεσματικά σε γεγονότα που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τους ίδιους και την ποιότητα ζωής τους.

Σε ποιους απευθύνεται αυτή η εργαλειοθήκη;

Μία εργαλειοθήκη για επαγγελματίες που θέλουν να ενσωματώσουν μία περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένη προσέγγιση στις πρακτικές και τις δραστηριότητές τους, με στόχο τη νεολαία, μέσα σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια.

Τι περιλαμβάνει;

Εκπαιδευτικό υπόβαθρο, μεθοδολογικά εργαλεία και προσεγγίσεις, προτεινόμενες δραστηριότητες και βασικές αρχές σχεδιασμού είναι μερικά από τα στοιχεία που συγκροτούν την εργαλειοθήκη. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα υλικά που περιλαμβάνονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία προέρχονται από τη βαθιά γνώση επαγγελματιών που τα έχουν εφαρμόσει και δοκιμάσει πιλοτικά σε διάφορους τομείς, με μεγάλη συνείδηση και προσοχή.

Για το λόγο αυτό, σε διάφορα σημεία το πιο σημαντικό δεν είναι το τι εμφανίζεται. Η καινοτομία βασίζεται κυρίως στο πώς παρουσιάζεται το κάθε τι, καθώς και στο γιατί παρουσιάζεται με τον ορισμένο αυτό τρόπο. Με άλλα λόγια, η καινοτομία εκφράζεται μέσα από το σκοπό που κρύβεται πίσω από τις προσαρμοσμένες λεπτομέρειες.

Σημείωσε παρακαλώ, ότι κάποια σημεία (λέξεις ή και άλλα) έχουν υπογραμμιστεί με διαφορετικό χρώμα (συνήθως πράσινο ή πορτοκαλί). Για τα σημεία αυτά, μπορείς να βρεις παραπάνω πληροφορίες και/ή ψηφιακά εργαλεία και άλλες πηγές στο τέλος του εκάστοτε κεφαλαίου στο οποίο εμφανίζονται.

Τι είναι (και τι δεν είναι) αυτή η εργαλειοθήκη

Οι σελίδες που ακολουθούν δεν σκοπεύουν να προσφέρουν λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε πραγματικότητα, και δε θέλουμε να ισχυριστούμε ότι τέτοιου είδους λύσεις είναι γενικότερα διαθέσιμες. Αυτό που επιδιώκουμε είναι να μοιραστούμε γνώση και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να μας επιτρέψουν να διατηρήσουμε το παρόν στις κλιματικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε. Και να κάνουμε εκείνες τις ουσιαστικές διακρίσεις που θα μας επιτρέψουν να ενθαρρύνουμε τα νέα άτομα να δημιουργήσουν αυτό που επιθυμούν και το καλύτερο που μπορούν.

Ως εκ τούτου, η εργαλειοθήκη έχει ως στόχο να εφαρμοστεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό μέσω της εργασίας βάσει σχεδίου δράσης. Θα πρέπει να εμπλουτίζεται διαρκώς, προσαρμοζόμενη κάθε φορά στις ανάγκες διαφορετικών ατόμων και ομάδων, αλλά και στα νέα εμπόδια που προκύπτουν συνεχώς στην πορεία μας για την αντιμετώπιση της

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΟΥΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ.

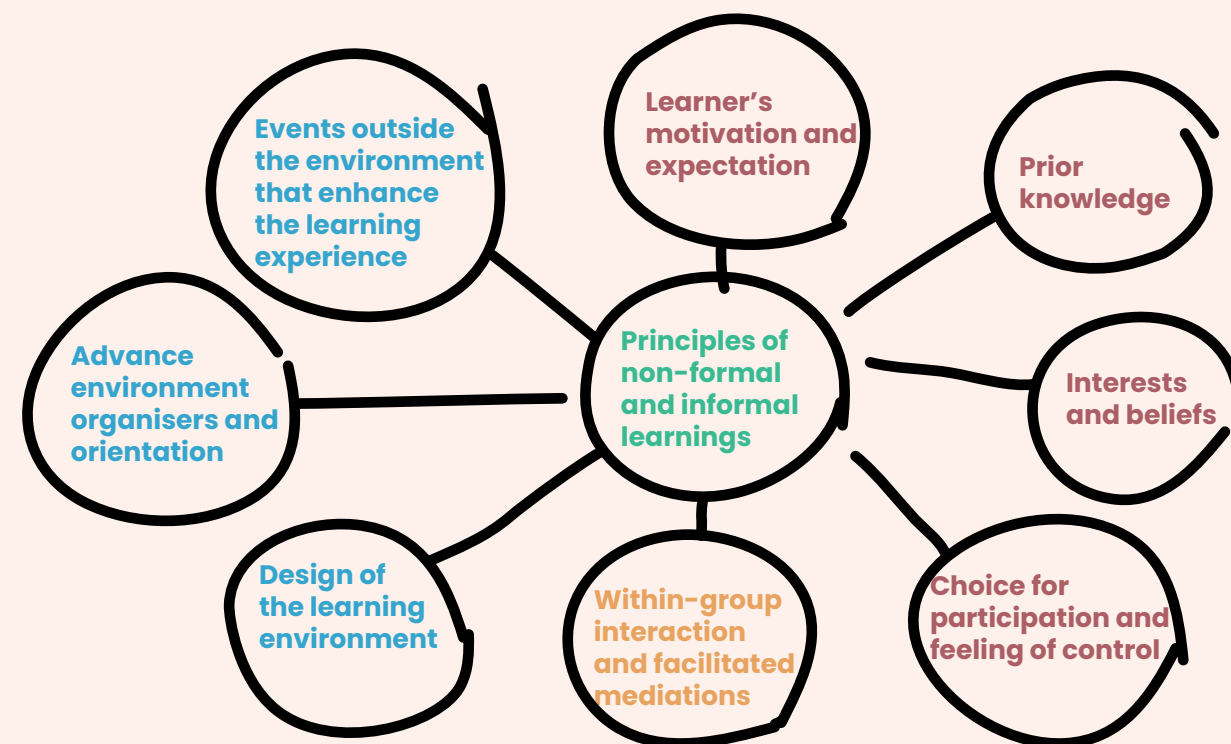
Κατά την προετοιμασία αυτής της εργαλειοθήκης, λάβαμε υπόψη μας διάφορες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Παρότι υπάρχουν σημεία που αλληλοκαλύπτονται αλλά και διαφορές, θεωρούμε ότι μέσα στην πολυπλοκότητα του σημερινού κόσμου δεν υπάρχει μία προσέγγιση που να ταιριάζει στα πάντα.

Μη τυπική Εκπαίδευση

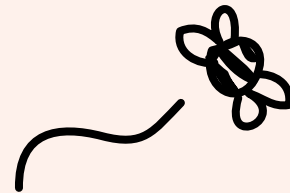
Η εκπαίδευση δεν ξεκινά με τη γνώση, αλλά με την περιέργεια και το ενδιαφέρον. Οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά μέσα από βιώματα, με διασκέδαση και κίνηση, και σε συνεργασία με συνομηλίκους. Για να καλλιεργηθεί η περιέργεια, οι άνθρωποι χρειάζονται -στην καλύτερη περίπτωση- μια θετική συναισθηματική σύνδεση με το αντικείμενο. Και αυτό ακριβώς είναι ο πυρήνας της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Όσο διαφορετική είναι η ομάδα των νέων σου, άλλο τόσο διαφορετικά είναι και τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες και οι αφετηρίες τους. Επομένως, η μεθοδολογική ποικιλία είναι το κλειδί. Αν καταφέρεις να ικανοποιήσεις τις ανάγκες όλων των μελών της ομάδας και να δημιουργήσεις θετικές εμπειρίες για το καθένα από αυτά, οι πιθανότητες να είναι επιτυχημένο το project σου είναι μεγαλύτερες, καθώς η παρακίνηση όλων των μελών της ομάδας είναι απαραίτητη.

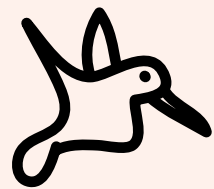
Το τι λειτουργεί καλύτερα για την ομάδα σου και σε ποιο βαθμό κάποιες μέθοδοι είναι αποτελεσματικά εκπαιδευτικά εργαλεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από πολλούς παράγοντες, όπως η ηλικία, το μέγεθος της ομάδας, καθώς -μεταξύ άλλων- και οι γνώσεις και οι εμπειρίες των συμμετεχόντων. Προσπάθησε να λαμβάνεις τακτικά ανατροφοδότηση από τα μέλη της ομάδας σου, ρώτησε τι προσδοκίες έχουν για ορισμένα θέματα και δραστηριότητες, ή προσπάθησε να αναπτύξεις δραστηριότητες μαζί με την ομάδα, ώστε να βρεις τρόπους να εργαστείς και σε δύσκολα και πολύπλοκα θέματα, χωρίς να χάνεται η διασκέδαση για κανένα από τα μέλη.

Πράσινη Εκπαίδευση

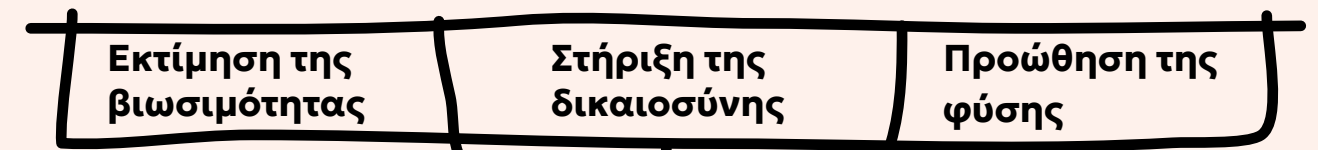
Το 2022, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσίευσε το **GreenComp**, το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων Βιωσιμότητας, ως μέρος της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας, και το διέθεσε σε πολλές διαφορετικές γλώσσες. Στόχος του είναι η διάδοση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενδυναμώνοντας τους μαθητευόμενους να ενεργούν με ενσυναίσθηση και υπευθυνότητα απέναντι στον πλανήτη και τη δημόσια υγεία.

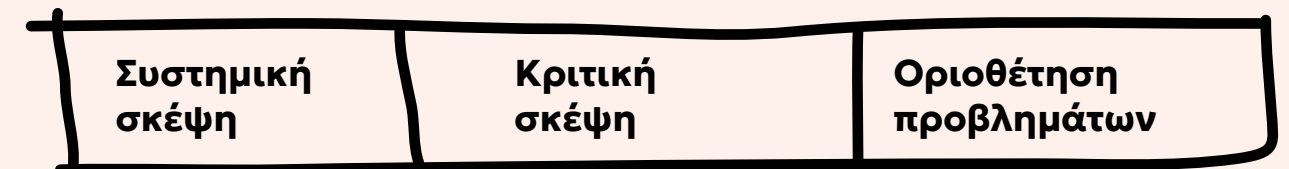
Ορίζει τέσσερις βασικούς και αλληλένδετους τομείς ικανοτήτων:

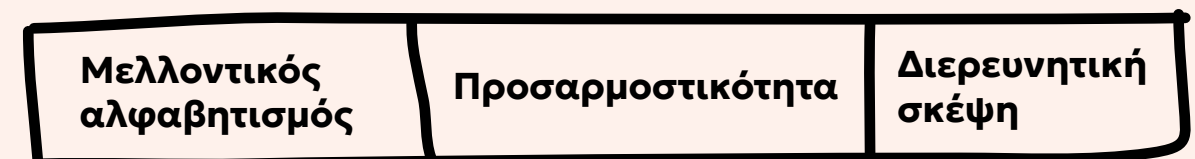
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΞΙΩΝ ΒΙΩΣΙ- ΜΟΤΗΤΑΣ

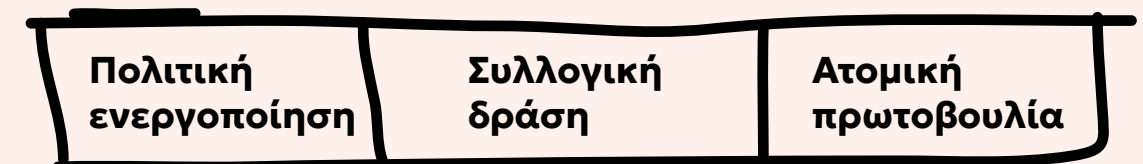
ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΜΕΛΛΟ- ΝΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

ΔΡΑΣΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

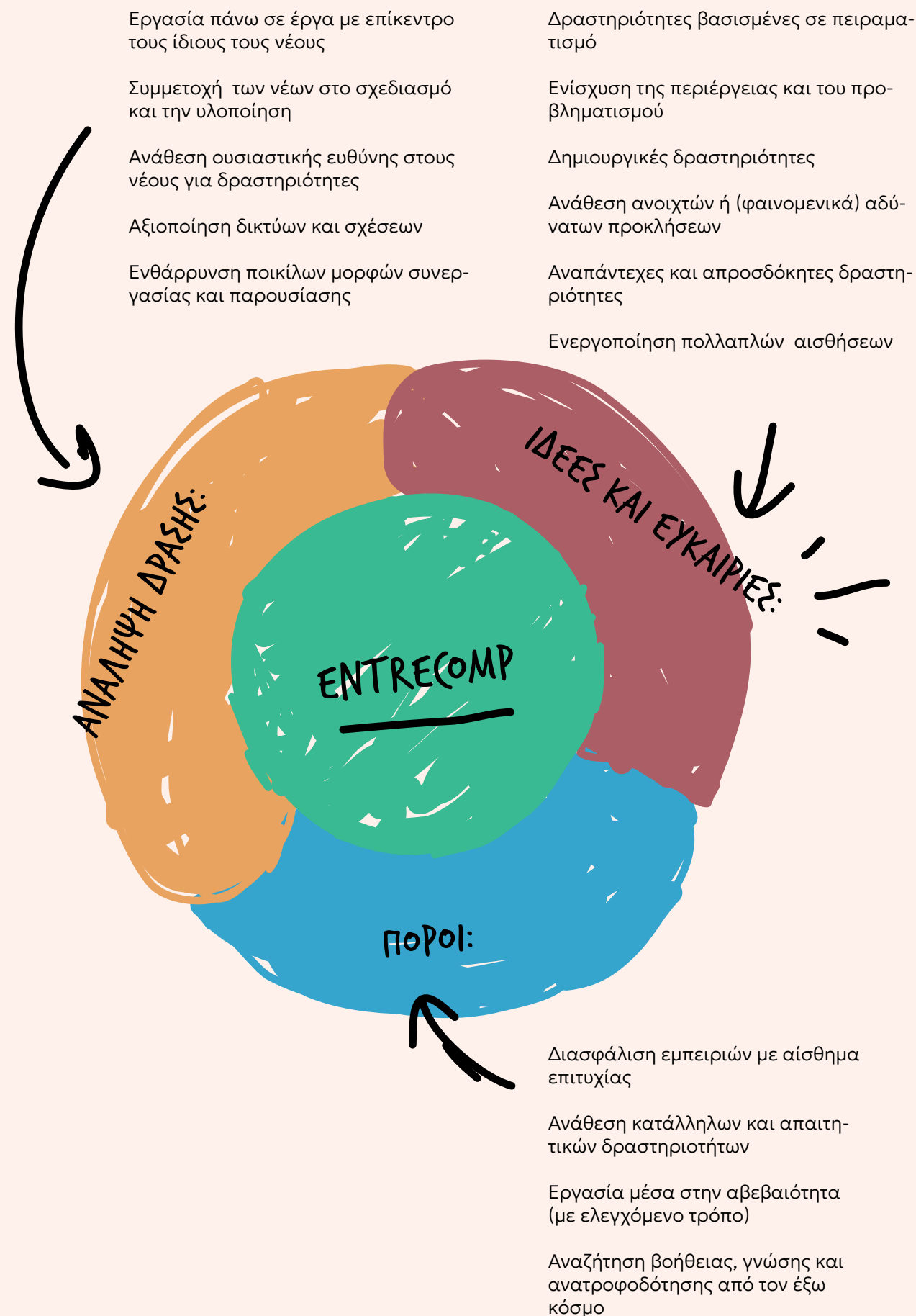
Εκπαίδευση στην Επιχειρηματικότητα

Το 2016 δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το **EntreComp**, το Ευρωπαϊκό πλαίσιο επιχειρηματικών προσόντων, το οποίο περιλαμβάνει τρεις βασικούς τομείς: Ιδέες και Ευκαιρίες, Πόροι, και Ανάληψη Δράσης. Η γενική ιδέα είναι ότι αυτοί οι τομείς ικανοτήτων αποτελούν σημαντικά και πολύτιμα εφόδια για τους ανθρώπους και τις κοινωνίες, τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον. Πιο συγκεκριμένα:

Ιδέες και Ευκαιρίες: Αναφέρεται στη δημιουργικότητα και ιδιαίτερα στην περιέργεια και την ικανότητα των νέων να αναπτύσσουν σχετικές ιδέες στο πλαίσιο ενός θέματος, να οραματίζονται επιθυμητά μελλοντικά σενάρια και γενικότερα να δίνουν παραδείγματα αξιόλογων ιδεών.

Πόροι: Ο τομέας αυτός δίνει έμφαση στη σημασία της ανάπτυξης και διατήρησης της εμπιστοσύνης των νέων προς τις ικανότητες τους καθώς και της προθυμίας τους να ζητούν και να δέχονται υποστήριξη από συνομηλίκους, εκπαιδευτές και γονείς όταν αυτή χρειάζεται - αναγνωρίζοντας ότι οι επικοινωνιακές δεξιότητες αποτελούν επιθυμητό στόχο. Ένας ακόμη πολύτιμος πόρος είναι η ικανότητα των νέων να αναγνωρίζουν τη δική τους, εξατομικευμένη, μαθησιακή πορεία.

Ανάληψη Δράσης: Ο τομέας αυτός εστιάζει στις ικανότητες του βασικού σχεδιασμού, υλοποίησης και παρουσίασης, στην ανάληψη ευθύνης, στην εργασία τόσο ατομικά όσο και συνεργατικά, στο σεβασμό προς τους συνομηλίκους και στην ικανότητα προσαρμογής σε συνθήκες αβεβαιότητας.

Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι μια έννοια με ολοένα αυξανόμενη απήχηση, η οποία βασίζεται στους 17 **Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης** (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Το 2015, όλα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ (που αποτελούν σχεδόν όλες τις χώρες του κόσμου) συμφώνησαν στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη για την προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης και ευημερίας.

Οι ΣΒΑ αντιπροσωπεύουν μια τολμηρή και συλλογική προσπάθεια για την αντιμετώπιση των επιτακτικών παγκόσμιων προκλήσεων. Με βασική αποστολή την εξάλειψη της φτώχειας, τη μείωση των ανισοτήτων και την καταπολέμηση της κλιματικής κρίσης, οι 17 αλληλένδετοι στόχοι αγγίζουν κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις. Για τις/τους youth workers, η κατανόηση των ΣΒΑ δεν αφορά μόνο στην ευαισθητοποίηση αλλά και στην ενδυνάμωση. Έχοντας αντιληφθεί τις περιπλοκότητες κάθε στόχου αλλά και τη διασύνδεσή τους με τα ευρύτερα θεσμικά πλαίσια, οι youth workers μπορούν να καθοδηγήσουν αποτελεσματικά τα νεαρά άτομα προς ουσιαστική δράση. Επιπλέον, η αναγνώριση της δέσμευσης θεσμών όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση να ενσωματώσουν τους ΣΒΑ τόσο στις εσωτερικές όσο και στις εξωτερικές πολιτικές τους, υπογραμμίζει τη συλλογική παγκόσμια δυναμική πίσω από αυτή τη μετασχηματιστική ατζέντα.

Η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη επιτρέπει σε κάθε άνθρωπο να αποκτήσει τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις συμπεριφορές και τις αξίες που είναι απαραίτητες για τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους να προσαρμοστούν στις επιπτώσεις της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής, ενισχύει την ανθεκτικότητα και τους ενδυναμώνει να αντιμετωπίσουν τα αίτιά της. Σημαίνει την ενσωμάτωση βασικών θεμάτων βιώσιμης ανάπτυξης στη διδασκαλία και τη μάθηση, όπως για παράδειγμα η μείωση του κινδύνου καταστροφών, η βιοποικιλότητα και η βιώσιμη κατανάλωση. Βασίζεται σε συμμετοχικά, καινοτόμα, μαθητοκεντρικά πρότυπα διδασκαλίας και προάγει δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, διερεύνηση πιθανών μελλοντικών εξελίξεων και η συλλογική λήψη αποφάσεων.

Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι παρακινούνται να επιλέξουν βιώσιμους τρόπους ζωής και αποκτούν δεξιότητες που σχετίζονται με «πράσινα» επαγγέλματα που συμβάλλουν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας και της κοινωνικής ισότητας. Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ενδυναμώνει τους εκπαιδευόμενους καθιστώντας τους ενεργούς φορείς στη μαθησιακή διαδικασία, από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την τρίτη ηλικία και προωθεί τη μάθηση πέρα από τα όρια των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Στόχος είναι τα εκπαιδευόμενα άτομα να αναπτύξουν ένα κριτικό και αυτενεργό στυλ μάθησης, πέρα από το απλό «savoir» (γνώση) για τα πράγματα. Θα πρέπει να κατανοούν την παρούσα κατάσταση και τις μελλοντικές προοπτικές, τις επιπτώσεις των καταστάσεων και των δραστηριοτήτων στα ίδια και το περιβάλλον τους, καθώς και τις ανάγκες των ανθρώπων και της φύσης τόσο τοπικά όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, στο παρόν αλλά και στο μέλλον, για διαφορετικές γενιές και σε διαφορετικά πλαίσια.

Ωστόσο, ασκείται και κριτική για τους ΣΒΑ. Ιδιαίτερα στο ΣΒΑ 8, εντοπίζεται μια βασική αντίφαση, τόσο εντός του ίδιου του στόχου, όσο και σε σχέση με τους υπόλοιπους. Ο στόχος αναφέρεται στην «αξιοπρεπή εργασία και οικονομική ανάπτυξη», ωστόσο μελέτες δείχνουν ότι δε θα μπορέσουμε να μειώσουμε τις παγκόσμιες εκπομπές CO₂ αρκετά γρήγορα ώστε να πετύχουμε το στόχο των δύο βαθμών, εάν η παγκόσμια οικονομία συνεχίσει να αναπτύσσεται με ρυθμό 3%.

IPCC 2023 Report: <u>AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023 (ipcc.ch)</u>	Non-formal Education: <u>(15) Non-formal learning in a nutshell - YouTube</u>
Species Extinction: <u>Adaptation, speciation and extinction in the Anthropocene, Sarah P. Otto (The Royal Society Publishing)</u>	GreenComp: <u>the European sustainability competence framework - European Commission (europa.eu)</u>
Climate Refugees: <u>Climate change and displacement: the myths and the facts UNHCR + Climate Refugees (nationalgeographic.org)</u>	EntreComp: <u>EntreComp: The entrepreneurship competence framework - European Commission (europa.eu)</u>
BANI World: <u>What BANI Really Means (And How It Corrects Your World View) (forbes.com)</u>	SDGs: <u>THE 17 GOALS Sustainable Development (un.org)</u>
Mental State of Youngsters: <u>Uncertainty as a driver of the youth mental health crisis - ScienceDirect</u>	Critical Views on SGDs: <u>SDG 8: Economic Growth or Degrowth? (King's College London Blog)</u>
Treaty of Lisbon: <u>Treaty of Lisbon (europa.eu)</u>	

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Πριν αρχίσεις να υλοποιείς δράσεις και έργα, θα πρέπει να σκεφτείς κάποιες βασικές αρχές σχετικά με τον τρόπο που θέλεις να δουλέψεις, τι θέλεις να πετύχεις εσύ ως youth worker, και τι είδους περιβάλλον θέλεις να δημιουργήσεις για την ομάδα σου.

Ιδιαίτερα όταν εργάζεσαι πάνω σε περιβαλλοντικά θέματα, μιλάς για την κλιματική κρίση και ξεκινάς κάτι μεγάλο, όπως ένα έργο, προτείνουμε να διασφαλίσεις ότι υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός και ευαισθησία ως προς τη συναισθηματική διάσταση των θεμάτων αυτών.

ΟΙ ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ, Η ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΝΣΥΝΕΙΔΗΤΟΤΗΤΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Όταν ξεκινάς το σχεδιασμό ενός έργου, είναι σημαντικό να λάβεις υπόψη ορισμένες βασικές αρχές για την εργασία με νέες/νέους, ώστε να διασφαλίσεις ότι το έργο θα πετύχει τον στόχο του: να ενδυναμώσει τα συμμετέχοντα άτομα και να έχει ένα επιτυχημένο αποτέλεσμα.

Επιπλέον, ο αναστοχασμός αποτελεί βασικό στοιχείο κάθε μαθησιακής εμπειρίας. Στην πραγματικότητα, η μάθηση προκύπτει μέσω της επεξεργασίας της βιωματικής εμπειρίας, της άντλησης συμπερασμάτων από αυτήν και της εφαρμογής αυτών στην προσωπική ζωή. Είναι μια διαδικασία που χρειάζεται συνεχή ενίσχυση και υποστήριξη και όχι μόνο στο τέλος μιας δράσης ή ενός έργου. Συνιστούμε την οργάνωση καθημερινών στιγμών αναστοχασμού με τα άτομα με τα οποία.

ΣΥΖΗΤΩ για την κλιματική κρίση

Θα έπρεπε όλοι να μιλάμε για την κλιματική κρίση - γιατί λοιπόν δεν το κάνουμε; Οι καθημερινές συζητήσεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή που προκαλείται από τον άνθρωπο - με φίλους, οικογένεια, συναδέλφους, αγνώστους - δεν είναι πάντα εύκολες. Ακόμη και αν ανησυχείς για τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, μπορεί να διστάζεις να μιλήσεις για αυτήν ή να αισθάνεσαι αμήχανα όταν το κάνεις.

Μια καλή συζήτηση δεν αφορά μόνο στην ανταλλαγή πληροφοριών ή στο ποιος «έχει δίκιο». Πρόκειται για σύνδεση, για την αίσθηση ότι επικοινωνούμε πραγματικά και ότι μας καταλαβαίνουν. Το ίδιο ισχύει και για τις συζητήσεις γύρω από την κλιματική κρίση.

Οδηγίες

Βασικές Αρχές του Σ.Υ.Ζ.Η.Τ.Ω. :

- Σ** **Σεβασμός**
Δείχνω σεβασμό στο/ στη συνομιλητή/λήτριά μου και αναζητώ κοινό έδαφος.
Επιλέγω μη-βίαιη επικοινωνία. Αποφεύγω το φόβο, την ενοχή, τη ντροπή, την επιβολή.
Χρησιμοποιώ θετική γλώσσα σώματος. Χαλαρώνω και απολαμβάνω τη συζήτηση.
- Υ** **Υπομονή**
Ακούω με προσοχή, χωρίς να διακόπτω, δίνω χώρο στην κουβέντα να εξελιχθεί.
Αντιμετωπίζω τη συζήτηση ως μια διαδικασία μάθησης και σύνδεσης.
- Ζ** **Ζητώ εξηγήσεις**
Κάνω ερωτήσεις, εκφράζω απορίες, δείχνω ενδιαφέρον.
Δεν κάνω διάλεξη — ρωτάω τι σημαίνει προσωπικά για εκείνους το θέμα.
- Η** **Ησυχία εσωτερική**
Μένω ανοιχτός/ή χωρίς άμυνες ή βιαστικά συμπεράσματα.
Δε χρειάζεται πίεση. Επιλέγω τη σωστή στιγμή, αφήνομαι στη ροή της συζήτησης.
Μένω ανοιχτός/ή. Εστιάζω σε ό,τι μας ενώνει, όχι σε ό,τι μας χωρίζει.

Τ

Τολμώ να μιλήσω

Μοιράζομαι τη δική μου ιστορία με ειλικρίνεια. Η προσωπική αφήγηση εμπνέει και δημιουργεί σύνδεση. Μιλώ με ειλικρίνεια, δεν χρειάζεται να είμαι ειδικός/ή. Αρκεί να είμαι αυθεντικός/ή.

Ω

Ωριμότητα στη δράση

Η δράση βοηθά, αλλά δεν είναι πανάκεια, είναι ένα βήμα.

Οι πράξεις εμπνέουν. Το τι κάνω μπορεί να επηρεάσει τι θεωρεί ο άλλος εφικτό.

Η δράση δίνει ελπίδα και φέρνει ψυχική ενδυνάμωση.

Ορισμένες απλές ασκήσεις προ-θέρμανσης για να ξεκινήσεις:

Άσκηση βαθιάς ακρόασης: Κανόνισε μια συζήτηση με ένα φίλο. Ρώτησέ τον τι σκέφτεται για την κλιματική κρίση και άκουσε τον προσεκτικά για τέσσερα (4) λεπτά χωρίς να τον διακόψεις καθόλου.

Αναστοχασμός σε μια συζήτηση που σε άγγιξε βαθιά: Τι ειπώθηκε; Τι σε επηρέασε; Πώς αντέδρασες εκείνη τη στιγμή;

Εξασκήσου στο να αφηγηθείς τη δική σου «κλιματική ιστορία»: Πώς προέκυψε το ενδιαφέρον σου για το κλίμα; Υπήρξαν γεγονότα στη ζωή σου που σε επηρέασαν;

Κάνε μια συζήτηση με ένα φίλο/μια φίλη. Ζήτησε από έναν τρίτο να την παρακολουθήσει και να σου δώσει ανατροφοδότηση για το πώς την αντιλήφθηκε. Σημείωσε φράσεις που χρησιμοποιείς συχνά κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Σ.Υ.Ζ.Η.Τ.Ω. – ΑΣΚΗΣΗ

Διάρκεια:	20-30 λεπτά
Ηλικία:	12+
Μέγεθος ομάδας	2-100
Στόχοι:	Επικοινωνιακές δεξιότητες Δημιουργικότητα
Απαιτούμενα υλικά	Οι βασικές αρχές του Σ.Υ.Ζ.Η.Τ.Ω (είτε εκτυπώμενες είτε γραμμένες)

Ζήτησε από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν ζευγάρια. Προσκάλεσέ τους να συζητήσουν για την κλιματική κρίση, χρησιμοποιώντας τις αρχές του Σ.Υ.Ζ.Η.Τ.Ω. Το ένα άτομο θα αναλάβει το ρόλο του παρουσιαστή, ενώ το άλλο θα υποδυθεί έναν άλλο ρόλο: θα ακούσει προσεκτικά και θα απαντήσει ως παιδί, γονιός, κ.λπ. (βλ. παρακάτω). Στη συνέχεια, οι ρόλοι αλλάζουν. Εάν θέλετε, μπορείτε να κάνετε και εναλλαγή ζευγαριών μετά από κάθε γύρο.

Στο τέλος, συγκεντρωθείτε ξανά όλοι μαζί και συζητήστε τι βιώσατε μέσα από τη δραστηριότητα.

Παραδείγματα ρόλων:

- ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ
- ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ
- ΕΝΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟ ΑΤΟΜΟ
- ΕΝΑΣ ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΑΠΟΜΟΝΩΜΕΝΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
- ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙ ΣΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Φυσικά, μπορείτε να σκεφτείτε και άλλες υποθετικές συνομιλίες.

Ενσυνειδητότητα

Ενσυνειδητότητα σημαίνει όταν ένα άτομο είναι πλήρως παρόν και συνειδητοποιημένο για όσα συμβαίνουν γύρω του, για το τι κάνει και τι βιώνει τη δεδομένη στιγμή. Αυτό μπορεί να ακούγεται απλό, στην πραγματικότητα όμως συχνά χάνουμε τη συγκέντρωσή μας ή κατακλυζόμαστε από τα ερεθίσματα γύρω μας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολικές αντιδράσεις και συγκρούσεις. Για παράδειγμα, τα μέλη μιας ομάδας μπορεί να γίνουν επικριτικά ως προς τον τρόπο που επικοινωνούν ή συμπεριφέρονται οι άλλοι, ή να θυμώνουν εύκολα μεταξύ τους.

Η ενσυνειδητότητα μπορεί να σου δώσει τη δυνατότητα να προλαμβάνεις και να διαχειρίζεσαι τέτοιες συγκρούσεις, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και μέσα στην ομάδα. Παρακάτω, παρουσιάζονται εύκολες ασκήσεις και δραστηριότητες που μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα και να ενισχύσουν την ενσυνειδητότητα, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της πορείας και των αποτελεσμάτων του έργου. Μακροπρόθεσμα, οι ίδιες τεχνικές μπορούν να προσφέρουν υποστήριξη και στην καθημερινότητα των μελών της ομάδας, καθώς ενισχύουν την ικανότητα διαχείρισης του άγχους και την αυτογνωσία.

ΑΣΚΗΣΗ ΠΕΝΤΕ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Διάρκεια:	15-20 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μεγεθος ομάδας	1-100
Στόχοι:	Ενσυνειδητότητα Εκτίμηση της φύσης Χαλάρωση Ομαδικό πνεύμα
Απαιτούμενα υλικά	Το περιβάλλον!

Βρες ένα μέρος όσο το δυνατόν πιο φυσικό, με ελάχιστη ανθρώπινη δραστηριότητα, αν υπάρχει διαθέσιμο. Ξεκίνησε με μια σύντομη συζήτηση για τις πέντε αισθήσεις:

Όραση, Ακοή, Γεύση, Όσφρηση και Αφή, εξασφαλίζοντας ότι όλες/οι κατανοούν τι περιλαμβάνει η καθεμία. Στη συνέχεια, ζήτη από τους συμμετέχοντες/ουσες να παρατηρήσουν σιωπηλά τον εαυτό τους, εστιάζοντας διαδοχικά σε κάθε αίσθηση: Τι βλέπουν; Τι ακούνε; Τι γεύονται; Τι μυρίζουν; Τι αισθάνονται με την αφή τους εκείνη τη στιγμή; Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα πέντε τους δάχτυλα ως βοήθημα, ώστε να θυμούνται κάθε μία από τις αισθήσεις. Μετά το πέρας της σιωπηλής παρατήρησης, πραγματοποίησε μία ομαδική συζήτηση για την εμπειρία. Η μέθοδος αυτή μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί ως τεχνική χαλάρωσης ή διαλογισμού. Ενθάρρυνέ τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να την εφαρμόζουν και ατομικά, όταν χρειάζονται ηρεμία ή συγκέντρωση.

ΠΗΓΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Διάρκεια:	5-15 λεπτά καθημερινά για τουλάχιστον 10 ημέρες
Ηλικία:	Όλες
Μεγεθος: ομάδας	1-100
Στόχοι:	Ενσυνειδητότητα Αναστοχασμός
Απαιτούμενα: υλικά	Αν είναι δυνατόν, ένα μικρό σημειωματάριο για κάθε άτομο

Η δραστηριότητα είναι απλή, αλλά απαιτεί καθημερινή συνέπεια και δέσμευση. Ζήτησε από όλα τα μέλη της ομάδας να αφιερώνουν 5 έως 15 λεπτά καθημερινά, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (τουλάχιστον 10 ημέρες), για να καταγράφουν τις επιτυχίες τους. Η άσκηση μπορεί να γίνει και ατομικά. Παρακάτω μπορείς να βρεις 5 τομείς στους οποίους είναι βοηθητικό να αναζητήσουν τις επιτυχίες, συγκεκριμένα: Πηγές των επιτυχιών (πού να κοιτάζουν ώστε να τις εντοπίσουν:):

1

Αποτελέσματα: Τι έχουν καταφέρει μέχρι τώρα σε επίπεδο αποτελέσματος και προόδου χωρίς να συγκρίνουν με τον τελικό επιθυμητό στόχο, αλλά εστιάζοντας στα επιτεύγματα που έχουν ήδη πετύχει, ακόμη κι αν φαίνονται μικρά ή ασήμαντα.

2

Ενέργειες (σχεδιασμένες και υλοποιημένες / δισταγμοί που ξεπεράστηκαν): Ποιες είναι οι ενέργειες που είχαν σχεδιάσει και υλοποίησαν, αλλά και ποιες είναι εκείνες που για κάποιο διάστημα δίσταζαν να αναλάβουν, αλλά -παρόλα αυτά- κατάφεραν να τις κάνουν πράξη.

3

Λάθη που αναγνώρισαν (η επιτυχία είναι η πρόθεση για διόρθωση): Μια σημαντική πηγή επιτυχίας μπορεί να προκύψει μέσα από τα ίδια μας τα λάθη. Η επιτυχία εδώ δεν είναι το λάθος καθαυτό, αλλά το θάρρος να το αναγνωρίσουμε και η πρόθεσή μας να το διορθώσουμε.

4

Βαθύτερη Κατανόηση: η διατύπωση ή/και η απόκτηση μιας βαθύτερης κατανόησης σε έναν ήδη γνωστό τομέα, όπως η συνεργασία, η επικοινωνία, η ομαδική εργασία ή η κοινωνική δράση, θεωρείται επιτυχία, καθώς διευρύνει τη γνώση και ανοίγει νέες δυνατότητες.

5

Έμπνευση: Μια έμπνευση, μια βαθύτερη συνειδητοποίηση που τα βοηθά να δουν τα πράγματα αλλιώς. Είναι μια στιγμή κατανόησης που ανοίγει νέες προοπτικές και αξίζει να την καταγράψουν.

Ενθάρρυνε τα μέλη της ομάδας να συνεχίσουν αυτή τη διαδικασία και μετά το τέλος του έργου, εφαρμόζοντάς την και σε άλλες πτυχές της ζωής τους.

ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΕΑΥΤΟΥ, ΟΜΑΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟΥ

Διάρκεια:	30-60 λεπτά
Ηλικία:	12+
Μεγεθος: ομάδας	1-100
Στόχοι:	Ενσυνειδητότητα Αναστοχασμός Διαμόρφωση κοινής οπτικής για το έργο
Απαιτούμενα: υλικά	Στυλό Χαρτί (λευκό ή με έτοιμα πρότυπα)

Προετοίμασε τους εξής τέσσερις πίνακες:

Πίνακας για να καταγραφούν ατομικές και/ή ομαδικές δεξιότητες

Πίνακας για την καταγραφή ικανοτήτων άλλων μελών της ομάδας, ιδιαίτερα στο πλαίσιο συνεργασιών και δεξιοτήτων

Πίνακας για να καταγραφεί τι είναι ικανό να κάνει ένα άλλο μέλος της ομάδας, δουλεύοντας με δεξιότητες.

Πίνακας για την καταγραφή αναγκών. Αυτός ο πίνακας μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμος όταν το έργο στοχεύει σε παρεμβάσεις σε επίπεδο κοινότητας.

Συμπληρώστε τους πίνακες ομαδικά, σε μικρές ομάδες ή και ατομικά.

ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

Διάρκεια:	1 ώρα και 30 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μεγεθος ομάδας	5-20
Στόχοι:	Ενσυνειδητότητα Δέσιμο της ομάδας Δεξιότητες επικοινωνίας Ανθεκτικότητα
Απαιτούμενα: υλικά	

- Αντικείμενο ομιλίας (πέτρα, φτερό, βελανίδι ή άλλο φυσικό αντικείμενο με ιδιαίτερη σημασία για τη/το συντονίστρια/νιστή του κύκλου)
- Πινακίδες με τις προσκλήσεις και τη βασική αρχή
- Κύμβαλα/Πιατίνια ή κάτι παρόμοιο
- ♥ Κερί (κατά προτίμηση από κερί μέλισσας) και σπέρτα ή αναπτήρας
- ▲ Λιβάνι (ιδανικά γιασεμί) και βάση για λιβάνι
- ♥ Διακοσμήσεις: λουλούδια, φύλλα ή άλλα φυσικά υλικά για το κέντρο

Βρες ένα ήσυχο μέρος στη φύση με σχετικά επίπεδο έδαφος όπου όλα τα μέλη της ομάδας μπορούν να καθίσουν άνετα σε κύκλο. Απόφυγε μέρη εκτεθειμένα στον ήλιο. Σκιερά σημεία κάτω από μεγάλα δέντρα είναι ιδιαίτερα κατάλληλα. Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και σε εσωτερικό χώρο, αλλά γενικά έχει μεγαλύτερη επίδραση αν διεξαχθεί σε εξωτερικό.

Ετοίμασε έναν κυκλικό «βωμό» στο κέντρο του χώρου. Αυτός μπορεί να αποτελείται από φυσικά υλικά όπως λουλούδια, πέτρες, κλαδιά, φύλλα ή μαντήλια διαφόρων χρωμάτων και/ή κεριά.

5 λεπτά – Συνειδητό περπάτημα προς το χώρο του κύκλου, σε απόλυτη σιωπή, με στοχασμό στο «γιατί είμαστε εδώ».

10 λεπτά – Εισαγωγή στο Συμβούλιο.

Εξήγησε την πρακτική ως εξής: άνθρωποι από όλες τις κουλτούρες κάθονταν σε κύκλο γύρω από τη φωτιά εδώ και χιλιετίες. Οι κυκλικές συγκεντρώσεις, ή «κύκλοι», χρησιμοποιούνται για να ενισχύσουν τη σύνδεση και την κοινότητα μέσα από αυθεντική αφήγηση. Ο «Δρόμος του Κύκλου» βασίζεται σε παραδόσεις ιθαγενών Αμερικανών.

Υπάρχουν 4 προσκλήσεις, 1 βασική αρχή, το αντικείμενο ομιλίας και μια ερώτηση-καθοδηγητής.

Οι 4 προσκλήσεις:

Άκου με την καρδιά – Εστίασε στην πρόθεση πίσω από τα λόγια. Άκου προσεκτικά χωρίς να κρίνεις.

Μίλα με την καρδιά – Μίλα για ό,τι σε συγκινεί. Μπορείς να μοιραστείς ιστορίες, τραγούδια, ποιήματα, χειρονομίες, σιωπή, γέλιο, δάκρυα.

Να είσαι ουσιαστική/ός – Μίλα για την ουσία, όχι για περιττές λεπτομέρειες. Μίλα μόνο εκ μέρους σου.

Να είσαι αυθόρμητη/ος – Μίλα όταν νιώσεις την ανάγκη, όχι επειδή πιέστηκες..

Η βασική αρχή είναι η εμπιστευτικότητα: Ό,τι μοιράζεται στον κύκλο, παραμένει στον κύκλο.

Το αντικείμενο ομιλίας τοποθετείται στο κέντρο. Μιλάει μόνο όποιος το κρατάει – οι άλλοι ακούν. Όποιος θέλει να μιλήσει, το παίρνει, κάθεται και μοιράζεται την ιστορία του.

Εξήγηση για το αντικείμενο (τι σημαίνει, τι εκπροσωπεί), μετά περνά από χέρι σε χέρι. Πρώτη ερώτηση: «Από πού έρχομαι;» – ο/ή συντονιστής/νίστρια ξεκινά με το «Έρχομαι από...» και συνεχίζουν τα υπόλοιπα άτομα του κύκλου, αριστερόστροφα. Με το που κλείσει ο κύκλος, το αντικείμενο επιστρέφει στο κέντρο. Αν υπάρχουν ερωτήσεις για τη διαδικασία, απαντώνται και ξεκινά η τελετή.

60 λεπτά – Ο κύκλος.

Παρουσιάζεται η ερώτηση-καθοδηγητής, όπως:

Τι με έφερε εδώ τώρα;

Ποιο είναι το μεγαλύτερο μου όνειρο;

Ποια είναι η ιστορία της περιβαλλοντικής μου αφύπνισης;

Ένα άτομο, εθελοντικά, ανάβει το κερί στο κέντρο και μοιράζεται (αν θέλει) την πρόθεσή του για τον κύκλο. Ο συντονιστής εξηγεί: «Έχουμε 60 λεπτά ή μέχρι να σταματήσουν οι ιστορίες». Χτυπά το κύμβαλο: «Το συμβούλιο άνοιξε».

10 λεπτά – Κλείσιμο εμπειρίας και αποχώρηση.

Όταν περάσουν 60 λεπτά ή όταν ολοκληρωθούν οι ιστορίες, κοιτάς γύρω να δεις αν κάποιος ακόμη θέλει να μιλήσει. Αν όχι, χτυπάς ο κύμβαλο ξανά. Ευχαριστείς όλες και όλους και υπενθυμίζεις την αρχή της εμπιστευτικότητας. Μπορεί να ακολουθήσει τραγούδι.

Όλοι καλούνται να πλησιάσουν στο κέντρο και να σβήσουν το κερί μετρώντας μέχρι το 3. Έπειτα, ζητάς από τα άτομα που συμμετείχαν να σταθούν και να πιαστούν χέρι-χέρι, και λες: «Ας ανοίξει ο κύκλος, αλλά να μείνει άθικτος». Στη συνέχεια, φεύγετε σιγά-σιγά από το χώρο.

Ανθεκτικότητα

Η διαχείριση των συναισθημάτων που σχετίζονται με την κλιματική κρίση μπορεί να είναι ιδιαίτερα απαιτητική. Ειδικά άτομα νεαρής ηλικίας συχνά νιώθουν άγχος για το μέλλον τους, θλίψη ή θυμό για τις παγκόσμιες ανισότητες, και αίσθημα αδυναμίας απέναντι στη δύναμη μεγάλων εταιρειών. Η **ανθεκτικότητα** μπορεί να δώσει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να αλλάξουν πορεία, να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους και να συνεχίσουν να προχωρούν προς τους δικούς τους στόχους, αλλά και τους στόχους της κοινότητάς τους.

Οδηγίες

14 Στρατηγικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης

1

Αποδοχή συναισθημάτων: Μπορώ να αναγνωρίσω το φόβο και άλλα συναισθήματα ως μια ουσιαστική αντίδραση στην κρίση;

2

Επεξεργασία συναισθημάτων: Ποια είναι τα συναισθήματά μου σχετικά με την κλιματική κρίση και πώς τα διαχειρίζομαι;

→ 3

Δέσμευση: Τι ακριβώς θέλω να κάνω; Πώς θέλω να συμμετάσχω στη δράση για ένα καλύτερο μέλλον;

4

Φιλίες: Με ποιους νιώθω σύνδεση; Με ποιους μπορώ να μιλήσω για το πώς νιώθω σε σχέση με τη δέσμευσή μου και την κλιματική κρίση; Πότε;

5

Οι κρίσεις ως ευκαιρίες: Τι θέλω να μάθω, πώς μπορώ να εξελιχθώ (ξεπερνώντας τον εαυτό μου) μέσα από την κρίση;

6

Νόημα & αξίες: Με ποιες αξίες θέλω να ζήσω; Ποιο νόημα θέλω να δώσω στη ζωή μου;

7

Ευγνωμοσύνη: Για τι νιώθω ευγνωμοσύνη αυτή τη στιγμή, ενόψει της κλιματικής κρίσης;

8

Αυτοφροντίδα: Πώς μπορώ να φροντίζω τον εαυτό μου, ώστε να μην εξαντληθώ;

9

Υγιής αποστασιοποίηση: Τι θέλω να κάνω λιγότερο/περισσότερο στο μέλλον ώστε να βάζω όρια με υγιή τρόπο;

10

Υγιής σεμνότητα / αποδοχή της πραγματικότητας: Μπορώ να αποδεχτώ (παράλληλα με τη δράση μου) ότι η επιρροή μου στον κόσμο έχει όρια και ότι δεν πάνε όλα όπως θα ήθελα;

11

Ενσυνειδητότητα (αντί για καταστροφολογία): Πώς μπορώ να καλλιεργήσω την ενσυνειδητότητα ώστε να μη χάνω τον εαυτό μου μέσα στις ανησυχίες και να φροντίζω ουσιαστικά τα συναισθήματά μου;

12

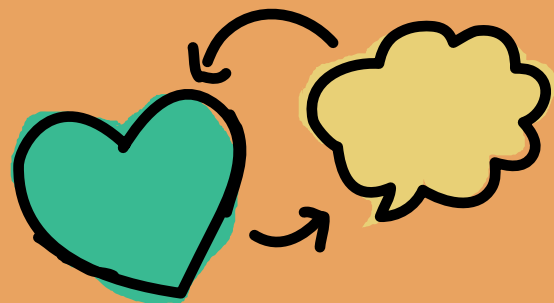
Ελπίδα αντί για απόγνωση: Ποια είναι μια ρεαλιστική ελπίδα που μου δίνει δύναμη;

→ 13

Ελπίδα χωρίς ψευδαισθήσεις – Εμπιστοσύνη, θάρρος & αγάπη: Τι μπορώ να κάνω πρακτικά για να αναπτύξω περισσότερη εμπιστοσύνη και άρα θάρρος;

14

Αποδοχή εαυτού αντί για αυστηρή αυτοκριτική (τύψεις & ενοχές): Τι θα μου έλεγε ένας σοφός και καλοπροαίρετος φίλος, αν υπέφερα από την κλιματική κρίση;

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

Διάρκεια:	60-90 λεπτά
Ηλικία:	12+
Μέγεθος ομάδας	Ιδανικά, ομάδες των 3-5 ατόμων, ελάχιστο 2 ομάδες
Στόχοι:	Ανθεκτικότητα Ενσυνειδητότητα Ομαδικότητα Δεξιότητες επικοινωνίας Αναστοχασμός
Απαιτούμενα υλικά	2 μεγάλες κόλλες χαρτί ανά ομάδα

Χώρισε τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 3-5 ατόμων. Ζήτα τους να μοιραστούν μεταξύ τους πώς νιώθουν για την κλιματική κρίση και τη γενικότερη κατάσταση του κόσμου. Να σημειώσουν τα αποτελέσματα της συζήτησής τους σε μια κόλλα χαρτί. Προτρέψτε τους να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένοι, π.χ. “Φοβάμαι ότι τα δάση μας θα εξαφανιστούν, επειδή είναι το σπίτι πολλών ζώων” ή: “Νιώθω ανήμπορος όταν ακούω στις ειδήσεις για φυσικές καταστροφές”. Εξήγησε ότι μπορεί να προκύψουν και

θετικά συναισθήματα, όπως: “Νιώθω κινητοποιημένος να ανακυκλώνω πλαστικά, για να μειωθεί η ρύπανση των ωκεανών.” Διευκρίνισε ότι είναι πιθανό να υπάρχουν και θετικά συναισθήματα, και ότι **όλα τα συναισθήματα είναι ευπρόσδεκτα**. Υπογράμμισε ότι είναι σημαντικό να γίνεται σεβαστό οποιοδήποτε συναίσθημα αναφέρουν τα άτομα που συμμετέχουν. Να είσαι διαθέσιμη/ος για συναισθηματική υποστήριξη, αν χρειαστεί. **(Διάρκεια: 30 λεπτά)** Στη συνέχεια, ζήτα από τις ομάδες να ανταλλάξουν κόλλες. Κάθε ομάδα διαβάζει τα συναισθήματα της άλλης. Μπορεί να ακολουθήσει μια σύντομη συζήτηση για το αν αναγνωρίζουν κοινά σημεία. Εξήγησε ότι τα συναισθήματα που έχουμε (όπως άγχος, θυμός, θλίψη κ.ά.) αντανakλούν τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο και τις αξίες μας. Είναι ένας οδηγός για το τι έχει πραγματικά σημασία για εμάς, οπότε είναι λογικό και σημαντικό να τα έχουμε.

Κατόπιν, ζήτησέ τους να **εντοπίσουν τις αξίες και τα κίνητρα** που κρύβονται πίσω από τα συναισθήματα της άλλης ομάδας και να τα γράψουν στη δεύτερη κόλλα. Παραδείγματα: αγάπη για τα ζώα, αντίληψη της ομορφιάς της φύσης, ευθύνη για τα άλλα όντα, ενημέρωση για το τι συμβαίνει στον κόσμο.

Στο τέλος, μαζευτείτε όλοι μαζί και συλλέξτε τις κόλλες χαρτί με τις αξίες. Διάβασέ τις δυνατά και ζήτησε από τους συμμετέχοντες να σηκώνουν το χέρι κάθε φορά που αναγνωρίζουν μια αξία ως δική τους. Ανάδειξε το γεγονός ότι πιθανότατα **μοιράζεστε πολλές κοινές αξίες**, τις οποίες μοιράζονται και πολλοί άλλοι άνθρωποι στον κόσμο. Συμπεράνετε ότι, ακόμα κι αν νιώθετε αρνητικά συναισθήματα ή ότι δεν μπορείτε να αλλάξετε πολλά, **δεν είστε μόνες/οι/α** και μαζί μπορείτε να φέρετε την αλλαγή.

Αφήστε χρόνο για συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων. **(Διάρκεια: 10 λεπτά)**

Προαιρετικά, μπορείτε να παρακολουθήσετε ή να ακούσετε την ομιλία **TED των Psychologists for Future** μετά τη δραστηριότητα. **(Διάρκεια: 10 λεπτά)**

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΣΚΕΨΗ (I): Το ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Διάρκεια:	1ώρα
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	-
Στόχοι:	Ανθεκτικότητα Ομαδικότητα Ενσυνειδητότητα
Απαιτούμενα υλικά	-

Πρώτο μέρος: Τα άτομα που συμμετέχουν στέκονται σε κύκλο. Το κάθε ένα διαλέγει δύο άτομα από την ομάδα, χωρίς να επικοινωνήσει ποια είναι τα άτομα αυτά σε κανέναν.. Με το μέτρημα ως το τρία, η αποστολή τους είναι να τοποθετηθούν σε ίση απόσταση από αυτά τα δύο άτομα, ώστε να σχηματίσουν ένα ισόπλευρο τρίγωνο. Η κίνηση συνεχίζεται συνεχώς και πολλές φορές δεν καταλήγει ποτέ.

Ανατροφοδότηση: Τι συνέβη; Πώς νιώσατε; Παρατηρούσατε τι συνέβαινε γύρω σας;

Ποιοι ήταν οι κανόνες αυτού του συστήματος; Τους σεβαστήκατε; Μπορούσε κάποιος εξωτερικός παράγοντας να ρυθμίσει αυτό το σύστημα; (είναι αυτορυθμιζόμενο)

Μπορείτε να βρείτε αναλογίες με κάτι άλλο; (το Σύμπαν, ένα οικοσύστημα κ.λπ.) Ποιοι είναι οι κανόνες αυτών των συστημάτων;

Μπορείτε να εξαγάγετε κάποιο συμπέρασμα που να έχει εφαρμογή στη ζωή σας

Δεύτερο μέρος: Οι κανόνες παραμένουν οι ίδιοι (σχηματισμός ισόπλευρου τριγώνου), αλλά εισάγεται ένας εξωτερικός παράγοντας.

Ο/η συντονιστής/ίστρια αγγίζει στον ώμο ένα άτομο. Αυτό ξεκινά να μετρά σιωπηλά από το 10 έως το 0. Όταν φτάσει στο 0, κάθεται στο έδαφος. Όσα άλλα μέλη της ομάδας το είχαν διαλέξει για το τρίγωνό τους, μόλις το δουν να κάθεται, ξεκινούν και αυτά το μέτρημα (χωρίς να σταματήσουν την κίνησή τους) και κάθονται όταν τελειώσουν. Και αυτό συνεχίζεται μέχρι να καθίσουν όλα τα άτομα.

Ανατροφοδότηση: Τι παρατηρήσατε; Πώς νιώσατε;

Πώς θα μεταφράζατε αυτό σε αναλογία με ένα σύστημα; Τι θα μπορούσε να είναι το άγγιγμα στον ώμο; (π.χ. ιός, εξαφάνιση είδους...) Έχετε άλλες παρατηρήσεις;

Μπορείτε να εξαγάγετε κάποιο συμπέρασμα που να έχει εφαρμογή στη ζωή σας;

Τρίτο μέρος: Ίδια αποστολή (ισόπλευρο τρίγωνο), ίδιος εξωτερικός παράγοντας (άγγιγμα στον ώμο), αλλά αυτή τη φορά το άτομο που αγγίζεται μετρά δυνατά από το 10 έως το 0. Κατά τη διάρκεια της αντίστροφης μέτρησης, οποιοσδήποτε βρίσκεται κοντά του (χωρίς να εγκαταλείψει τη θέση του στο τρίγωνο) μπορεί να το αγγίξει και να το «σώσει», σταματώντας την αντίστροφη μέτρηση. Ο/η συντονιστής/ίστρια θα προσπαθήσει να αγγίξει γρήγορα πολλά άτομα για να «καταρρεύσει» το σύστημα.

Ανατροφοδότηση: Τι συνέβη; Πώς νιώσατε; Σεβαστήκατε τους κανόνες του συστήματος;

Πώς θα ονομάζατε αυτή τη δυνατότητα ανάκαμψης μετά από μια εξωτερική διαταραχή; (ελπίζουμε κάποιος να πει «ανθεκτικότητα»)

Πόσο ανθεκτικό πιστεύετε ότι ήταν αυτό το σύστημα;

Σε αυτή την αναλογία με ένα σύστημα: τι θα μπορούσε να είναι η αντίστροφη μέτρηση; (ίσως κάποιος να πει «ανατροφοδότηση»)

Πώς επηρέασε η ανατροφοδότηση την ανθεκτικότητα; (την ικανότητα ανάκαμψης) Σε φυσικά συστήματα, κάποιες φορές δεν υπάρχει ανατροφοδότηση ή δεν μπορούμε να την αναγνωρίσουμε.

Μπορείτε να εξαγάγετε κάποιο συμπέρασμα από αυτή την άσκηση που να έχει εφαρμογή στη ζωή σας;

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΣΚΕΨΗ (II): Το ΠΑΓΩΒΟΥΝΟ

Διάρκεια:	1 ώρα & 30 λεπτά
Ηλικία:	14+
Μέγεθος ομάδας:	-
Στόχοι:	Ανάλυση των υποκείμενων αιτιών των προβλημάτων Εντοπισμός των σημείων παρέμβασης σε ένα σύστημα για μέγιστο αντίκτυπο
Απαιτούμενα υλικά:	1 κόλλα χαρτί ανα άτομο Στυλό

Η φιλοσοφία της Συστημικής Σκέψης

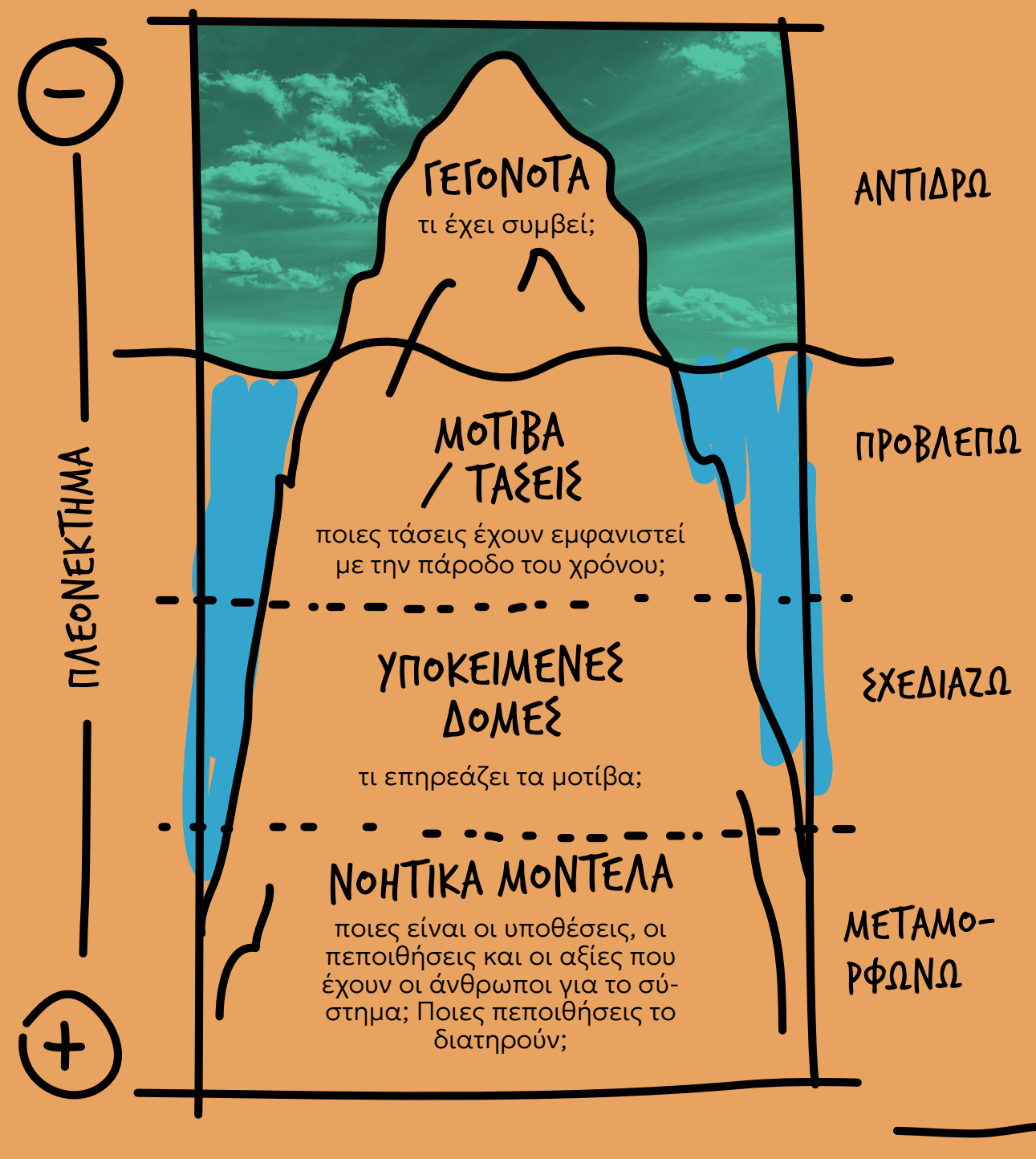
Εισαγωγή στη συστημική σκέψη: τι είναι; Η συστημική σκέψη είναι ένας τρόπος κατανόησης της πολυπλοκότητας του κόσμου, βλέποντάς τον μέσα από ολότητες, σχέσεις, μοτίβα, διασυνδέσεις και πλαίσιο, αντί να τον αναλύει σε μεμονωμένα μέρη. Η αντίθετη προσέγγιση είναι ο αναγωγισμός ή μηχανιστική σκέψη.

Η συστημική σκέψη χρησιμοποιείται ως μέσο εξερεύνησης και ανάπτυξης αποτελεσματικής δράσης σε πολύπλοκα πλαίσια, επιτρέποντας τη συστημική αλλαγή.

Σε ένα σύστημα, οι βασικές ιδιότητες του συνόλου προκύπτουν από τις σχέσεις μεταξύ των μερών και τις διεργασίες στις οποίες εμπλέκονται τα μέρη. Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί, σε όλα τα επίπεδα πολυπλοκότητας, οργανώνονται ως δίκτυα. Το δίκτυο αποτελεί το βασικό πρότυπο οργάνωσης όλων των ζωντανών συστημάτων. Κοινότητα: Κανένας οργανισμός δεν μπορεί να υπάρξει σε απομόνωση.

Το Μοντέλο του Παγόβουνου:

Ένα εργαλείο για την καθοδήγηση της συστημικής σκέψης

Παρουσίαση του μοντέλου του παγόβουνου: το νοητικό μοντέλο που χρησιμοποιούμε για να αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο είναι αυτό που γεννά τις δομές, τα μοτίβα και τα γεγονότα που παρατηρούμε. Είναι οι στάσεις, οι πεποιθήσεις, οι ηθικές αξίες, οι πολιτισμικές αντιλήψεις και οι προσωπικές αξίες που επιτρέπουν στις υπάρχουσες δομές να συνεχίζουν να λειτουργούν όπως είναι.

Ατομική εργασία: Σκέψου ένα ζήτημα που σε απασχολεί και σχημάτισε το «παγόβουνο» του (10 λεπτά)

Εργασία σε ζευγάρια: Βρες ένα άτομο και μοιραστείτε μεταξύ σας τα μοντέλα σας (15 λεπτά)

Συζήτηση σε ολομέλεια: Ήταν χρήσιμη αυτή η διαδικασία; Πώς; Τι σας βοήθησε να συνειδητοποιήσετε ή να ανακαλύψετε αυτό το μοντέλο; Πώς μπορείτε να το εφαρμόσετε στη δική σας ζωή; (20 λεπτά)

Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων με νέους

Η εργασία σε έργα υλοποιείται μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων, οι οποίες επιτρέπουν σε νέους και νέους να εξερευνήσουν, να ερευνήσουν και να επιτύχουν αποτελέσματα αξιοποιώντας τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τις προσωπικές τους εμπειρίες. Κατά την εργασία σε έργα, τα νέα άτομα δρουν είτε αυτόνομα είτε με καθοδήγηση και υποστήριξη από τις/τους youth workers. Η μεθοδολογία αυτή εκτείνεται πέρα από το προκαθορισμένο πλαίσιο και επικεντρώνεται στους ίδιους τους νέους, αντί να καθοδηγείται αποκλειστικά από το/τη συντονιστή/ρια.

Η εργασία σε έργα συνήθως επικεντρώνεται σε ένα πραγματικό ζήτημα, στο πλαίσιο ενός γενικότερου θέματος (π.χ. περιβάλλον) που ενδιαφέρει τα νέα άτομα και παρέχει σε αυτά σχετικές εμπειρίες ζωής. Παραδοσιακά, έχει συνεργατικό και όχι ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Οι νέοι μπορούν να εργαστούν ατομικά, σε ζευγάρια, σε μικρές ομάδες ή ως ολόκληρη ομάδα. Είναι μια διαδικασία που παρακινεί, ενθαρρύνει, ενδυναμώνει, αλλά και προκαλεί.

Παραδοσιακά, έχει συνεργατικό και όχι ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Οι νέοι μπορούν να εργαστούν ατομικά, σε ζευγάρια, σε μικρές ομάδες ή ως ολόκληρη ομάδα. Είναι μια διαδικασία που παρακινεί, ενθαρρύνει, ενδυναμώνει, αλλά και προκαλεί.

Η εργασία σε έργα με νέες και νέους συνήθως έχει ένα σκοπό ο οποίος συνδέεται με την πραγματική ζωή, δημιουργεί προστιθέμενη αξία σε επίπεδο κοινότητας, έχει νόημα για τα ίδια τα άτομα που συμμετέχουν και, σχεδόν πάντα, επιφέρει απτά αποτελέσματα.

Οδηγίες

Οι 10 χρυσοί κανόνες για την Εργασία μέσω Έργου (Project Work)

- 1 Βεβαιώσου ότι έχεις επιλέξει ένα θέμα έργου που αρέσει και εγκρίνεται από όλα τα νέα άτομα.
- 2 Επίτρεψε στο έργο να είναι ευέλικτο, ώστε τα διαφορετικά άτομα να μπορούν να το προσεγγίσουν από διαφορετικές οπτικές, ανάλογα με τις προτιμήσεις και το επίπεδό τους.
- 3 Πρόσφερε ποικιλία ρυθμού και δραστηριοτήτων, ώστε οι νέοι να εμπλέκονται σε διαφορετικές δράσεις, σε διαφορετικούς χρόνους.
- 4 Μην αφήσεις το έργο να σε καταβάλει, ούτε να καταβάλει τους νέους.
- 5 Δείξε ευαισθησία και απόφυγε να επιβάλλεις ιδέες. Ενθάρρυνε τη φαντασία των νέων και σεβάσου την ιδιοκτησία τους πάνω στο έργο. Αυτό θα ενισχύσει την αυτόνομη μάθηση και την αυτοπεποίθησή τους.

6 Θέσε όρια σε όποιο μέρος του έργου κι αν συμμετέχουν οι νέοι. Αυτό μειώνει το άγχος τόσο για τους πιο φιλόδοξους, όσο και για τους πιο αργούς ή όσους έχουν χαμηλή επίδοση.

7 Στους δημόσιους χώρους όπου θα υλοποιηθούν δραστηριότητες, ενημέρωσε εκ των προτέρων ότι εκπονείται έργο και ότι άτομα νεαρής ηλικίας ενδέχεται να πραγματοποιούν έρευνες, μικρές συνεντεύξεις ή άλλες δράσεις.

8 Επίλεξε θεματική σχετική με την ηλικία των νέων, λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους, υλικά και εξοπλισμό. Το έργο δεν πρέπει να τους κάνει να αισθάνονται μειονεκτικά λόγω περιορισμένων πόρων στο σπίτι.

9 Πρόβλεψε αρκετό χρόνο για τις διαφορετικές δραστηριότητες. Ο σωστός προγραμματισμός είναι καθοριστικός, καθώς κάθε έργο χρειάζεται χρόνο για να εξελιχθεί. Δώσε χρόνο για ανατροφοδότηση, ώστε οι νέοι να απολαύσουν τους καρπούς της προσπάθειάς τους.

10 Φρόντισε οι νέοι να νιώθουν χαρά και ενθουσιασμό κατά τη διάρκεια του έργου. Η εργασία μέσω έργου θα πρέπει να ενθαρρύνει την έκφραση του εαυτού τους, των ταλέντων και των διαφορετικών μορφών νοημοσύνης τους. Απαιτεί μακροπρόθεσμη δέσμευση, ευελιξία, υπομονή και βαθύ σεβασμό προς εκείνες και εκείνους που συμμετέχουν.

Οδηγίες

Αναστοχασμός

Ο αναστοχασμός είναι μια παύση μέσα στο χάος.

Μπορεί να βελτιώσει την κατανόηση του πλαισίου στο οποίο βρίσκεσαι, να αλλάξει η οπτική σου και να εμβαθύνει στις συναισθηματικές σου καταστάσεις και να βρει συσχετισμούς με τις εμπειρίες σου. Σου δίνει τη δυνατότητα να ανακαλέσεις και να αναδιοργανώσεις αναμνήσεις και να εξετάσεις τις συνθήκες, τις συμπεριφορές, τις σκέψεις, τις στάσεις και τα κίνητρα που οδήγησαν σε συγκεκριμένα γεγονότα. Με βάση αυτή τη διαδικασία, μπορείς να κάνεις σχέδια για αλλαγή ή δράση στο μέλλον. Σου προτείνουμε να αφιερώνεις λίγο χρόνο καθημερινά για αναστοχασμό, καθ' όλη τη διάρκεια της δράσης σου. Επιπλέον, είναι χρήσιμο να κάνεις αναστοχασμό και μετά από συγκεκριμένες δραστηριότητες ή γεγονότα.

Συμβουλές για τον αναστοχασμό

Να έχεις ξεκάθαρο στόχο:

Ας αφιερώσουμε λεπτά για αναστοχασμό. Καθένα εδώ έχει κάτι πολύτιμο να προσφέρει και θέλει να βελτιωθεί. Στόχος μας είναι να βελτιώσουμε το x και να σκεφτούμε τρόπους για να x.

Κάνε σωστές ερωτήσεις:

Φρόντισε οι ερωτήσεις να είναι ξεκάθαρες και διατυπωμένες με απλή, κατανοητή γλώσσα. Μία ερώτηση κάθε φορά.

Make good questions:

Make sure questions are straightforward and use accessible language. One question at a time.

Ξεκίνα απλά, πήγαινε βαθιά:

Ξεκίνα με απλές ερωτήσεις. Η σταδιακή εμβάθυνση βοηθά τους συμμετέχοντες να μπουν πιο ουσιαστικά στη διαδικασία.

Συμβουλές για αναστοχασμό σε ολομέλεια:

Άφησε τους συμμετέχοντες να κάνουν το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης.

Δώσε τους χρόνο να απορροφήσουν τις ερωτήσεις και μη φοβάσαι τη σιωπή

Σύνδεσε τις συνεισφορές των συμμετεχόντων για να δημιουργηθεί εύφορο κλίμα προς συζήτηση

Δημιούργησε διαφορετικούς τρόπους συμμετοχής: μικρές ομάδες, ατομικός αναστοχασμός κ.ά.

Θυμήσου τα 4 F: Facts (Γεγονότα), Feelings (Συναισθήματα), Findings (Συμπεράσματα), Future (Μέλλον/Επόμενα βήματα).

Πηγή: **Anita Silva – Online Youthpass Workshop**

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΜΕ 5-ΔΑΧΤΥΛΑ

Διάρκεια:	Ανάλογα με το θέμα και το μέγεθος της ομάδας, 5-60 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-30
Στόχοι:	Reflection Ομαδικότητα
Απαιτούμενα υλικά	-

Αντίχειρας: Μου άρεσε αυτό...
 Δείκτης: Θα ήθελα να επισημάνω...
 Μεσαίο δάχτυλο: Δε μου άρεσε αυτό...
 Παράμεσος: Αυτό είναι σημαντικό για μένα...
 Μικρό δάχτυλο: Αυτό ήταν πολύ σύντομο...

ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΤΕΛΕΙΕΣ

Διάρκεια:	Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας και το θέμα, 5-60 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-30
Στόχοι:	Αναστοχασμός Ομαδικότητα
Απαιτούμενα υλικά	Μεγάλη κόλλα χαρτί Στυλό

Ετοίμασε μία μεγάλη κενή αφίσα. Ζήτησε από τους συμμετέχοντες να τη συμπληρώσουν με λέξεις-κλειδιά σχετικές με την εμπειρία τους. Σε κάθε γύρο, μπορείς να κάνεις πιο στοχευμένες ή σε βάθος ερωτήσεις. Στο τέλος, προσκάλεσε τις/τους συμμετέχουσες/οντες να διαβάσουν τα γραπτά των άλλων και να σημειώσουν τι τους αγγίζει ή με τι ταυτίζονται.

Μοιραστείτε τις εμπειρίες σας: Προσκάλεσε τα μέλη της ομάδας να ανακαλέσουν και να διηγηθούν την εμπειρία τους. Αυτό μπορεί να γίνει ανά ζεύγη ή σε ομαδική συζήτηση. Τα μέλη μπορούν να προσθέσουν στα σχόλια των άλλων ή να αλληλοσυμπληρωθούν.

ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Διάρκεια:	Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας και το θέμα, 5–60 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-30
Στόχοι:	Ανατροφοδότηση Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά	Μεγάλη κόλλα χαρτί Στυλό

Προσκάλεσε τα μέλη της ομάδας να ανακαλέσουν τις εμπειρίες τους σχεδιάζοντάς τες σε μία κοινή κόλλα χαρτί. Αν η δραστηριότητα εφαρμόζεται σε πλαίσιο έργου ή εκπαιδευτικού προγράμματος, μπορείς να έχεις ήδη χωρίσει την αφίσα ανά ημέρα του προγράμματος και να τους ζητήσεις να αποτυπώσουν ό,τι θυμούνται από κάθε ημέρα. Στο τέλος, δώσε χρόνο να κοιτάξουν τα σχέδια των άλλων και να διευκρινίσουν τι απεικονίζουν.

ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ (HIGHLIGHTS)

Διάρκεια:	15 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-30
Στόχοι:	Ανατροφοδότηση Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά	Μεγάλη κόλλα χαρτί Φυσικά υλικά (π.χ., πετρούλες, λουλούδια, ξύλα)

Ετοίμασε την κόλλα χαρτί με τη χρονική απεικόνιση (timeline) του έργου/εκπαίδευσης/δραστηριότητας, με εμφανή τα σημαντικά γεγονότα. Ζήτησε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν (θετικά, αρνητικά ή ουδέτερα) πώς βίωσαν κάθε σημείο της διαδρομής, χρησιμοποιώντας τα φυσικά υλικά – αφού πρώτα συζητήσετε τι μπορεί να συμβολίζει το καθένα. Στη συνέχεια, ακολουθεί συζήτηση στην ομάδα.

About Real Talk: <u>Talking climate handbook - how to have a climate change conversation - Climate Outreach</u>	How your climate emotions can save the world: <u>Ted Talk by Katharina Van Bronswijk (Psychologists for Future)</u>
What is Mindfulness? <u>What is Mindfulness? (mindful.org)</u>	Why Whole Systems Thinking? <u>Thich Nhat Hahn's poem</u>
Way of Council: <u>Video Tutorial on how to use the method in youth work: The Way of Council (Method Video Tutorial)</u>	Systems thinking: <u>The Iceberg Model: Systems Thinking: The Iceberg Model SessionLab</u>
About resilience: <u>Resilience Psychology Today</u>	Project Work: <u>CRADLE - Creating Activity Designed Language Learning Environments for Entrepreneurship Education - Goethe-Institut Greece</u>
Psychologists for future: <u>Strengthening climate resilience: 14 Strategies for dealing emotionally with the climate crisis</u>	Anita Silva: <u>Tips on Reflection, from Online Youthpass workshops for trainers project organised by SALTO Training & Cooperation Resource Centre</u>

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ

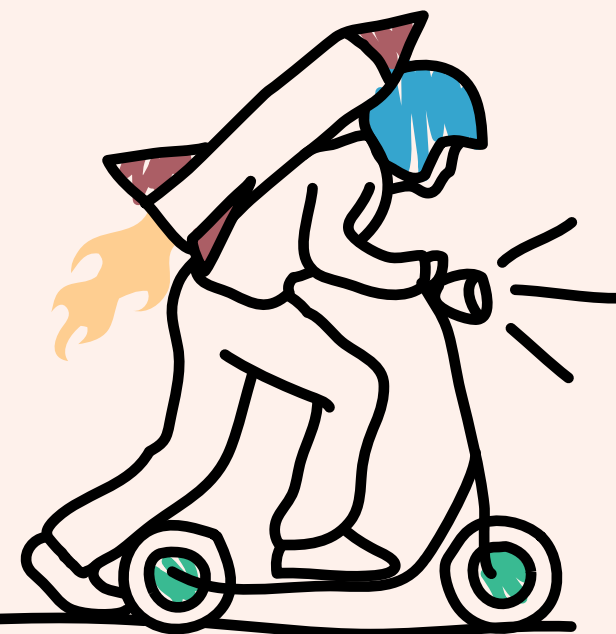
Πριν ξεκινήσει ο σχεδιασμός, εσύ και η ομάδα σου θα χρειαστείτε χρόνο για εξερεύνηση: της ομάδας, του εαυτού σας και του περιβάλλοντός σας.

Ειδικά όταν εργάζεσαι με μια νέα ομάδα ή με νέες συνθέσεις, η συνοχή της ομάδας και η ομαδικότητα πρέπει να προηγούνται. Για την καλύτερη εμπειρία, τα καλύτερα αποτελέσματα, αλλά και για να είναι όσο το δυνατόν πιο εύκολο για εσένα ως youth worker, η καλή ατμόσφαιρα στην ομάδα είναι ζωτικής σημασίας.

Για εσένα ως συντονίστρια/στή της ομάδας, αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των ρόλων που μπορεί να αναλάβουν ορισμένα μέλη, της γενικότερης δυναμικής και των προϋποθέσεων με τις οποίες προσέρχονται τα συμμετέχοντα μέλη. Όσο περισσότερο κατανοεί και η ίδια η ομάδα αυτές τις δυναμικές, τόσο καλύτερα θα εξελιχθεί η ομαδική σας εργασία στο πλαίσιο του έργου.

Με αυτή την έννοια, τόσο εσύ όσο και κάθε άτομο στην ομάδα σου θα ξεκινήσετε ένα ταξίδι αυτογνωσίας. Η συμμετοχή σε ένα συνεργατικό έργο που σχεδιάζεται από την ίδια την ομάδα αποτελεί μια εξαιρετική ευκαιρία για να γνωρίσει κανείς τις δικές του δυνάμεις και αδυναμίες, τα ιδανικά του και τις ικανότητές του.

Τέλος, είναι σημαντικό να **ΒΓΕΙΤΕ ΕΞΩ** και να αποκτήσετε μια εικόνα για την τοπική σας κοινότητα και το φυσικό περιβάλλον γύρω σας.

Εγώ και η Ομάδα μου

Η Ομαδική Συνοχή περιλαμβάνει τρεις βασικές διαστάσεις: το να γνωριστούμε μεταξύ μας, να χτίσουμε εμπιστοσύνη και να μοιραστούμε κοινές, πολύτιμες (ιδανικά θετικές) εμπειρίες. Ακόμη όμως κι αν κάποια πράγματα δεν πάνε όπως τα περιμέναμε, μέσα από σωστή ανατροφοδότηση/αναστοχασμό και αμοιβαία εκτίμηση μεταξύ των μελών της ομάδας, μπορούμε να δώσουμε αξία και σε αυτές τις αρνητικές εμπειρίες.

Στη συνέχεια θα βρεις μία συλλογή από δραστηριότητες Ομαδικής Συνοχής. Ακόμα όμως κι αν δε σε ενθουσιάσουν οι μέθοδοι ή δε σου αρέσουν τα παιχνίδια, υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι ενίσχυσης της ομάδας. Τι θα έλεγες για μαγείρεμα όλοι μαζί, ένα βραδινό γύρω από τη φωτιά με ψήσιμο ψωμιού σε ξύλα, ή μια ποδηλατάδα μέχρι τη λίμνη για μπάνιο; Αν χρειάζεσαι ιδέες, ρώτησε τα μέλη της ομάδας τι θα τους άρεσε.

ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΚΟΜΠΟΣ

Διάρκεια:	10-20 λεπτά
Ηλικία:	Όλες τις ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	Ιδανικά 7-16 άτομα
Στόχοι:	Συνοχή ομάδας Energizer (άσκηση ενεργοποίησης)
Απαιτούμενα υλικά	-

Ζήτησε από τα μέλη της ομάδας να σχηματίσουν έναν κύκλο, στεκόμενα ώμο με ώμο. Πες σε όλους να σηκώσουν το δεξί τους χέρι ψηλά και να πιάσουν το χέρι κάποιου άλλου στον κύκλο. Έπειτα, να κάνουν το ίδιο με το αριστερό τους χέρι.

Έλεγξε ότι το κάθε μέλος κρατάει δύο διαφορετικά άτομα και ότι κανείς δεν κρατάει το άτομο που βρίσκεται ακριβώς δίπλα του. Στη συνέχεια, ζήτησε από τα μέλη της ομάδας να ξεμπερδευτούν και να σχηματίσουν έναν κύκλο χωρίς να αφήσουν τα χέρια. Αν κάποιος σπάσει την αλυσίδα, η ομάδα πρέπει να ξεκινήσει ξανά από την αρχή.

Το ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΣΥΝΕΧΕΣ

Διάρκεια:	5-15 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	5-100
Στόχοι:	Συνοχή ομάδας Energizer (άσκηση ενεργοποίησης)
Απαιτούμενα υλικά	-

Ζήτησε από τους συμμετέχοντες να τοποθετηθούν φυσικά στο χώρο, ανάλογα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή απόψεις. Για παράδειγμα, μπορείς να τους ζητήσεις να σχηματίσουν μία γραμμή με βάση την ηλικία, την απόσταση που ταξίδεψαν, το νούμερο παπουτσιού, το μήνα γέννησης, το επίπεδο εμπειρίας σε ένα συγκεκριμένο πεδίο ή θέμα, την άποψή τους για μια δήλωση (από συμφωνώ έως διαφωνώ), την τρέχουσα συναισθηματική τους κατάσταση (π.χ. από ενθουσιασμένος έως αγχωμένος) κ.λπ.

ΑΛΑΤΙ ΚΑΙ ΠΙΠΕΡΙ

Διάρκεια:	20-40 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	6-40
Στόχοι:	Συνοχή ομάδας Energizer (άσκηση ενεργοποίησης) Επικοινωνιακές δεξιότητες
Απαιτούμενα υλικά	Στυλό Αυτοκόλλητες ταινίες Μικρά χαρτάκια ή post-it

Γράψε κάθε μισό ενός ζευγαριού λέξεων σε ξεχωριστό χαρτάκι (π.χ. «αλάτι» σε ένα, «πιπέρι» σε άλλο). Κόλλησε ένα χαρτάκι στην πλάτη ή στο μέτωπο κάθε ατόμου, φροντίζοντας να μην μπορεί να το δει. Κάλεσε τα συμμετέχοντα μέλη να κυκλοφορήσουν στο χώρο και να κάνουν ερωτήσεις τύπου «ναι ή όχι» στους άλλους, για να ανακαλύψουν ποια λέξη έχουν κολλημένη. Κάθε άτομο μπορεί να κάνει μόνο μία ερώτηση σε ένα άλλο άτομο και μετά πρέπει να προχωρήσει στο επόμενο. Όταν ανακαλύψουν ποια λέξη έχουν, μπορούν να αρχίσουν να ψάχνουν το ταίρι τους. Όταν όλα τα ζευγάρια βρεθούν, ζητήστε τους να καθίσουν μαζί και να μάθουν 3-5 ενδιαφέροντα πράγματα το ένα για το άλλο/ ή ο ένας για την άλλη.

Προαιρετικά: Κάθε ζευγάρι μπορεί να παρουσιάσει τον/την παρτενέρ του και τα ενδιαφέροντα στοιχεία που έμαθε στην υπόλοιπη ομάδα. Παραδείγματα ζευγαριών λέξεων:

Αλάτι / Πιπέρι, Μέλι / Φυστικοβούτυρο, Γιν / Γιανγκ, Σκιά / Φως, Μίκυ / Μίνι, Βροχή / Χαλάζι, Καταιγίδα / Αστραπή, Λουλούδι / Μέλισσα, Ήλιος / Φεγγάρι

ΟΛΟΙ ΟΣΟΙ...

Διάρκεια:	10-20 λεπτά
Ηλικία:	Παιδιά και νεαροί έφηβοι
Μέγεθος ομάδας:	8-25
Στόχοι:	Συνοχή ομάδας Energizer (άσκηση ενεργοποίησης)
Απαιτούμενα υλικά:	Καρέκλες (μία λιγότερη από τον αριθμό των συμμετεχόντων)

Ζήτησε από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν έναν κύκλο από καρέκλες, αφήνοντας μία άδεια. Ένα άτομο στέκεται στο κέντρο του κύκλου και λέει μια φράση που ξεκινά με «Όλοι όσοι...» (π.χ. «Όλοι όσοι τους αρέσουν τα μπισκότα», «Όλοι όσοι φοράνε πράσινες κάλτσες», «Όλοι όσοι έχουν πάει στη Γαλλία», «Όλοι όσοι αγαπούν την ποδηλασία»). Όσες/όσοι ταιριάζουν με την περιγραφή πρέπει να σηκωθούν και να αλλάξουν θέση μεταξύ τους, ενώ το άτομο στο κέντρο προσπαθεί να καθίσει σε μία από τις άδειες καρέκλες. Όποιος μένει χωρίς καρέκλα παίρνει τη θέση στο κέντρο και κάνει την επόμενη ερώτηση.

ΔΙΑΣΧΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΠΑΓΟΥ

Διάρκεια:	20-40 λεπτά
Ηλικία:	Κατά προτίμηση παιδιά και νεαροί έφηβοι, αλλά κατάλληλο και για όλες τις ηλικίες
Μέγεθος ομάδας:	6-25
Στόχοι:	Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά:	Πλακίδια (ένα για κάθε άτομο), για παράδειγμα από χαρτόνι, αρκετά μεγάλα ώστε να χωράνε δύο άτομα με το ένα τους πόδι

Δημιούργησε ένα φανταστικό σενάριο όπου τα μέλη της ομάδας πρέπει να διασχίσουν έναν παγωμένο ποταμό. Το «ποτάμι» πρέπει να έχει πλάτος τέτοιο ώστε η ομάδα να χρειάζεται να δημιουργήσει μια γέφυρα από πλακίδια για να περάσει, με μερικά επιπλέον βήματα στο τέλος. Κάθε συμμετέχον λαμβάνει ένα πλακίδιο. Στόχος είναι να περάσει όλη η ομάδα απέναντι με ασφάλεια. Ωστόσο, στον ποταμό караδοκεί ένα επικίνδυνο πλάσμα (π.χ. ένας καρχαρίας). Αν ένα πλακίδιο μείνει ακάλυπτο για περισσότερο από ένα δευτερόλεπτο, αφαιρείται από την ομάδα. Οι ομάδες συνήθως αποτυγχάνουν χωρίς σωστό συντονισμό και συνεργασία. Μπορείς να παρέμβεις με συμβουλές ή να τους δώσεις τη δυνατότητα να ξεκινήσουν από την αρχή.

Ένα δυναμικό σύνολο

Οι άνθρωποι είναι διαφορετικοί και αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό. Στην πραγματικότητα, η ποικιλομορφία είναι υπέροχη. **Μελέτες** δείχνουν ότι οι ομάδες αποδίδουν καλύτερα, όταν είναι όσο το δυνατόν πιο διαφορετικές, εφόσον η διαφορετικότητα εκτιμάται και γίνεται σεβαστή από τα μέλη της ομάδας.

Ειδικά στη συμπεριφορά, οι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν πολύ. Παρακάτω, παρουσιάζουμε μοτίβα για τον εντοπισμό διαφορετικών στυλ επικοινωνίας, τύπων προσωπικότητας και ρόλων στην ομάδα. Η παρατήρηση, η κατανόηση και η προσαρμογή σε αυτά μπορεί να αποτρέψει τις συγκρούσεις. Επιπλέον, χτίζοντας πάνω στη βάση της κατανόησης αυτής, μπορείς να μοιραστείς καθήκοντα και ευθύνες κατά τη διάρκεια του έργου. Ως συντονιστής/ρια της ομάδας είναι σημαντικό να δίνεις ιδιαίτερη προσοχή τόσο σε πιο κυρίαρχους όσο και σε πιο ήσυχους χαρακτήρες. Στις ομαδικές διαδικασίες, όπως οι συζητήσεις ή η λήψη αποφάσεων, είναι σημαντικό να συμμετέχουν ισότιμα όλα τα μέλη της ομάδας — και όχι μόνο «όποιος φωνάζει πιο δυνατά» ή «όποιος εκφράζεται πιο εύκολα».

Στυλ επικοινωνίας

Μία από τις πολλές θεωρίες που αφορούν στην επικοινωνία και στη συμπεριφορά, παρουσιάζει τέσσερα (4) διαφορετικά στυλ επικοινωνίας των ανθρώπων: το προωθητικό, το υποστηρικτικό, το ελεγκτικό και το αναλυτικό στυλ. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι όλοι οι άνθρωποι χρησιμοποιούν και τα τέσσερα στυλ – δεν υπάρχει κανείς που να είναι αποκλειστικά «προωθητικός», «υποστηρικτικός», «ελεγκτικός» ή «αναλυτικός». Αυτό που συμβαίνει πιο συχνά είναι ότι ο καθένας μας έχει ένα στυλ που κυριαρχεί στη συμπεριφορά του, και ένα άλλο που τείνει να αποφεύγει, το οποίο ονομάζεται και «μη αποδεκτό» στυλ. Παρακάτω, μπορείς να βρεις βασικά χαρακτηριστικά για κάθε στυλ:

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΟ ΣΤΥΛ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΣΤΥΛ
- Υψηλή ενέργεια - Ευχάριστοι στην παρέα - Δημιουργική φαντασία - Πρωτοβουλία στις σχέσεις - Παρακινητικοί - Ανταγωνιστικό πνεύμα - Προσανατολισμένοι στο στόχο	- Αποφασισμένοι και αφοσιωμένοι - Πιστά μέλη της ομάδας - Καλοί ακροατές - Υπομονετικοί - Ικανοί στη συμφιλίωση σχέσεων - Προσανατολισμένοι σε σκοπούς - Αξιόπιστοι
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΤΥΛ	ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΣΤΥΛ
- Επιτέλεση στόχου - Εστιάζουν στα αποτελέσματα - Αυτοπαρακινούμενοι - Με προσανατολισμό στο μέλλον - Λαμβάνουν γρήγορες αποφάσεις - Παίρνουν πρωτοβουλίες - Πειθαρχημένοι - Τους αρέσει να έχουν τον έλεγχο των άλλων	- Αντικειμενικοί - Επιμελείς - Ορίζουν και διευκρινίζουν - Συλλέγουν τα απαραίτητα δεδομένα και πληροφορίες - Εξετάζουν τα δεδομένα - Διατηρούν πρότυπα και προδιαγραφές

Σε γενικές γραμμές, το προωθητικό και το ελεγκτικό στυλ είναι πιο κυρίαρχα στυλ επικοινωνίας, ενώ το αναλυτικό και το υποστηρικτικό είναι πιο παθητικά. Επιπλέον, το προωθητικό και το υποστηρικτικό είναι πιο ανεπίσημα, ενώ το αναλυτικό και το ελεγκτικό πιο επίσημα. Ένας ακόμη τρόπος να παρατηρήσεις τον εαυτό σου είναι να αναγνωρίσεις αν εσύ προσωπικά ή κάποιο άλλο άτομο εφαρμόζεις κυρίως έναν πιο επίσημο/κυρίαρχο τρόπο επικοινωνίας ή έναν πιο ανεπίσημο/παθητικό κ.ο.κ.

Παρακάτω θα βρεις έναν πίνακα που προτείνει τρόπους για να προσεγγίσεις τη συνεργασία με διαφορετικά στυλ επικοινωνίας. Όπως θα δεις στην οριζόντια γραμμή, τοποθετείς πρώτα τον εαυτό σου με βάση το στυλ που χρησιμοποιείς πιο συχνά και, στη συνέχεια, μέσω της κάθετης γραμμής, βλέπεις τι χρειάζεται να προσφέρεις σε κάποιο άλλο άτομο, ανάλογα με το στυλ που εκείνο χρησιμοποιεί.

Εσείς ► Άλλοι ▼	Ελεγκτικό	Αναλυτικό	Υποστηρικτικό	Πρωθητικό	
Ελεγκτικό	Ξεκάθαρα συμφωνημένοι στόχοι. Ελευθερία δράσης μέσα στα συμφωνημένα όρια. Άφησέ τους να νιώσουν ότι έχουν τον έλεγχο και ότι κερδίζουν	Παρουσίασε Συνοπτικά τα δεδομένα. Άφησέ τους να πάρουν τις αποφάσεις. Βασίσου στην αυτοπειθαρχία τους. Αναγνώρισε τα αποτελέσματά τους με απτό τρόπο.	Να είσαι επαγγελματίας. Άφησέ τους να αποφασίσουν. Μείνε πιστή/ός στην ατζέντα. Μην επιμένεις σε προσωπική σχέση. Άφησέ τους να πουν τι θέλουν.	Υποστήριξε τις ιδέες και τον ενθουσιασμό με αποτελέσματα. Τήρησε τις συμφωνίες. Άφησέ τους να επιλέξουν. Δείξε ότι οι ιδέες μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη.	
Αναλυτικό	Παράθεσε γεγονότα και λογική γραπτώς. Δείξε υπομονή όσο αξιολογούν. Βοήθησε στη λήψη αποφάσεων. Συνεργάσου μέσα σε χρονικά όρια.	Αναγνώρισε την ανάγκη καθορισμού χρονοδιαγραμμάτων για τις αποφάσεις. Ενθάρρυνε την ανάληψη κινδύνου. Μοιράσου την άποψη σου για την εκάστοτε απόφαση.	Δείξε τεχνική επάρκεια. Αναγνώρισε την ανάγκη για γεγονότα και δεδομένα. Εργάσου με χρονικά όρια.	Μίλησε με γεγονότα, όχι με απόψεις. Δώσε λεπτομέρειες. Τεκμηρίωσε τα γεγονότα με λεπτομέρειες. Δείξε υπομονή.	
Υποστηρικτικό	Δείξε προσωπικό ενδιαφέρον. Δώσε λεπτομέρειες και συγκεκριμένα στοιχεία. Αναγνώρισε τη συνεισφορά τους. Υποστήριξε τις προσπάθειες και τα επιτεύγματά τους. Χτίσε σχέση.W	Δημιούργησε προσωπική σχέση. Ενθάρρυνέ τους να αυξήσουν τους στόχους τους και να αναβαθμίσουν τις προοπτικές τους.	Να δείχνεις σταθερότητα, επιμονή και να παρέχεις καθοδήγηση. Ενθάρρυνε και υποστήριξε την εργασία μέσω της διαπροσωπικής σχέσης.	Επιβράδυνε το ρυθμό και την ένταση. Αφιέρωσε χρόνο για τη σχέση. Εργάσου με μία θεματική την κάθε φορά. Προχώρησε, αφού ολοκληρωθεί. Ενθάρρυνε τις προτάσεις και τη συμμετοχή.	
Πρωθητικό	Να είσαι πιο ανοιχτή/ός σε σχέση με τον εαυτό σου και τα συναισθήματά σου. Δώσε σημασία στο χρόνο χαλάρωσης. Πρόσφερε κίνητρα. Άφησέ τους να κερδίσουν. Πρόσφερε δημόσια αναγνώριση, χαλάρωσε, παίξε.	Πέρασε χαλαρό χρόνο μαζί τους. Αναγνώρισε την ανάγκη για ενθουσιασμό. Ζήτησε ιδέες. Προχώρησε γρήγορα. Πάρε ρίσκα.	Παράμεινε σταθερός όταν σε προκαλούν. Δώσε δημόσια αναγνώριση. Δώσε έμφαση και προσοχή. Να έχεις σχέση.	Δείξε πειθαρχία και συγκέντρωση. Μείνε στο σωστό δρόμο. Κινήσου γρήγορα. Χρησιμοποίησε δημιουργικότητα και ενθουσιασμό.	

Τύποι Προσωπικότητας

Σήμερα, υπάρχουν πολλά ψευδοεπιστημονικά, ψυχολογικά τεστ προσωπικότητας στο διαδίκτυο. Όσο διασκεδαστικό κι αν είναι να κάνεις αυτά τα τεστ, τα περισσότερα από αυτά δεν πρέπει να εκλαμβάνονται πολύ σοβαρά. Ωστόσο, υπάρχει ένα ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως σε διάφορα πλαίσια, όπως επιχειρήσεις, πανεπιστήμια και κυβερνητικές υπηρεσίες. Επίσημα γνωστό ως Δείκτης Τύπων Myers-Brigg (MBTI), που συνήθως αποκαλείται απλώς «τύποι προσωπικότητας» ή «16 προσωπικότητες». Αποδίδει μια δυαδική τιμή σε τέσσερις κατηγορίες: εσωστρέφεια-εξωστρέφεια, αίσθηση-διαίσθηση, σκέψη-συναίσθημα και κρίση-αντίληψη. Με όλους τους πιθανούς συνδυασμούς, υπάρχουν 16 προσωπικότητες για τις οποίες θα βρεις λεπτομερείς περιγραφές των δυνατών και αδύνατων σημείων, συστάσεις για σχέσεις, επαγγελματικές πορείες και πολλά άλλα. Αν και δε θα πρέπει να βασίζεις πολλές αποφάσεις σε ένα μόνο ερωτηματολόγιο, μπορεί να σε βοηθήσει στην εξέταση της δικής σου προσωπικότητας. Αν το κάνεις μαζί με την ομάδα σου, μπορεί να σε βοηθήσεις να κατανοήσεις καλύτερα τη δυναμική της ομάδας και να αποφασίσετε για αποτελεσματικούς συνδυασμούς των ρόλων της ομάδας. Μπορείς να κάνεις το **τεστ δωρεάν στο διαδίκτυο**.

Ρόλοι Ομάδας

Σε κάθε κοινωνικό πλαίσιο, παίζουμε κάποιον ρόλο. Συμπεριφερόμαστε διαφορετικά όταν είμαστε με την οικογένειά μας, στο σχολείο ή στη δουλειά, ή με τους φίλους μας. Οι ρόλοι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ομάδα και από τον τρόπο που αυτή αντιλαμβάνεται το άτομο. Σε αντίθεση με την προσωπικότητα, ο ρόλος που αναλαμβάνουμε εντός των διαφορετικών ομάδων είναι πιο ευέλικτος. Ωστόσο, συχνά, οι ρόλοι αυτοί αναπτύσσονται αυτόματα και είναι δύσκολο να αλλάξουν, όταν καθιερωθούν. Αν όλοι είναι ικανοποιημένοι με το ρόλο τους, η ομάδα λειτουργεί αρμονικά. Διαφορετικά, ενδέχεται να προκύψουν συγκρούσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, οι άνθρωποι δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν τη σύγκρουση ρόλων ως τη βασική αιτία πίσω από μια συγκρουσιακή κατάσταση. Για το λόγο αυτό, είναι χρήσιμο να εντοπίσεις και, ενδεχομένως, να κατανείμεις τους ρόλους στην ομάδα σου, ώστε να αποφύγεις τέτοιου είδους εντάσεις. Επιπλέον, μπορείς να μοιραστείς καθήκοντα και ευθύνες στο πλαίσιο του έργου σου, με βάση τους ρόλους και τις ικανότητες των συμμετεχόντων.

Σύμφωνα με τον **Meredith Belbin**, υπάρχουν εννέα (9) κλασικοί ρόλοι που συνήθως αναλαμβάνουν τα άτομα μέσα σε μια ομάδα:

1. **ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ** - ευθυγραμμίζουν την ομάδα
2. **ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΕΣ** - προωθούν την πρόοδο
3. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ** - παρακολουθούν τι λειτουργεί
4. **ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΠΟΡΩΝ** - ανακαλύπτουν τι υπάρχει εκεί έξω
5. **ΟΜΑΔΙΚΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ** - μεταδίδουν θετική ενέργεια στην ομάδα
6. **ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΕΣ** - σκέφτονται διεξοδικά
7. **ΕΚΤΕΛΕΣΤΕΣ** - μετατρέπουν ιδέες σε πράξη
8. **ΕΙΔΙΚΟΙ** - αξιοποιούν πολύτιμες γνώσεις
9. **ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΕΣ** - βρίσκουν νέες λύσεις

Αυτό δεν σημαίνει ότι χρειάζεσαι πάντα ομάδες με εννέα άτομα, και γενικά δεν είναι απαραίτητο να καλύπτεται κάθε ρόλος. Ειδικά σε μικρότερες ομάδες, οι ρόλοι μπορεί να αλλάζουν ανάλογα με την εκάστοτε δραστηριότητα.

Ωστόσο, υπάρχουν μερικές προϋποθέσεις για ομάδες που λειτουργούν καλά:

- Περισσότεροι από ένας συντονιστές, καθοδηγητές ή οραματιστές ενδέχεται να οδηγήσουν σε συγκρούσεις. Για το καλό της ομάδας, ίσως χρειαστεί κάποια άτομα να παραιτηθούν συνειδητά από αυτούς τους «ισχυρούς» ρόλους.
- Αν έχεις πολλούς οραματιστές, δεν θα τελειώσει ποτέ κανένα έργο.
- Σε μεγαλύτερες ομάδες είναι πάντα χρήσιμο να υπάρχουν περισσότεροι από ένας εκτελεστές, ομαδικοί παίκτες και ολοκληρωτές.
- Ιδανικά, η ομάδα σου περιλαμβάνει όσο το δυνατόν περισσότερους διαφορετικούς ρόλους.

Οδηγίες

Βγείτε έξω!

Για να μπορέσεις να ασχοληθείς ουσιαστικά με τοπικά περιβαλλοντικά ζητήματα, εσύ και η ομάδα σας χρειάζεται να γνωρίζετε την περιοχή σας. Επιπλέον, η κινητοποίηση για την προστασία της φύσης προκύπτει κυρίως μέσα από την εκτίμηση και το αίσθημα σύνδεσης με αυτήν. Ιδιαίτερα στα αστικά περιβάλλοντα, πολλοί άνθρωποι χάνουν αυτή τη σύνδεση, παρόλο που οι ψυχολογικές μελέτες δείχνουν καθαρά ότι το (μη) φυσικό περιβάλλον επηρεάζει σημαντικά τα συναισθήματά μας, τη διάθεση και την υγεία μας.

Για την επιτυχία του έργου σας, μπορεί επίσης να είναι απαραίτητο να γνωρίσετε τη γειτονιά σας και να μιλήσετε με τους ανθρώπους.

Τέλος, ίσως χρειαστεί να βρείτε και έναν κατάλληλο χώρο για να υλοποιήσετε το πρόγραμμά σας ή μέρος αυτού. Παρακάτω, θα βρεις βασικές παραμέτρους που πρέπει να λάβεις υπόψη κατά το σχεδιασμό μιας εξόρμησης ή δραστηριότητας, καθώς και διάφορες δραστηριότητες και μεθόδους για την εξερεύνηση του περιβάλλοντος, είτε αυτό είναι φυσικό είτε αστικό.

Πέρα από αυτά, είναι εξίσου θεμιτό να εξερευνήσετε ως ομάδα την περιοχή σας με τα πόδια, με ποδήλατο ή με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, χωρίς να ακολουθείτε κάποια συγκεκριμένη δραστηριότητα ή μέθοδο.

Βασικές παράμετροι κατά το σχεδιασμό μιας εκδρομής ή δραστηριότητας με νέους:

Ημερομηνία και ώρα: επικοινωνία με σαφήνεια, σημείο συνάντησης εύκολα προσβάσιμο, έγκαιρος προγραμματισμός και ενημέρωση.

Τοποθεσία: να είναι εύκολα προσβάσιμη (κατά προτίμηση με μέσα φιλικά προς το περιβάλλον), χωρίς εμπόδια για όσους το χρειάζονται. Επιπλέον, σκέψου εναλλακτικό σχέδιο σε περίπτωση κακοκαιρίας.

Φαγητό: αν η συνάντηση διαρκεί πάνω από δύο-τρεις ώρες, είναι πιθανό οι συμμετέχοντες να πεινάσουν (ή/και να διψάσουν). Ενημέρωσέ τους να φέρουν φαγητό και νερό αν χρειάζεται. Αν παρέχεις εσύ φαγητό, ζήτησε πληροφορίες για ειδικές διατροφικές συνήθειες ή αλλεργίες εκ των προτέρων. Αν αναλάβεις την παροχή φαγητού, σκέψου όλα τα στάδια: κόστος, προμήθεια, αποθήκευση, προετοιμασία, σερβίρισμα, ...

Οικονομικά: κάνε μια εκτίμηση των εξόδων (αν υπάρχουν). Αν δεν υπάρχει χρηματοδότηση, ίσως χρειαστεί να μοιραστεί το κόστος στα μέλη που θα λάβουν μέρος. . Σκέψου εάν όλα τα άτομα έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το ποσό· αν όχι, εξέτασε μαζί με την ομάδα εναλλακτικές. Υπολόγισε και πιθανά έξοδα που θα έχουν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας – για παράδειγμα, δεν έχουν όλοι εισιτήριο λεωφορείου. Επίσης, ενημέρωσε εκ των προτέρων αν χρειάζονται χρήματα επιτόπου. Πάντα να λαμβάνεις υπόψη το ενδεχόμενο απρόβλεπτων εξόδων (περίπου 10% του προϋπολογισμού).

Προγραμματισμός προγράμματος: οργάνωσε το χρονοδιάγραμμα εκ των προτέρων. Συνιστάται η χρήση αναλυτικού προγράμματος. Ενσωμάτωσε τακτικά διαλείμματα και μην πιέσεις υπερβολικά τα χρονικά περιθώρια – πολλά πράγματα διαρκούν περισσότερο από ό,τι νομίζουμε. Τα απρόοπτα είναι πιθανό να συμβούν, επομένως ο προγραμματισμός της επιστροφής με την τελευταία πιθανή σύνδεση δεν είναι και η πιο ασφαλής επιλογή.

Υλικά: αν χρειαστείς υλικά (π.χ. για χειροτεχνία ή κατασκευές), συνυπολόγισε όλα τα σχετικά: κόστος, προμήθεια, μεταφορά, αποθήκευση, χρήση μετά τη δραστηριότητα κ.λπ.

Επιπλέον, μπορείς να χρησιμοποιήσεις την **εφαρμογή CliMATEs της Naturfreundejugend**. Πρόκειται για ένα εργαλείο που υποστηρίζει youth workers στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων με νέους: από ημερήσιες εκδρομές μέχρι πιο μακροχρόνιες δραστηριότητες όπως κατασκηνώσεις. Η εφαρμογή σου επιτρέπει να υπολογίσεις τις εκπομπές CO₂ που προκύπτουν από τα ταξίδια, τα υλικά που χρησιμοποιείς, το φαγητό και άλλα στοιχεία, ώστε να κάνεις τη δράση σου νόσο το δυνατόν πιο βιώσιμη. Το CliMATEs περιλαμβάνει επίσης πληροφοριακό υλικό, συμβουλές για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων, εκπαιδευτικούς πόρους και συνταγές για φιλικό προς το κλίμα και το περιβάλλον μαγείρεμα για μεγάλες ομάδες.

ΤΙ ΜΟΥ ΑΡΕΞΕΙ ΣΤΗ ΦΥΞΗ

Διάρκεια:	30 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-15
Στόχοι:	Εκτίμηση της φύσης Ενσυνειδητότητα Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά	Φυσικό περιβάλλον

- Καθίστε άνετα στη φύση ή κάντε έναν περίπατο. Ξεκίνησε μία συζήτηση με θέμα τα αγαπημένα φυσικά τοπία των μελών της ομάδας και τα συναισθήματά τους σχετικά με τη φύση. Παραδείγματα ερωτήσεων:
- Ποιο μέρος προτιμώ όταν θέλω να χαλαρώσω από το σχολείο ή τη δουλειά;
 - Ποιο μέρος ή ποια φυσικά στοιχεία με εμπνέουν;
 - Πού θα ένιωθα ασφαλής και ήρεμος/η, για παράδειγμα όταν είμαι λυπημένος/η;
 - Ποια φυσικά μέρη βρίσκω συναρπαστικά;
 - Ποιο μέρος ή φυσικά στοιχεία μου θυμίζουν διακοπές;
 - Ποιο τοπίο ή μέρος στον κόσμο θα ήθελα πολύ να επισκεφτώ;

Προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η «μέθοδος ποπ κορν»: δεν υπάρχει σειρά και κανείς δεν είναι υποχρεωμένος να μιλήσει. Όποιος νιώθει έτοιμος/η να μοιραστεί κάτι, το κάνει. Δώσε χρόνο στα μέλη να σκεφτούν και να συνδεθούν με τα συναισθήματά τους. Αν βρίσκεστε σε περίπατο στην περιοχή σας, μπορείτε να επισκεφθείτε σημεία που αναφέρουν τα μέλη της ομάδας. Εναλλακτικά, μπορείτε να αποφασίσετε όλοι μαζί να επισκεφθείτε ένα αγαπημένο σημείο μετά τη δραστηριότητα.

ΦΥΣΙΚΟ ΜΑΝΤΑΛΑ

Διάρκεια:	30 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	2-30
Στόχοι:	Εκτίμηση της φύσης Δημιουργικότητα Συνοχή ομάδας Αυτεπάρκεια
Απαιτούμενα υλικά	Φυσικό περιβάλλον που να επιτρέπει τη συλλογή υλικών (π.χ. δάσος)

Βρες ένα όμορφο σημείο στη φύση. Προσκάλεσε όλα τα μέλη να συλλέξουν για λίγα λεπτά υλικά που τους αρέσουν (π.χ. φύλλα, λουλούδια, κουκουνάρια, σπόρους...). Έπειτα, συγκεντρωθείτε σε μια επίπεδη επιφάνεια και δημιουργήστε ένα μάνταλα: τοποθετήστε τα υλικά σε κυκλικό μοτίβο, εξερευνήστε τη συμμετρία και αφήστε τη δημιουργικότητά σας ελεύθερη. Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας, μπορείτε να το κάνετε όλοι μαζί ή σε μικρότερες ομάδες. Εναλλακτικά, μπορείς να αφήσεις τα άτομα να «σχεδιάσουν» ό,τι θέλουν (μόνα τους ή σε ομάδες), ή να ορίσεις συγκεκριμένα θέματα, όπως για παράδειγμα ζώα.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΜΕ ΜΗΛΟ

Διάρκεια:	60 λεπτά έως μισή μέρα
Ηλικία:	Παιδιά, έφηβοι, νεαροί ενήλικες
Μέγεθος: ομάδας	2-10 άτομα ανά ομάδα (δυνατότητα για πολλές ομάδες)
Στόχοι:	Εξοικείωση με τη γειτονιά Αυτεπάρκεια Ενίσχυση αυτοπεποίθησης Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα: υλικά	Ένα μήλο ανά ομάδα (ή άλλο αντικείμενο μικρής αξίας) Ανθρώπινη δραστηριότητα στο περιβάλλον

Κάθε ομάδα λαμβάνει από ένα μήλο (ή κάποιο άλλο, απλό αντικείμενο, χωρίς ιδιαίτερη χρηματική αξία). Μπορεί να τεθεί χρονικό όριο. Η αποστολή είναι να ανταλλάξουν το μήλο με κάποιο άλλο αντικείμενο και να συνεχίσουν το παιχνίδι ανταλλαγών μέχρι να τελειώσει ο χρόνος ή μέχρι να θεωρήσουν ότι έφτασαν στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (π.χ. παγωτό για όλους).

Ενθάρρυνε τις ομάδες να περπατήσουν στη γειτονιά και να ρωτήσουν αγνώστους αν θα ήθελαν να ανταλλάξουν το αντικείμενο με κάτι άλλο (ιδανικά μία «αναβάθμιση»). Η ομάδα αποφασίζει από κοινού αν θα δεχτεί την προσφορά ή όχι. Μπορούν να προσεγγίσουν περαστικούς, να μπουν σε μαγαζιά, καφέ κ.ά. Ενίσχυσε κάθε μέλος να βρει ή να αναπτύξει το θάρρος να απευθυνθεί τουλάχιστον μία φορά σε έναν άγνωστο (ίσως ξεκινήσεις με ένα παράδειγμα, ή κάποιοι μπορεί να νιώσουν πιο άνετα ρωτώντας μαζί με κάποιο άλλο άτομο).

ΚΥΝΗΓΙ ΓΡΙΦΩΝ

Διάρκεια:	Από 30 λεπτά έως ολόκληρη μέρα
Ηλικία:	Ανάλογα με την πολυπλοκότητα, κατάλληλο για όλες τις ηλικίες ή για εφήβους και ενήλικες
Μέγεθος: ομάδας	3-10 άτομα ανά ομάδα, δυνατότητα για πολλαπλές ομάδες
Στόχοι:	Εξοικείωση με τον τόπο Αυτεπάρκεια Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα: υλικά	Ανάλογα με την εκδοχή: κιμωλία ή τίποτα / έτοιμα χαρτιά με γρίφους / smartphone για προσδιορισμό τοποθεσίας / ειδικά υλικά σε ορι- σμένους σταθμούς ανάλογα με την δραστηριότητα / κοστούμια όταν υπάρχει αφήγηση

Αυτό το κλασικό παιχνίδι εξωτερικού χώρου μπορεί να παιχτεί με πολλούς τρόπους. Η βασική ιδέα είναι ότι μια ομάδα πρέπει να βρει μια προκαθορισμένη διαδρομή και/ή να φτάσει σε ένα συγκεκριμένο σημείο, ολοκληρώνοντας καθ' οδόν διάφορες αποστολές. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, γνωρίζει καλύτερα την περιοχή και συνεργάζεται ως ομάδα.

Η πιο απλή εκδοχή είναι να σηματοδοτήσεις τη διαδρομή με σύμβολα (με κιμωλία, πέτρες, κλαδιά ή «σχέδια» στο χώμα) αυτό λειτουργεί ιδιαίτερα καλά σε φυσικά περιβάλλοντα. Μπορείς να προσθέσετε σύμβολα πέρα από απλά βέλη, για να γίνει πιο ενδιαφέρον.

Μία άλλη προσέγγιση είναι η χρήση γραπτών οδηγιών με γρίφους και αποστολές, κάτι που ταιριάζει περισσότερο σε αστικά περιβάλλοντα. Παραδείγματα γρίφων:

«Ποια χρονιά χτίστηκε αυτή η εκκλησία;»

«Πόσες κολώνες έχει αυτή η γέφυρα;»

«Γιατί είναι γνωστό το πρόσωπο πίσω από αυτό το άγαλμα;»

«Ποιο είναι το όνομα του δρόμου όπου βρίσκεται το παλαιότερο κτίριο της πόλης;»

«Μάντεψε πόσα άτομα εργάζονται σε αυτό το κτίριο.»

Μια σύγχρονη εκδοχή του παιχνιδιού είναι το geocaching

Εάν εργάζεσαι με περισσότερους youth workers και ομάδες, μπορείς να οργανώσεις σταθμούς στη διαδρομή όπου οι ομάδες πρέπει να φέρουν εις πέρας ειδικές αποστολές.

Μια παραλλαγή είναι οι «κινητοί σταθμοί», όπου η ομάδα αναζητά ένα άτομο ή το άτομο προσπαθεί να βρει την ομάδα.

Μπορείς, επίσης, να προσθέσεις στο παιχνίδι μια φανταστική ιστορία ή θεματική – έτσι ώστε κάθε άτομο σε σταθμό να υποδύεται κάποιον ρόλο.

ΚΟΛΑΖ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

Διάρκεια:	60 λεπτά (με δυνατότητα επέκτασης σε μεγαλύτερο πρότζεκτ)
Ηλικία:	14+
Μέγεθος ομάδας	2-100
Στόχοι:	Εκτίμηση της φύσης Δημιουργικότητα Ενσυνειδητότητα Αυτεπάρκεια
Απαιτούμενα υλικά	Χαρτί Μαρκαδόροι/στυλό ζωγραφικής Ψαλίδι Κάμερες κινητών τηλεφώνων

Προσκάλεσε τα μέλη της ομάδας να σχεδιάσουν πράγματα που αντιπροσωπεύουν συναισθήματα για εκείνα (20 λεπτά). Για παράδειγμα, μπορούν να σχεδιάσουν έναν αγαπημένο τους ήρωα κινουμένων σχεδίων με χαμογελαστό πρόσωπο, ένα emoji που κλαίει, μια καρδιά, ένα graffiti που γράφει «nice», ή οτιδήποτε άλλο τους έρθει στο μυαλό. Είναι χρήσιμο να έχεις μερικά παραδείγματα έτοιμα για έμπνευση.

Στη συνέχεια, δώσε 40 λεπτά για να εξερευνήσουν το περιβάλλον τους (κατά προτίμηση σε εξωτερικό χώρο, αλλά και σε εσωτερικό χώρο) και να τραβήξουν φωτογραφίες με το κινητό τους από πράγματα που τους προκαλούν συναισθήματα, θετικά, αρνητικά ή εκπλήξεις, μαζί με το αντίστοιχο σχέδιο. Οι ομάδες μπορούν να δημιουργηθούν είτε αυθόρμητα είτε προκαθορισμένα. Το παιχνίδι μπορεί επίσης να επεκταθεί σε αρκετές ημέρες, π.χ. κατά τη διάρκεια μιας κατασκήνωσης ή εβδομάδας δραστηριοτήτων.

Κατόπιν, συγκέντρωσε τις φωτογραφίες και οργάνωσε μια προβολή. Δημιούργησε μια εορταστική ατμόσφαιρα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι φωτογραφίες όλων θα εκτιμηθούν. Αν χρειαστεί, δώσε χώρο για συζήτηση. Ως αναμνηστικό, οι φωτογραφίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ενός συλλογικού κολάζ (ψηφιακά ή αναλογικά).

Έρευνα & Γνώση

Για τη διεξαγωγή ενός περιβαλλοντικού έργου είναι χρήσιμες κάποιες γνώσεις σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική κρίση. Ωστόσο, δε χρειάζεται να γίνεις ειδική/ός για να κατανοήσεις κάποιους βασικούς συσχετισμούς. Στην πραγματικότητα, πολλά πράγματα μπορούν να γίνουν κατανοητά απλά και μόνο μέσω της βαθύτερης παρατήρησης του περιβάλλοντός σου, και φυσικά όταν συναναστρέφεται με τους κατάλληλους ανθρώπους. Για το έργο σου, μπορείς να ερευνήσεις εάν υπάρχει κάποιος ειδικός σε περιβαλλοντικά ζητήματα ή την κλιματική αλλαγή στην περιοχή σου και να ζητήσεις μια συνέντευξη μαζί με την ομάδα σου. Σε ορισμένες περιοχές υπάρχουν επίσης μουσεία με περιβαλλοντική θεματολογία. Πέρα από αυτά, υπάρχουν πολλά ψηφιακά μέσα που προσφέρουν ευχάριστους τρόπους για να εμβαθύνετε στις γνώσεις σας.

Το ψηφιακό Παιδικό Πανεπιστήμιο του **Goethe-Institut** προσφέρει 150 διαλέξεις σε μορφή βίντεο, μεταφρασμένες σε 30 γλώσσες, φέρνοντας τη χαρά στην εξερεύνηση της φύσης, της ιατρικής και της τεχνολογίας. Είναι ιδιαίτερα κατάλληλο για παιδιά και νεαρά, έφηβα άτομα, και παρέχεται δωρεάν. Οι βασικοί του στόχοι είναι να διεγείρει την περιέργεια για τον κόσμο της γνώσης και να προσφέρει συναρπαστικό περιεχόμενο για διεπιστημονική μάθηση και εξωσχολική εκπαίδευση.

Η πλατφόρμα **“Your Plan, Your Planet”** είναι μια νέα πρωτοβουλία της Google που στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των χρηστών σχετικά με τα απόβλητα και την υπερβολική χρήση των φυσικών πόρων της Γης. Μέσα από τέσσερις (4) κατηγορίες (αντικείμενα, νερό, ενέργεια και τροφή), μπορείς να μάθεις πώς μικρές αλλαγές στην καθημερινότητά σου μπορούν να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Η πλατφόρμα λειτουργεί με συμβουλές, απλά παιχνίδια, διακρίσεις και στόχους, και προσφέρει εκτιμήσεις για τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των καταναλωτικών μας συνηθειών.

Το **εργαλείο συγκριτικής αξιολόγησης για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)** προσφέρει υποστήριξη στις περιφερειακές κυβερνήσεις για την επίτευξή τους. Παρουσιάζει δείκτες που βοηθούν στη μέτρηση και την παρακολούθηση της προόδου προς τους ΣΒΑ και επιτρέπει τη σύγκριση με παρόμοιες περιφέρειες. Στο πλαίσιο της ομαδικής εργασίας με νέους, μπορεί να αξιοποιηθεί ως εργαλείο για να διαπιστώσεις πού βρίσκεται η περιοχή σου σε σχέση με πολλούς δείκτες των διαφορετικών ΣΒΑ. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για δράσεις συνηγορίας και διαμόρφωσης πολιτικής. Έχοντας εφοδιαστεί με δεδομένα και πληροφορίες από το εργαλείο, τα νεαρά συμμετέχοντα μέλη των ομάδων μπορούν να συνεργαστούν με τις τοπικές αρχές για τον εντοπισμό τομέων προτεραιότητας και να προωθήσουν πολιτικές και προγράμματα δράσης.

Η **Ακαδημία ΣΒΑ (SDG Academy)** προσφέρει δωρεάν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό ανοιχτής πρόσβασης, το οποίο έχει επιμεληθεί από παγκοσμίως φήμης ειδικούς στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Επιπλέον, προσφέρει μια παγκόσμια πλατφόρμα για την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών που συμβάλλουν στην επίτευξή τους.

Why Diverse Teams are Smarter: <u>Diversity and Inclusion: Why Diverse Teams are smarter (Harvard Business Review)</u>	The digital children-university: <u>The Digital Kinderuniversität (Goethe-Institut)</u>
Communication Styles: <u>Effective communication skills for business and personal success - Four Styles of Communication (maximumadvantage.com)</u>	Your Plan, Your Planet: <u>Google Sustainability Tool</u>
Personality types: <u>16 personalities: free online test</u>	SDGs benchmarking tool: <u>ESPON's SDGs benchmarking tool</u>
Team roles: <u>The Nine Belbin Team Roles</u>	SDG Academy: <u>Free, open educational resources from the world's leading experts on sustainable development</u>
CliMATEs App for sustainable planning of activities: <u>cliMATEs (for smartphones also available over your Appstore)</u>	

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΡΓΟΥ

Πριν προχωρήσεις με την ομάδα σου στη διαδικασία επιλογής θέματος για το έργο σας, θα πρέπει να έχετε περάσει τουλάχιστον από κάποια από τα προηγούμενα βήματα που παρουσιάζονται στην εργαλειοθήκη. Η ομάδα σου θα πρέπει να είναι σταθερή και (ως επί το πλείστον) αρμονική, και να έχετε εξερευνήσει τόσο τον εαυτό σας όσο και τη γειτονιά/περιοχή σας.

Στην καλύτερη περίπτωση, ίσως έχεις ήδη μια πρόχειρη ιδέα για το πώς θα μπορούσε να είναι το έργο σας, η οποία να προέκυψε από τα θέματα που συζητήσατε μέχρι τώρα. Διαφορετικά, στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζονται μερικές ακόμη μέθοδοι για δημιουργική ανάπτυξη ιδεών, οι οποίες μπορεί να σε βοηθήσουν να καταλήξεις μαζί με την ομάδα σου, στο τι ακριβώς θα είναι το θέμα του έργου που θα υλοποιήσετε.

Επιπλέον, μπορείτε να κάνετε με την ομάδα έρευνα πάνω στα ακριβή περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή σας. Για παράδειγμα, μπορείτε να ερευνήσετε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη γεωγραφική σας περιοχή ή στη χώρα σας, καθώς και θέματα που αναδείχθηκαν κατά τα προηγούμενα στάδια. Μπορείτε επίσης να κάνετε μια μικρή έρευνα στη γειτονιά σας, ρωτώντας τους κατοίκους τι θεωρούν ως πρόβλημα σε σχέση με την κλιματική κρίση ή τη βιωσιμότητα.

Ωστόσο, είναι καλύτερο να συζητήσεις και να αποφασίσεις μαζί με την ομάδα σου το θέμα του έργου που θα επιλέξετε. Όποιο κι αν είναι αυτό, θα πρέπει να είναι κάτι με το οποίο συμφωνεί όλη η ομάδα και που την ενθουσιάζει, έστω και λίγο. Η διαδικασία της από κοινού εύρεσης θέματος μπορεί να είναι δύσκολη, αλλά θα έχεις το καλύτερο αποτέλεσμα όταν αφιερώσεις τον απαραίτητο χρόνο, ώστε η ιδέα να προκύψει μέσα από ομαδική διεργασία. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, είναι σημαντικό να λάβεις υπόψη διαφορετικές πτυχές και οπτικές. Φυσικά, δεν είναι κάθε καλή ιδέα απαραίτητα και ρεαλιστική. Όμως, την ίδια στιγμή, δεν είναι κάθε ιδέα που φαίνεται αρχικά μη ρεαλιστική καταδικασμένη να αποτύχει. Κράτησε την ισορροπία ανάμεσα στον ονειροπόλο και τον επικριτικό! Για να εμβαθύνεις περισσότερο στην πρότασή της ομάδας σου, να της δώσετε μαζί δομή και να λάβετε υπόψη όλες τις σχετικές πτυχές, στο δεύτερο μέρος του κεφαλαίου παρουσιάζονται διαφορετικές προσεγγίσεις για το σχεδιασμό έργων.

Δημιουργική ανάπτυξη ιδεών

Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουμε μερικές ακόμη μεθόδους για να βρεις το θέμα του έργου με δημιουργικό τρόπο. Αυτές οι μέθοδοι μπορούν να βοηθήσουν εσένα και την ομάδα σου να εμπνευστείτε ή να ξεκαθαρίσετε πιο συγκεκριμένα ποιο ακριβώς θα είναι το θέμα του έργου σας. Επιπλέον, μπορείς να αξιοποιήσεις και απλές τεχνικές συγκέντρωσης ιδεών, όπως η δημιουργία ενός νοητικού χάρτη (mind map) ή η καταγραφή συνειρμών που σχετίζονται με ένα θέμα, ακολουθώντας το αλφάβητο από το Α έως το Ω.

ΙΔΕΕΣ ΣΤΑ ΤΥΦΛΑ	
Διάρκεια:	5-10 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας:	4-100
Στόχοι:	Δημιουργία νέων ιδεών Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά:	1 φύλλο χαρτί (μέγεθος A5 προτείνεται) ανά άτομο Στυλό

Κάθε άτομο παίρνει ένα φύλλο χαρτί, χωρισμένο σε τέσσερα μέρη. Σε κάθε μέρος υπάρχει μία ερώτηση:

1. Ποιος;
2. Τι;
3. Γιατί; (Για ποιο λόγο ή σκοπό;)
4. Με τη βοήθεια τίνος/ποιου;

Όταν εξηγήσεις τη δραστηριότητα, τόνισε ότι ιδιαίτερα το τέταρτο σημείο είναι σημαντικό, καθώς λίγα πράγματα μπορούν να γίνουν χωρίς βοήθεια ή υλικά. Αρχικά, κάθε άτομο απαντά μόνο στην πρώτη ερώτηση, χωρίς να δει κανείς άλλος. Έπειτα διπλώνει το χαρτί προς τα πίσω και το δίνει στο άτομο στα αριστερά, που απαντά στη δεύτερη ερώτηση, χωρίς να δει την προηγούμενη απάντηση. Αυτό συνεχίζεται μέχρι να συμπληρωθούν και οι τέσσερις ερωτήσεις. Τέλος, το χαρτί περνάει ακόμη μία φορά, και κάθε άτομο ανοίγει και διαβάζει τι γράφτηκε. Προσκάλεσε όποιο θέλει να διαβάσει την απάντησή του δυνατά στην ομάδα.

ΒΡΕΙΤΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΗ

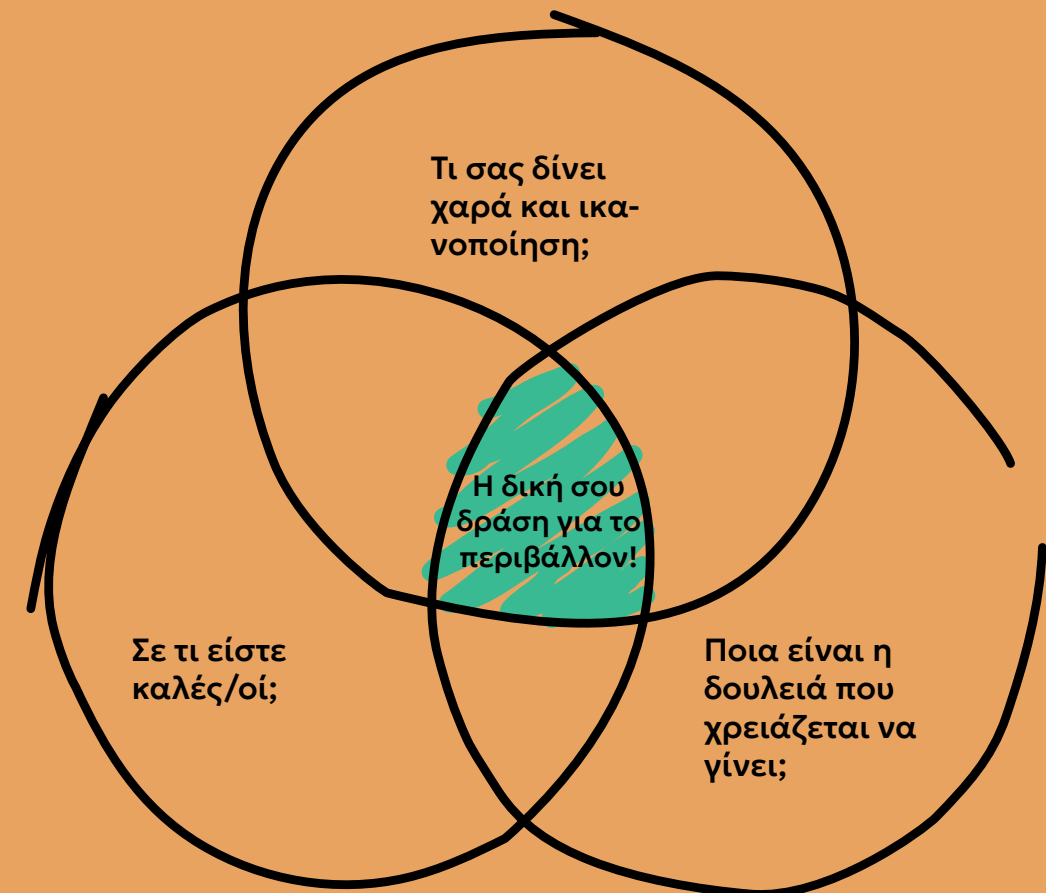
Διάρκεια:	60-120 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	1-15
Στόχοι:	Εύρεση θέματος έργου Ενσυνειδητότητα Αναστοχασμός
Απαιτούμενα υλικά	Κόλλα χαρτί Στυλό

Ζωγραφίστε το δικό σας Διάγραμμα Venn για την Κλιματική Δράση – ο καθένας ατομικά ή μαζί ως ομάδα.

Για εισαγωγή στη μεθοδολογία, μπορείτε να ακούσετε αυτό το **TED Talk** (10 λεπτά) ή αυτό το **podcast** (30 λεπτά) από τη Dr. Ayana Elizabeth Johnson. Στυλό

1. Σε τι είστε καλές/οί;
Σκεφτείτε τις δεξιότητές σας, τους πόρους και τα δίκτυά σας. Ποιοι είναι οι τομείς εξειδίκευσής σας; Σε ποιον και σε τι έχετε πρόσβαση; Τι μπορείτε να προσφέρετε;
2. Ποια είναι η δουλειά που χρειάζεται να γίνει;
Γενικά αλλά και στον τόπο σας. Υπάρχουν συγκεκριμένες λύσεις για την κλιματική κρίση και τη δικαιοσύνη που σας ενδιαφέρουν; Π.χ. να ξεκινήσετε ένα πρόγραμμα κομποστοποίησης, να προστατέψετε τα δάση, να εξοικονομήσετε νερό ή να υποστηρίξετε υποψηφίους για το κλίμα στις τοπικές εκλογές; Οι επιλογές είναι πολλές.
3. Τι σας δίνει χαρά και ικανοποίηση;
Τι σας σηκώνει από το κρεβάτι το πρωί; Μην επιλέξετε κάτι που σας καταπιέζει ή σας εξαντλεί! Πρόκειται για μια μακροχρόνια πορεία, διαλέξτε κάτι που σας ενεργοποιεί και σας γεμίζει.

Στόχος είναι να βρεθείτε στο κέντρο του διαγράμματος Venn, εκεί όπου τέμνονται αυτοί οι τρεις κύκλοι.
Σε ένα ομαδικό διάγραμμα, το ιδανικό είναι να προκύψει από εκεί το θέμα του έργου σας.
Αν το κάνετε ως ατομική άσκηση, συζητήστε στη συνέχεια ποια έργα θέλετε να υλοποιήσετε και ποιος μπορεί να αναλάβει ποιες ευθύνες.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ;

Διάρκεια:	Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας, περίπου 60–180 λεπτά
Ηλικία:	14+
Μέγεθος ομάδας	2-30
Στόχοι:	Δεξιότητες έρευνας και παρουσίασης Επικοινωνιακές δεξιότητες Απόκτηση γνώσεων Αυτεπάρκεια
Απαιτούμενα υλικά	Φορητοί υπολογιστές ή κινητά για έρευνα Υπολογιστής/κόλλα χαρτί/ χαρτόνια για παρουσίαση Στυλό Πιθανώς, υλικά χειροτεχνίας

Τα μέλη της ομάδας μπορούν να επιλέξουν τα ίδια τα ζευγάρια τους (ή να τους αντιστοιχίσεις εσύ τυχαία) ή να εργαστούν ατομικά.

Ζήτησε από κάθε άτομο ή ζευγάρι να επιλέξει ένα συγκεκριμένο περιβαλλοντικό θέμα, όπως ανακύκλωση, κομποστοποίηση, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υδάτινοι πόροι, διατήρηση της βιοποικιλότητας κ.ά. Τώρα έχουν 45 λεπτά για να κάνουν έρευνα σχετικά με βασικά δεδομένα, πιθανές λύσεις και την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η τοπική κοινωνία/πόλη/περιφέρεια/χώρα τους σε σχέση με το θέμα. Όρισε χρονικό όριο για κάθε παρουσίαση, π.χ. 5 ή 10 λεπτά ανά άτομο. Κάθε συμμετέχον μπορεί να επιλέξει το πώς θα παρουσιάσει το θέμα του. Ενθάρρυνε τη δημιουργικότητα στον τρόπο παρουσίασης, όπως παρουσιάσεις PowerPoint, αφίσες ή διαδραστικές επιδείξεις. Μετά από κάθε παρουσίαση, δώσε χρόνο για ερωτήσεις και συζήτηση από το κοινό. Διασφάλισε το σεβασμό στην κριτική και εκτίμησε τη δουλειά όλων. Οι ομιλητές/λήτριες εναλλάσσονται μέχρι να παρουσιάσουν όλοι/όλες/όλα τα θέματά τους.

Ένας ακόμη τρόπος να αναπτύξετε την ιδέα σας είναι να εμπνευστείτε από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), καθώς προσφέρουν μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των πιο επειγόντων ζητημάτων του πλανήτη.

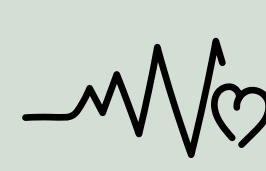
Μερικές ιδέες για πιθανά έργα θα μπορούσαν να είναι:

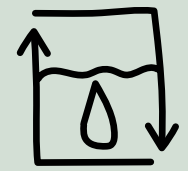
ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΠΕΙΝΑ

ΚΑΛΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

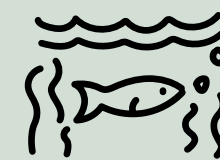
ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

ΖΩΗ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

ΖΩΗ ΣΤΗ ΣΤΕΡΙΑ

Μηδενική φτώχεια: Σκεφτείτε έναν δημιουργικό τρόπο για να συλλέξετε δωρεές για άτομα με λιγότερες ευκαιρίες, π.χ. ώστε νέοι πρόσφυγες να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε μία κατασκήνωση.

Μηδενική πείνα: Επικοινωνήστε με τοπικά καταστήματα για να δείτε αν μπορείτε να συλλέγετε τρόφιμα που είναι ακόμη κατάλληλα αλλά θα πετάγονταν, ή αναζητήστε στο διαδίκτυο τοπικές ομάδες foodsharing/foodsaving. Οργανώστε μία ή περισσότερες εκδηλώσεις όπου θα μαγειρέψετε και θα προσκαλέσετε την τοπική κοινότητα ή άτομα που βρίσκονται σε ανάγκη.

Καλή υγεία και ευημερία: Οργανώστε μία αθλητική ή ψυχαγωγική δραστηριότητα σε εξωτερικό χώρο για την τοπική κοινότητα, με στόχο την ενίσχυση της υγείας και της σύνδεσης με τη φύση.

Καθαρό νερό και αποχέτευση: Υποστηρίξτε τη συλλογή και επαναχρησιμοποίηση του νερού της βροχής στην τοπική σας κοινότητα, παρέχοντας πληροφόρηση ή στήνοντας σχετικές δομές.

Αξιοπρεπής εργασία: Ενημερώστε για τη γρήγορη μόδα (fast fashion) και οργανώστε ένα εργαστήριο επαναχρησιμοποίησης ή αναβάθμισης ρούχων στην περιοχή σας.

Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες: Δημιουργήστε έναν αστικό λαχανόκηπο μαζί με τους γείτονές σας.

Δράση για το κλίμα: Οργανώστε δενδροφυτεύσεις, δράσεις καθαρισμού, πορείες νέων ή εκστρατείες υπεράσπισης του κλίματος.

Ζωή στο νερό: Οργανώστε καθαρισμούς ακτών ή ποταμιών.

Ζωή στη στεριά: Υποστηρίξτε τις άγριες μέλισσες φυτεύοντας λουλούδια και δημιουργώντας σημεία φωλεοποίησης με τη βοήθεια γειτόνων, του δήμου ή ιδιοκτητών ακινήτων.

Σχεδιασμός Έργου

Όταν ξεκινήσεις μαζί με τα μέλη της ομάδας σου τη διαδικασία του σχεδιασμού έργου, θα πρέπει ήδη να έχετε μια ιδέα για το τι θέλετε να είναι το έργο σας. Δεν είναι απαραίτητο να είναι πλήρως συγκεκριμένη σε αυτό το στάδιο, καθώς με τις μεθόδους που ακολουθούν θα έχετε τη δυνατότητα να την αναπτύξετε περαιτέρω, κάτι που σας συνιστούμε ανεπιφύλακτα.

Ο στόχος είναι να οραματιστείτε τη συνολική εικόνα και όχι μόνο μεμονωμένες πτυχές, καθώς και να εξασκηθείτε σε τακτικές αναθεωρήσεις, αναστοχασμό και αξιολόγηση της επιτυχίας.

ΚΑΜΒΑΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥ & ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Με βάση τον **Καμβά Βιώσιμου Δημιουργικού Έργου**, παρακάτω παρουσιάζεται ένα διάγραμμα για την οπτικοποίηση ενός σύντομου αλλά σαφούς και κατανοητού σχεδίου έργου. Αποτελείται από 4 βασικά μέρη:

ΜΕΡΟΣ 1: ΑΞΙΑ

Ποια είναι η βασική σας ιδέα; Ποιο είναι το κεντρικό θέμα του έργου σας; Ποιο είναι το όραμά σας; Τι θέλετε να βελτιώσετε;

ΜΕΡΟΣ 2: ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Διαιρείται σε: α) Δραστηριότητες: Ποιες είναι οι προγραμματισμένες σας δράσεις; Ποιες δυνατότητες έχετε για δράση; β) Χρόνος & Εξοπλισμός: Ποιοι είναι οι διαθέσιμοι πόροι σας; Τι είδους εξοπλισμό μπορείτε να οργανώσετε; γ) Τοπικά Δίκτυα: Ποιες δυνατότητες συνεργασίας με την κοινότητα και τους φορείς έχετε; Με ποιους έχετε ήδη επαφές, και ποιες νέες μπορείτε να δημιουργήσετε;

ΜΕΡΟΣ 3: ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Ποιοι επηρεάζονται από το έργο σας; Σκεφτείτε την τοπική κοινωνία και όλους τους πιθανούς εμπλεκόμενους φορείς.

ΜΕΡΟΣ 4: ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Διαιρείται σε: α) Βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις: Ποια είναι τα άμεσα οφέλη και οι πιθανές απώλειες; β) Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις: Ποιο είναι το μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα; Τι είναι αυτό που καθιστά το έργο σας βιώσιμο;

Βραχυπρόθεσμες Επιπτώσεις		Μακροπρόθεσμες Επιπτώσεις	
Η βασική σας ιδέα και η αξία της (όχι χρηματική)	Δραστηριότητες	Τοπικά δίκτυα	Επηρεαζόμενοι άνθρωποι στην τοπική κοινωνία / Ενδιαφερόμενοι φορείς
	Χρόνος & Εξοπλισμός		

Αρχικά, συγκεντρώστε τις απαντήσεις σας από τα μέρη 1 έως 4 και έπειτα προχωρήστε σε ανασκόπηση και τροποποίηση όπου χρειάζεται. Επιπλέον, προτείνουμε να επανεξετάζεται το σχέδιό σας σε τακτά χρονικά διαστήματα καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου.

ΚΥΚΛΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κατά το σχεδιασμό ενός έργου, το εργαλείο αυτό – ο Κύκλος Δημιουργικότητας – εισάγει δύο βασικές έννοιες: α. Ορισμός της Δημιουργικότητας: Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε κάτι από το τίποτα. β. Εισαγωγή στον Αυθεντικό Σχεδιασμό: Πώς σχεδιάζουμε με βάση ό,τι ήδη υπάρχει – κι όχι με βάση ό,τι δεν υπάρχει. Συγκεκριμένα, το εργαλείο βασίζεται στην αρχή (βλ. παραπάνω σημείο α.) ότι η σχεδίαση ενός έργου δε θα πρέπει να θεωρείται απλώς ως σύνθεση ήδη υπάρχουσας γνώσης, αλλά κυρίως ως εισαγωγή σε κάτι καινούριο – κάτι που δημιουργείται από το μηδέν.

Επιπλέον (βλ. σημείο β.), το εργαλείο έχει στόχο να βοηθήσει τα μέλη της ομάδας να αποφύγουν το σχεδιασμό έργων και δράσεων με βάση τον φαύλο κύκλο ΕΧΩ – ΚΑΝΩ – ΕΙΜΑΙ, που ξεκινάει από το τι λείπει και οδηγεί σε ένα σχεδιασμό προς τα πίσω, χωρίς αποτελεσματικότητα ή αυθεντικότητα. Για παράδειγμα:

«Δεν υπάρχει πολιτική δράση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης στον αστικό ιστό, και αυτό δεν το θέλουμε (ΕΧΩ). Θέλουμε κάτι διαφορετικό. Άρα, θα αρχίσουμε να κάνουμε δράσεις (ΚΑΝΩ) ώστε να το αλλάξουμε, και τελικά θα έχουμε ένα περιβάλλον όπου όλα θα αισθανόμαστε υγιή και συμπεριληπτικά ι (ΕΙΜΑΙ).»

Το εργαλείο προτείνει να δουλεύουμε με βάση τον κύκλο ΕΙΜΑΙ – ΚΑΝΩ – ΕΧΩ, που ξεκινά από το τι υπάρχει ήδη στην πραγματικότητα του πλαισίου όπου θέλουμε να παρέμβουμε, περιλαμβάνει το όραμα μέσα από το οποίο λειτουργούμε, οδηγεί στο σχεδιασμό δράσεων εμπνευσμένων από αυτό το όραμα και τελικά δημιουργεί αποτελέσματα. Για παράδειγμα:

«Ζούμε στο αστικό περιβάλλον της/του..., και παρατηρούμε αυτή την πρόκληση/το συγκεκριμένο πρόβλημα... Θέλουμε να αναδείξουμε και να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα αυτό ως μια ομάδα μέσα στην οποία είμαστε υγιή, ενεργά και συμπεριληπτικά άτομα και μέλη της ομάδας (ΕΙΜΑΙ). Θα κάνουμε μια παρέμβαση διάρκειας..., με στόχο να έχουμε ένα μικρό αλλά ουσιαστικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα των μελών της κοινότητάς μας (ΕΧΩ).»

Οδηγίες

Με άλλα λόγια, το εργαλείο προτείνει τον αυθεντικό σχεδιασμό μέσα από τη μετατόπιση αυτού που συνήθως τοποθετείται ως επιθυμητό αποτέλεσμα, στο επίπεδο του οράματος, στο επίπεδο του «τι υπάρχει ήδη». Με αυτόν τον τρόπο, το όραμα λειτουργεί ως μόνιμη κινητήρια δύναμη για τη συνέχιση της δράσης και την επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων. Συγκεκριμένα:

Κύκλος Δημιουργικότητας:

Έλεγχος Πραγματικότητας: Καταγραφή της πραγματικής εικόνας της ομάδας: πόσα άτομα την αποτελούν, ποιες είναι οι ηλικίες τους, πού ζουν, ποιες είναι οι βασικές τους αξίες, τι παρατηρούν στο κοντινό τους περιβάλλον (σε σχέση με το κεντρικό θέμα), ποιες είναι οι δεξιότητές τους, τι γνώσεις έχουν ατομικά και συλλογικά – π.χ. «είμαστε μια ομάδα επτά ατόμων, οι τέσσερις είμαστε κάτω των 15 και οι τρεις άνω των 15 ετών, ζούμε στο..., κ.λπ.»

Όραμα: Τα μέλη της ομάδας ορίζουν ένα κοινό όραμα. Το όραμα συντίθεται από βασικές αξίες που είναι σημαντικές για τα άτομα της ομάδας και εκφράζεται κατά προτίμηση σε ενεστώτα χρόνο. Σημαντικό είναι να γίνει ξεκάθαρα όσον αφορά στο όραμα ότι πρόκειται για κάτι που μπορεί ποτέ να μην ολοκληρωθεί πλήρως · αντίθετα, λειτουργεί ως μόνιμη κινητήρια δύναμη που ενδυναμώνει τη συνέχιση των δράσεων της ομάδας παρά τις δυσκολίες – π.χ. «είμαστε φροντίδα και στήριξη για τον εαυτό μας, ο ένας για τον άλλον και για τα μέλη της κοινότητάς μας».

Στόχος: Η ομάδα ορίζει τι ακριβώς θέλει να πετύχει, διαμορφώνοντας το στόχο με τρόπο συγκεκριμένο, μετρήσιμο και ρεαλιστικό, ώστε να είναι επιτεύξιμος – π.χ. «θέλουμε να υλοποιήσουμε μια περιβαλλοντική παρέμβαση στην κοινότητά μας, διάρκειας έως 20 ημερών συνολικά, η οποία θα έχει ολοκληρωθεί το αργότερο μέχρι το Νοέμβριο 2025».

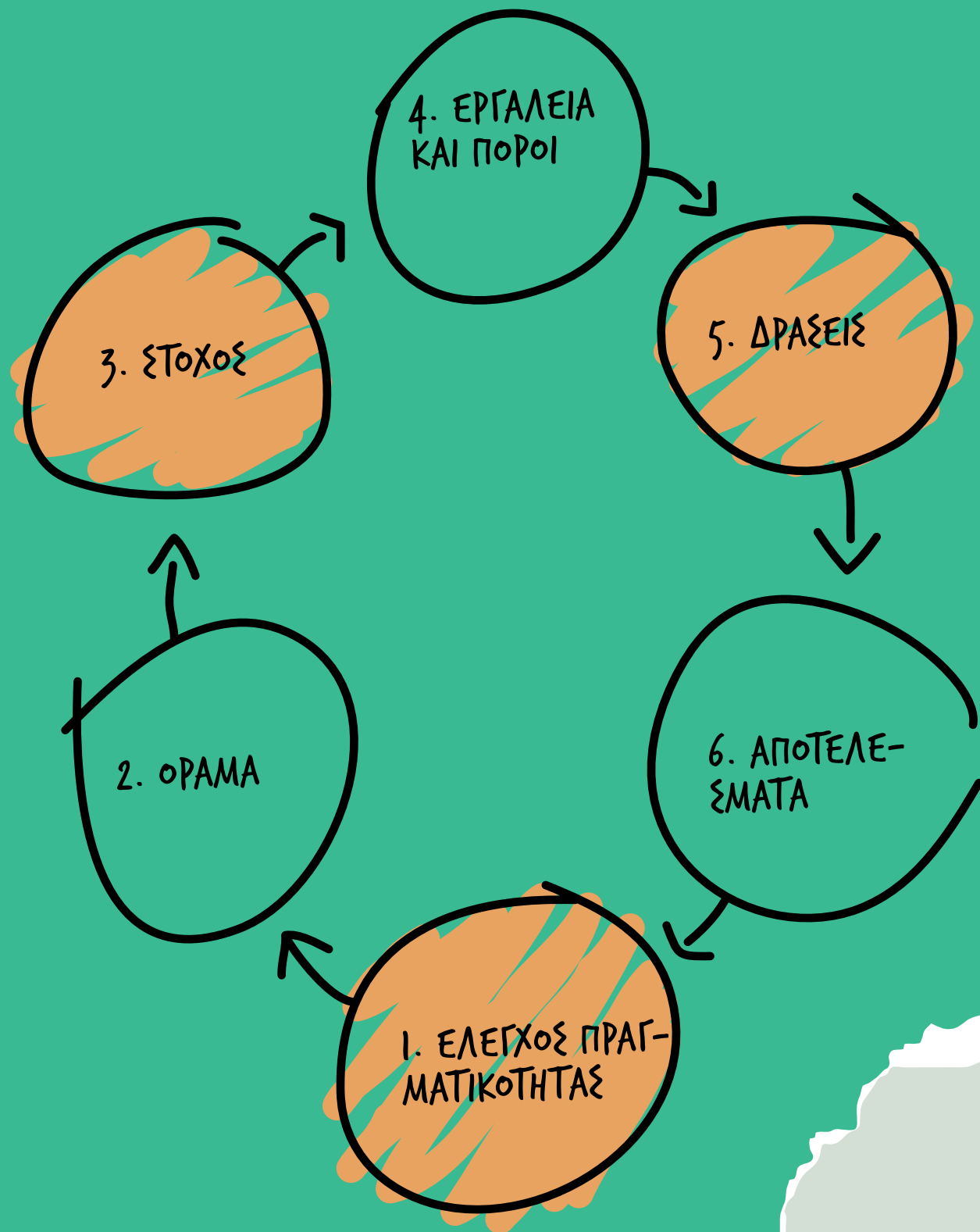
Εργαλεία και Πόροι: Η ομάδα καταγράφει λεπτομερώς το δίκτυο υποστήριξής της, συμπεριλαμβανομένων εργαλείων, ψηφιακών και μη, ανθρώπινων πόρων, δικτύων, επαφών με την τοπική κοινότητα (άτομα, οργανώσεις, τοπικές αρχές, φορείς χάραξης πολιτικής). Η φάση αυτή βασίζεται στη δημιουργική καταγραφή ιδεών χωρίς άμεση αξιολόγηση. Τα μέλη ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν τις ατομικές τους δεξιότητες, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες τους. Έπειτα γίνεται ανάστροφος σχεδιασμός και καθορίζονται προτεραιότητες για άμεσες ενέργειες (π.χ. εντός της πρώτης εβδομάδας μετά το σχεδιασμό).

Δράσεις: Η ομάδα προχωρά σε υλοποίηση των δράσεων. Είναι κρίσιμο να: α) τηρούνται οι συμφωνίες και β) αποφεύγεται η αυθόρμητη αλλαγή πλάνων μόλις προκύψει δυσκολία. Αντί για αυθόρμητες αλλαγές, είναι σημαντική η ανοιχτή και ειλικρινής επικοινωνία, ώστε η ομάδα να στηρίζει ή να προσαρμόζεται όπου χρειάζεται.

Αποτελέσματα: Η υλοποίηση φέρνει σταδιακά αποτελέσματα. Αυτά επιστρέφουν στο βήμα 1 (Έλεγχος Πραγματικότητας), προσφέροντας ανατροφοδότηση και ενδεχομένως και στα βήματα 4 και 5 (Εργαλεία & Πόροι, Δράσεις). Δεν πρέπει όμως να αλλάζουν το Όραμα (2) ή το Στόχο (3), τα οποία λειτουργούν ως μακροπρόθεσμος οδηγός και τροφή, όχι με γραμμικό αλλά με δυναμικό τρόπο.

Κύκλος Σχεδιάζω - Πράττω - Ελέγχω - Ενεργώ (PDCA)

Ο Κύκλος Σχεδιάζω - Πράττω - Ελέγχω - Ενεργώ (γνωστός και ως Κύκλος PDCA ή Action Research)

αποτελεί ένα εργαλείο σχεδιασμού που χρησιμοποιείται για τον έλεγχο και τη συνεχή βελτίωση έργων, διαδικασιών, προϊόντων και κάθε μορφής αλλαγής. Πρόκειται για μια κυκλική, επαναλαμβανόμενη μεθοδολογία σχεδιασμού και διαχείρισης, η οποία εφαρμόζεται συνεχώς για συνεχή πρόοδο. Στο χώρο της εκπαίδευσης, διακρίνονται τέσσερις (4) βασικοί τύποι σχεδίασης δράσης (action research): ατομική, συνεργατική, σε επίπεδο οργανισμού και σε επίπεδο ευρύτερου εκπαιδευτικού πλαισίου.

Ο Mertler, εκπαιδευτικός σύμβουλος και ερευνητής, διεξήγαγε μελέτη σχετικά με την έρευνα δράσης (action research) στο πλαίσιο της τάξης, ως μορφή επαγγελματικής ανάπτυξης για εκπαιδευτικούς. Παρατήρησε ότι οι παραδοσιακές εκπαιδεύσεις δεν ήταν ουσιαστικές και δεν εναρμονίζονταν με τις πραγματικές πρακτικές της σχολικής αίθουσας. Αντίθετα, η έρευνα δράσης επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να μελετούν το δικό τους εκπαιδευτικό περιβάλλον και να βελτιώνουν την αποτελεσματικότητά τους. Πρόκειται για μια δομημένη, κυκλική διαδικασία τεσσάρων σταδίων, η οποία ενδυναμώνει τους εκπαιδευτικούς και βασίζεται στη λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων.

Η συνεργατική έρευνα δράσης και οι κοινότητες επαγγελματικής μάθησης έχουν επίσης μεγάλη αξία, καθώς βασίζονται σε πρακτικές όπως η ομαδική εργασία, η εστίαση σε κοινά ζητήματα ή στόχους και η δημιουργία δυναμικής για βαθύτερη κατανόηση και μάθηση.

Οι κοινότητες επαγγελματικής μάθησης μοιράζονται βασικά χαρακτηριστικά με τη συνεργατική έρευνα δράσης, όπως:

Κοινή αποστολή και στόχοι, Συνεργατική κουλτούρα, Συλλογική διερεύνηση, Προσανατολισμός στη δράση, Δέσμευση στη συνεχή βελτίωση, Εστίαση στα αποτελέσματα

Οδηγίες

Ο Κύκλος PDCA του Deming (Σχεδιάζω – Πράττω – Ελέγχω – Δρω):

ΣΧΕΔΙΑΖΩ (Plan)

Ξεκαθαρίστε τον στόχο σας: Συμφωνήστε όλα τα μέλη τι ακριβώς θέλετε να πετύχετε με την περιβαλλοντική σας δράση. Είτε πρόκειται για μείωση της χρήσης πλαστικού, αύξηση της ανακύκλωσης ή προστασία της τοπικής πανίδας, είναι σημαντικό όλα τα άτομα που συμμετέχουν να γνωρίζουν τους στόχους.

Καταρτίστε στρατηγικές: Κάντε συγκέντρωση ιδεών (brainstorming) με την ομάδα σου για το πώς θα φτάσετε στους στόχους. Ίσως περιλαμβάνει καθαρισμούς, εκστρατείες ενημέρωσης ή παρεμβάσεις στα πολιτικά δρώμενα.

Καθορίστε τους πόρους σας: Τι χρειάζεται για να το υλοποιήσετε; Χρήματα, υλικά, υποστήριξη από την κοινότητα; Οργανώστε τα όλα εγκαίρως.

ΠΡΑΤΤΩ (Do)

Υλοποιήστε το σχέδιο: Ξεκινήστε να εφαρμόζετε όσα σχεδιάσατε. Έμπλεξε όλα τα μέλη της ομάδας – από τη διοργάνωση εκδηλώσεων μέχρι τη συλλογή δεδομένων.

Παρακολουθείτε την πορεία: Έλεγξε τακτικά πώς πάνε τα πράγματα. Αν κάτι δεν λειτουργεί, προσαρμόστε το.

Αντιμετωπίστε δυσκολίες: Εάν παρουσιαστεί πρόβλημα, μη πανικοβληθείς. Συνεργαστείτε για λύσεις και συνεχίστε.

ΕΛΕΓΧΩ (Check)

Αξιολογήστε την πορεία σας: Κάντε ένα βήμα πίσω και δείτε τι έχετε καταφέρει ως τώρα. Μετρήστε, για παράδειγμα, τα επίπεδα ρύπανσης ή τη συμμετοχή της κοινότητας.

Συγκρίνετε με τους αρχικούς στόχους: Είστε στο σωστό δρόμο ή χρειάζεται αλλαγή προσέγγισης;

Μάθετε από την εμπειρία: Αναλύστε τι πήγε καλά και τι όχι. Χρησιμοποιήστε αυτά τα συμπεράσματα για να βελτιώσετε τα επόμενα βήματα.

ΔΡΩ (Act)

Κάντε τις απαραίτητες αλλαγές: Με βάση όσα μάθατε, προσαρμόστε το σχέδιο. Δοκιμάστε νέες προσεγγίσεις αν χρειάζεται.

Εφαρμόστε τις βελτιώσεις: Ενσωμάτωσε όσα μάθατε και κράτησε την ομάδα ενθουσιασμένη γιορτάζοντας τις επιτυχίες σας.

Καθιερώστε πρότυπα: Δημιουργήστε οδηγίες που θα βοηθήσουν κι άλλους να επωφεληθούν από την εμπειρία σας. Έτσι, θα διευκολυνθούν μελλοντικά έργα.

Creating a survey: <u>How to create an effective survey in 15 simple tips</u>	About Foodsharing/Foodsaving: <u>Foodsharing and Foodsaving worldwide – a global and distributed grassroots movement against food waste (collective green)</u>
How to Find Your Climate Superpower: <u>Ted Talk by Ayana Elizabeth Johnson: How to Find Joy in Action</u>	
How to Find Your Climate Superpower: <u>Dr. Ayana Elizabeth Johnson Helps You Find Your Climate Superpower (Podcast)</u>	Creative Project Canvas: <u>A useful tool to visualize, detail and reflect on your projects to make them sustainable (materahub)</u>
	Action Research / PDCA: <u>What Is the PDCA (Plan-Do-Check-Act) Cycle?</u>

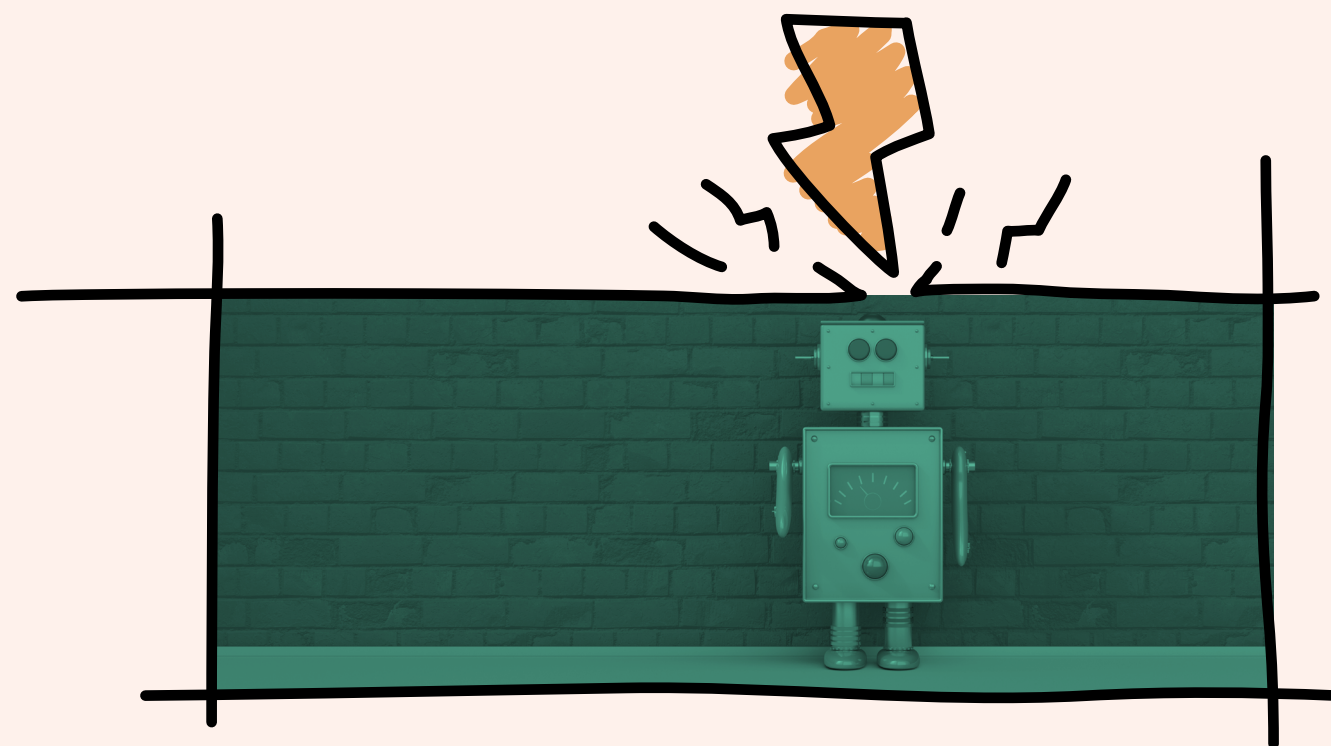
ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Η υλοποίηση ενός έργου στην τοπική σου κοινότητα αποτελεί σημαντική συμβολή στη δημοκρατία και την Κοινωνία των Πολιτών. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του σύγχρονου κόσμου και την ενίσχυση της αίσθησης επάρκειας και αυτονομίας, η κατανόηση της σχέσης μεταξύ κοινωνίας και ατόμου, καθώς και η γνώση των συμμετοχικών διαδικασιών, μπορούν να έχουν ιδιαίτερα ενδυναμωτικό αντίκτυπο. Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι πολιτικής συμμετοχής και εμπλοκής της τοπικής κοινότητας, από τη διάχυση και την επικοινωνία, έως την πλήρη εμπλοκή των μελών της ή τη δράση ως συνήγοροι της αλλαγής.

Το κλειδί για να αξιοποιηθούν αυτές οι ευκαιρίες είναι να πάρεις μία ανάσα και να κάνεις το επόμενο βήμα, μαζί με την ομάδα σου, ώστε να περάσετε από το επίπεδο της γνώσης, της σκέψης, της εξερεύνησης και της αναγνώρισης, στο επίπεδο της θέλησης, του θάρρους και της δράσης, να πραγματοποιήσετε αυτό που αισθάνεστε ότι έχει αντίκτυπο και που έχετε οργανώσει, παρά και πέρα από τις αμφιβολίες και τους κινδύνους.

Πέρα από την αφηρημένη έννοια του θάρρους και της απόφασης να προχωρήσει κανείς σε δράση, στο παρόν κεφάλαιο μπορείς να βρεις όρους, προσεγγίσεις και προτεινόμενα πλαίσια, που μπορούν να υποστηρίξουν ουσιαστικά τη μετασχηματιστική διαδικασία μετατροπής μιας ιδέας σε πράξη. Παρακάτω, παρουσιάζονται μεθοδολογικά εργαλεία που θα βοηθήσουν εσένα και την ομάδα σου να βρεθείτε σε μια θέση όπου η δράση γίνεται εφικτή, τα αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν και οι ιδέες να αποκτήσουν πραγματικό αντίκτυπο. Ενδεικτικά, θα έχετε την ευκαιρία να δώσετε πλαίσιο στο έργο σας, αξιοποιώντας μια βαθύτερη κατανόηση όρων όπως:

ΕΝΕΡΓΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ, ΕΝΕΡΓΗ ΠΟΛΙΤΕΙΟΤΗΤΑ, ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ.

Συμμετοχή στα Κοινά & Ενεργή Πολιτειότητα

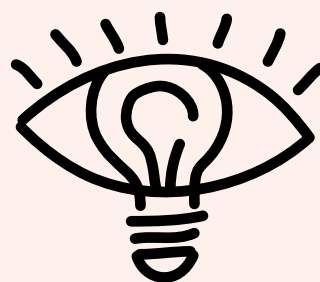
Ο όρος «Συμμετοχή στα Κοινά» χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα σε μια κοινότητα συμμετέχουν ενεργά σε ζητήματα που επηρεάζουν διάφορους τομείς της κοινωνίας, με σκοπό να έχουν θετικό αντίκτυπο τόσο στη δική τους ζωή όσο και στη ζωή των άλλων. Πάντα να θυμάσαι: καμία κοινωνική ή κοινοτική αλλαγή δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη στήριξη της τοπικής κοινότητας και την ταύτιση των εμπλεκόμενων μερών με το ίδιο όραμα.

Η συμμετοχή των μελών είναι απαραίτητη

Οι δεσμοί πρέπει να βασίζονται στην εμπιστοσύνη

Η κοινότητα να μοιράζεται το ίδιο όραμα

Η Συμμετοχή στα Κοινά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δημοκρατίας και της εξέλιξης της κοινωνίας. Μέσω αυτής, οι πολίτες αποκτούν φωνή, προωθούν ζητήματα που θεωρούν σημαντικά, αμφισβητούν και αλλάζουν συνθήκες και καταστάσεις που δυσχεραίνουν τη ζωή των συνανθρώπων τους. Παραδείγματα συμμετοχής στα κοινά περιλαμβάνουν:

- Συμμετοχή σε εκλογές: Η ψήφος σε πολιτικούς υποψηφίους ή σε δημοψηφίσματα αποτελεί βασική μορφή δημοκρατικής συμμετοχής.
- Εθελοντισμός: Προσφορά χρόνου και ενέργειας σε κοινοτικούς φορείς, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή τοπικές πρωτοβουλίες.
- Πολιτική παιδεία: Απόκτηση γνώσης για τις δομές διακυβέρνησης, τις πολιτικές διαδικασίες και τα κοινωνικά ζητήματα, με στόχο τη συνειδητοποιημένα και ενεργή συμμετοχή.
- Κοινωνική επιχειρηματικότητα: Δημιουργία καινοτόμων επιχειρηματικών ή μη κερδοσκοπικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων.
- Ψηφιακός ακτιβισμός & ψηφιακή δημοκρατία: Χρήση ψηφιακών εργαλείων για πολιτικούς σκοπούς, όπως blogging ή η ενεργή στάση στα κοινωνικά μέσα.
- Υποστήριξη και ακτιβισμός: Δημόσια τοποθέτηση σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, άσκηση πίεσης σε υπευθύνους χάραξης πολιτικής, οργάνωση διαμαρτυριών, εκστρατειών ή δράσεων για συγκεκριμένους σκοπούς.

Ενεργή Πολιτειότητα αναφέρεται στην προδραστική και ενεργή συμμετοχή των πολιτών μέσα στις κοινότητές τους και στην κοινωνία γενικότερα. Συμπεριλαμβάνει την ανάληψη ενεργού ρόλου σε κοινωνικά, πολιτικά και πολιτειακά ζητήματα με σκοπό τη θετική αλλαγή και τη συμβολή στο κοινό καλό. Τι σημαίνει αυτό για μια ομάδα:

- Αυξημένη Συμμετοχή: Η ενεργός πολιτειότητα ενθαρρύνει τα μέλη της ομάδας να συμμετέχουν πιο ενεργά στις δραστηριότητες και τις πρωτοβουλίες της.
- Ποικιλομορφία Απόψεων: Φέρνει κοντά άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα, που συνεισφέρουν με διαφορετικές εμπειρίες, δεξιότητες και οπτικές.
- Συλλογική Δράση: Η ενεργός πολιτειότητα συχνά οδηγεί σε συλλογική δράση. Όταν τα μέλη είναι αφοσιωμένα σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα ή σκοπό, έχουν μεγαλύτερη διάθεση να συνεργαστούν για την αντιμετώπισή του.
- Ενδυνάμωση, Επιρροή και Αντίκτυπος

ΠΡΟΩΘΗΣΤΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΣΑΣ

Διάρκεια:	30-60 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες
Μέγεθος ομάδας	3-5 άτομα ανά ομάδα, μπορούν να συμμετέχουν περισσότερες ομάδες
Στόχοι:	Δημιουργία στρατηγικής διάχυσης πληροφορίας Επικοινωνιακές δεξιότητες Ερευνητικές δεξιότητες
Απαιτούμενα υλικά	Κόλλες χαρτί Στυλό Smartphone ή υπολογιστής για έρευνα Προαιρετικά: υπολογιστής και προβολέας ή οθόνη για παρουσίαση

Χώρισε τα μέλη της ομάδας σε υπο-ομάδες των 3-5 ατόμων. Γράψε διαφορετικά μέσα επικοινωνίας σε ξεχωριστά χαρτιά. Πιθανά μέσα: YouTube, βίντεο, συζητήσεις σε φόρουμ, email, elevator pitch, podcast, Facebook, Instagram, Padlet, πίνακες ανακοινώσεων, newsletters, φυλλάδια, WhatsApp, Telegram, blogs, ιστοσελίδες, φωτογραφικά κολάζ, και μπορείς να προσθέσεις και όποια άλλα

Έπειτα, άφησε τις ομάδες να επιλέξουν από ένα μέσο η καθεμία, ή και περισσότερα ώστε να τα συνδυάσουν.

Δώσε τους 30 λεπτά για να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις:

Στόχος: ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ θέλετε να απευθυνθείτε με το έργο σας; Καθορίστε τον κοινό-στόχο σας (ηλικία, φύλο, τοποθεσία κ.λπ.) τόσο για το ίδιο το πρότζεκτ όσο και για το εκάστοτε μέσο. Δεν είναι όλα τα μέσα κατάλληλα για κάθε κοινό.

Μήνυμα: Τι θέλετε να επικοινωνήσετε; Ανάλογα με το μέσο που θα χρησιμοποιήσετε, το μήνυμα μπορεί να είναι πιο εκτενές και αναλυτικό ή να περιορίζεται σε μια σύντομη φράση (payoff), η οποία μέσα σε ελάχιστο χώρο αποτυπώνει με σαφήνεια, αποτελεσματικότητα, συνέπεια και αλήθεια τις βασικές αξίες του έργου σας.

Σχέδιο Δημοσίευσης: ΠΟΤΕ θα δημοσιευτεί το έργο σας; Με βάση τις αποφάσεις που λήφθηκαν στα προηγούμενα βήματα, μπορείτε να καταρτίσετε ένα σχέδιο δημοσίευσης για να προγραμματίσετε τη διάδοση του περιεχομένου. Θα είναι μία ανάρτηση την εβδομάδα στο Facebook; Μια σειρά podcast με ένα επεισόδιο το μήνα; Ένα ενημερωτικό δελτίο κάθε έξι μήνες; Οι δυνατότητες είναι αμέτρητες.

Σκοπός: ΓΙΑΤΙ προβάλλετε το έργο σας; Ποιο είναι το αποτέλεσμα που θέλετε να πετύχετε; Για παράδειγμα, μπορεί να θέλετε να προσελκύσετε συμμετοχή σε μια εκδήλωση, να γίνετε γνωστοί, να παρέχετε πληροφορίες ή να ευαισθητοποιήσετε το κοινό.

Όταν τελειώσει ο χρόνος, κάθε ομάδα παρουσιάζει αυτά που ετοίμασε και μπορείτε να συζητήσετε όλοι μαζί ποια μέσα επικοινωνίας θέλετε να χρησιμοποιήσετε.

Οδηγίες

Κοινοτική δράση

Για λόγους βιωσιμότητας και για να εξασφαλίσεις τη μέγιστη υποστήριξη για το έργο σου, συνιστούμε να επιδιώξεις συνεργασίες, όσο το δυνατόν περισσότερο, με την τοπική κοινότητα. Παρακάτω θα βρεις πληροφορίες σχετικά με τα σημεία που πρέπει να λάβεις υπόψη και τα βήματα που μπορείς να ακολουθήσεις, καθώς και μία δραστηριότητα για να κατανοήσεις καλύτερα τη σημασία της συμμετοχής των ντόπιων.

Η κοινοτική δράση περιλαμβάνει την έναρξη και υλοποίηση πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών, προκλήσεων ή ευκαιριών μέσα στην κοινότητα. Οι δράσεις αυτές καθοδηγούνται συνήθως από τα ίδια τα μέλη της κοινότητας ή υλοποιούνται σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, δημόσιες υπηρεσίες ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

Πώς να υλοποιήσεις μια Κοινοτική Δράση

Προσδιορισμός αναγκών: Το πρώτο βήμα για την υλοποίηση μιας κοινοτικής δράσης είναι η κατανόηση των αναγκών και προτεραιοτήτων της κοινότητας. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ερωτηματολογίων, ανοιχτών συναντήσεων ή συζητήσεων με ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να εντοπιστούν τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Προγραμματισμός έργου: Αφού καταγραφούν οι ανάγκες, επόμενο βήμα είναι ο προγραμματισμός και η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου. Αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό στόχων, αντικειμενικών σκοπών, χρονοδιαγράμματος, προϋπολογισμού και απαραίτητων πόρων. Είναι σημαντικό η κοινότητα να συμμετέχει ενεργά στη φάση του σχεδιασμού, ώστε η δράση να ανταποκρίνεται στις πραγματικές της ανάγκες.

Δημιουργία Συνεργασιών: Οι κοινοτικές δράσεις απαιτούν συνεργασία με πολλούς και διαφορετικούς φορείς, όπως τοπική αυτοδιοίκηση, επιχειρήσεις, σχολεία, οργανώσεις και κατοίκους. Οι σταθερές συνεργασίες συμβάλλουν στη συγκέντρωση πόρων, γνώσης και υποστήριξης.

Ενεργοποίηση Πόρων: Η εξασφάλιση χρηματοδότησης, εθελοντών, υλικών και άλλων πόρων είναι κρίσιμη για την επιτυχία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αιτήσεις για επιχορηγήσεις, εκστρατείες συγκέντρωσης χρημάτων, χορηγίες ή παροχές σε είδος από συνεργάτες.

Υλοποίηση: Με το σχέδιο και τους πόρους στη διάθεσή σου, ξεκινά η υλοποίηση σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τα ορόσημα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία ομάδων εργασίας, το συντονισμό δραστηριοτήτων και τη διαχείριση των καθηκόντων. Είναι σημαντικό να ενσωματωθεί από νωρίς η συλλογή ανατροφοδότησης από την κοινότητα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση: Καθ' όλη τη διάρκεια της δράσης, είναι σημαντικό να παρακολουθείται η πρόοδος, να καταγράφονται τα αποτελέσματα και να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να γίνουν βελτιώσεις και να μετριέται ο αντίκτυπος στην κοινότητα.

Βιωσιμότητα και Ενδυνάμωση

Στόχος είναι η μακροπρόθεσμη αλλαγή. Οι δράσεις θα πρέπει να ενδυναμώνουν την κοινότητα, να ενθαρρύνουν την ανάληψη ευθύνης, και να μπορούν να συνεχιστούν και πέρα από την αρχική φάση υλοποίησης.

Επικοινωνία και Εξωστρέφεια

Η ουσιαστική επικοινωνία είναι απαραίτητη για τη συμμετοχή της κοινότητας, τη συλλογή ανατροφοδότησης και την ευαισθητοποίηση. Μπορεί να γίνει μέσω συναντήσεων, κοινωνικών δικτύων, ενημερωτικών δελτίων και εκδηλώσεων.

Γιορτάζοντας τις Επιτυχίες

Ο εορτασμός των επιτευγμάτων ενισχύει τη δυναμική, αναγνωρίζει την προσπάθεια και ενδυναμώνει την αίσθηση υπερηφάνειας στην κοινότητα.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΡΟΛΩΝ: ΕΝΑ ΝΕΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ

Διάρκεια:	Σύντομη εκδοχή: 30 λεπτά Εκτενής εκδοχή: 60-90 λεπτά
Ηλικία:	Όλες οι ηλικίες για την εύκολη (σύντομη) εκδοχή, 14+ για τη δυσκολότερη (εκτενή εκδοχή)
Μέγεθος ομάδας	5-30
Στόχοι:	Επικοινωνιακές δεξιότητες Πολιτική αγωγή Συνοχή ομάδας
Απαιτούμενα υλικά	Κάρτες ρόλων Εύκολη εκδοχή: ενδεχομένως ένα σχοινί Πιο σύνθετη εκδοχή: πιθανώς μία κόλλα χαρτί ανά ομάδα

Ετοίμασε κάρτες ρόλων για κάθε συμμετέχοντα.

Ιστορία: Ένα νέο ξενοδοχείο πρόκειται να κατασκευαστεί στην τοπική σας κοινότητα. Κάθε συμμετέχων/χουσα λαμβάνει ένα ρόλο (δείτε παρακάτω). Σε μεγαλύτερες ομάδες μπορούν να υπάρχουν διπλοί ή τριπλοί ρόλοι (π.χ. αγρότης, έφηβος από την τοπική κοινωνία, περιβαλλοντικοί ακτιβιστές, τουρίστες). Μπορείς, επίσης, να προσαρμόσεις την ιστορία στο δικό σου τόπο.

Ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο και την ηλικία των συμμετεχόντων, μπορείς να επιλέξεις ανάμεσα σε δύο εκδοχές:

Εκδοχή 1 (ευκολότερη, συντομότερη):

Τα άτομα που συμμετέχουν στη δραστηριότητα κρατούν τους ρόλους τους μυστικούς. Ορίζεται μια γραμμή στο πάτωμα, π.χ. με ένα σχοινί. Εξήγησε ότι η μία άκρη δηλώνει «συμφωνώ» και η άλλη «διαφωνώ». Όλοι ξεκινούν στο κέντρο της γραμμής. Διαβάξεις

κάποιες δηλώσεις (βλ. παρακάτω), και τα μέλη της ομάδας καλούνται να κάνουν ένα βήμα προς τη συμφωνία ή τη διαφωνία, ή να παραμείνουν στη θέση τους αν βλέπουν τη δήλωση ουδέτερα, σύμφωνα με το ρόλο τους. Στη συνέχεια, ζήτησε από τα συμμετέχοντα να μαντέψουν τους ρόλους των άλλων, να συζητήσουν τις τελικές θέσεις, και να εκφράσουν πώς ένιωσαν. *finales y pregunta cómo se sintieron los participantes.*

Εκδοχή 2 (πιο σύνθετη, εκτενέστερη):

Όλοι γνωρίζουν τους ρόλους που έχουν δοθεί. Δώσε στην ομάδα μερικές ενδεικτικές δηλώσεις (παραδείγματα παρακάτω), ώστε να χτιστεί το φανταστικό σενάριο. Συζήτησε αρχικά ποιοι ρόλοι θα μπορούσαν να σχηματίσουν κοινές ομάδες συμφερόντων. Ιδανικά, δημιούργησε ομάδες 3-6 ατόμων, χωρίς να χρειάζεται να έχουν το ίδιο μέγεθος, όπως και στην πραγματική ζωή. Δώσε χρόνο στις ομάδες να προετοιμαστούν: ποια είναι τα επιχειρήματα υπέρ και ποια κατά της ανέγερσης του ξενοδοχείου (λαμβάνοντας υπόψη και τα επιχειρήματα των υπόλοιπων ομάδων); Τι απαιτήσεις έχουν από το ξενοδοχείο για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες τους; Οι ομάδες μπορούν να ετοιμάσουν μια κόλλα χαρτί με τα βασικά τους επιχειρήματα.

Μετά τη φάση προετοιμασίας (30 λεπτά), οι ομάδες συναντιούνται για συζήτηση (30-60 λεπτά). Αρχικά, κάθε ομάδα παρουσιάζει τη βασική της θέση, χωρίς παρεμβάσεις από τις υπόλοιπες. Έπειτα, ξεκινά μια ελεγχόμενη συζήτηση. Φρόντισε ώστε κάθε ομάδα να έχει ίσο χρόνο να εκφραστεί και να διατηρηθεί κλίμα σεβασμού.

Ο στόχος είναι να αναπτυχθεί μια κοινή λύση, ώστε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να ωφεληθούν από την ανέγερση του ξενοδοχείου. Προϋπόθεση για το σκοπό αυτό είναι τα μέλη της ευρύτερης ομάδας (ή οι ρόλοι τους) να είναι ανοιχτά σε συμβιβασμούς.

Πιθανοί ρόλοι: Ιδιοκτήτης ξενοδοχείου, αγρότης, ντόπιος ιδιοκτήτης καταλυμάτων με ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, περιβαλλοντικός ακτιβιστής/στρια, τουρίστας σε all inclusive (διαμονή σε ξενοδοχείο που περιλαμβάνει όλα τα γεύματα και τα ποτά που θα καταναλώσει), ντόπιος κάτοικος που αναζητά εργασία, ιδιοκτήτης εστιατορίου, δήμαρχος, εναλλακτική τουρίστρια, ντόπιος/α έφηβος/έφηβη.

Πιθανές δηλώσεις:

- Αναμένονται έως και 20.000 επισκέπτες ετησίως στο ξενοδοχείο, οι οποίοι –στην πλειονότητά τους– φτάνουν με αεροπλάνο.
- Το ξενοδοχείο θα έχει δική του παραλιακή ζώνη, με αποτέλεσμα να κλείσει ένα τμήμα της δημόσιας παραλίας.
- Το ξενοδοχείο αναζητά μεγάλο αριθμό εργαζομένων.
- Μια εταιρεία ενοικίασης αυτοκινήτων που έμαθε για τα σχέδια του ξενοδοχείου εξετάζει το ενδεχόμενο να ανοίξει κατάστημα.
- Οι περισσότεροι επισκέπτες του ξενοδοχείου μιλούν μόνο αγγλικά.
- Οι τιμές του ξενοδοχείου είναι ιδιαίτερα προσιτές.
- Το ξενοδοχείο πρόκειται να χτιστεί ακριβώς δίπλα σε προστατευόμενη περιοχή, ώστε οι επισκέπτες να απολαμβάνουν όμορφη θέα από τα παράθυρά τους.
- Ο ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου θέλει να κατασκευάσει μεγάλη πισίνα, η οποία θα γεμίζει με υπόγεια νερά που συνήθως χρησιμοποιούνται για πόση.
- Καθώς το ξενοδοχείο έχει λιγότερους επισκέπτες το χειμώνα, πολλοί υπάλληλοι προσλαμβάνονται μόνο για τη θερινή περίοδο.
- Το ξενοδοχείο παραγγέλλει όλα τα τρόφιμα για το εστιατόριό του από χονδρέμπορο, ο οποίος τα μεταφέρει στο νησί αεροπορικώς.

Εργαλεία και τακτικές συνηγορίας

Η συνηγορία είναι ένας γενικός όρος-ομπρέλα. Δεν είναι απαραίτητο να ταυτίζεται ή να συνδέεται με νομικό πλαίσιο ή/και νομικές διαδικασίες. Έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής και πολλές διαφορετικές μορφές, ενώ κάθε φορά διαμορφώνεται ανάλογα με το πλαίσιο στο οποίο εκδηλώνεται.

Ο όρος παραπέμπει σε ένα άτομο που μιλάει για ή εκ μέρους κάποιου άλλου, ως μάρτυρας ή υποστηρικτής. Αναφέρεται επίσης σε ένθερμη υποστήριξη ενός ατόμου ή ενός σκοπού. Η συνηγορία σημαίνει επιρροή σε πολιτικές και πρακτικές, μέσα από την εφαρμογή στρατηγικών που βασίζονται σε τεκμηριωμένα δεδομένα, με τελικό στόχο τη θετική αλλαγή.

Βασικές αρχές της συνηγορίας

- Η συνηγορία είναι μια διαδικασία, όχι μια μεμονωμένη δραστηριότητα.
- Πρέπει να βασίζεται σε ανάλυση που γίνεται με στρατηγικό και συντονισμένο τρόπο.
- Μπορεί να γίνει ατομικά ή συλλογικά.
- Συνηγόρος μπορεί να είναι μια ομάδα ανθρώπων, ένας οργανισμός ή ένα άτομο.
- Ο/Η συνηγόρος ζητά αλλαγή ή βελτίωση, είτε για ένα μέρος της κοινότητας είτε για το σύνολό της.
- Οι συνηγόροι δρουν υπέρ ενός σκοπού που θεωρούν δίκαιο και σωστό.

Πώς να σχεδιάσεις μια στρατηγική συνηγορίας

- 1 Εντόπισε το πρόβλημα/ζήτημα που θέλεις να αντιμετωπίσεις. (Το πρόβλημα που έχεις εντοπίσει ι στο πλαίσιο της θεματικής πάνω στην οποία εργάζεσαι.)
- 2 Γνώριζε τι θέλεις να αλλάξεις και πώς θα μοιάζει αυτή η αλλαγή. (Η αλλαγή που θέλεις να δεις σε ένα ιδεατό επίπεδο.)
- 3 Καθόρισε το στόχο σου. (Οι ενδιάμεσες αλλαγές που θα σε βοηθήσουν να φτάσεις στην αλλαγή που επιδιώκεις.) .)
- 4 Επίλεξε την κατάλληλη στρατηγική επιρροής. (Δες παρακάτω)
- 5 Ανάπτυξε το πλάνο δράσης σου.
- 6 Υλοποίησε ε το πλάνο δράσης.
- 7 Παρακολούθησε και αξιολόγησε την πρόοδο (πρόκειται για μια συνεχόμενη διαδικασία).

Παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την επιλογή στρατηγικής επιρροής

- 1 Ποιος θα ασκήσει τη συνηγορία; (Ένα άτομο, όλη η ομάδα, ή κάποιοι άλλοι;)
- 2 Ποιο είναι το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθείς/θείτε (Συμπεριλαμβάνονται οι πρακτικές παράμετροι, το χρονοδιάγραμμα κ.λπ.)
- 3 Καταγραφή συμμάχων και αντιπάλων (Οργανώσεις, κόμματα, αρχές, θεσμοί)
- 4 Καταγραφή θεσμικών φορέων και ανεξάρτητων αρχών
- 5 Ποιο εργαλείο προσέγγισης ταιριάζει καλύτερα στο κοινό-στόχο σου/σας;

Οδηγίες

ΛΙΣΤΑ ΠΙΘΑΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΣ

A ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ:

- 1 Ανοιχτές επιστολές, έγγραφα θέσης.
- 2 Συνάντηση με φορείς λήψης αποφάσεων, αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής, καθώς και με πρόσωπα που έχουν επιρροή. .
- 3 Άλλα έγγραφα σχετιζόμενα με το θέμα, ενημέρωσης, εκθέσεις κ.ά.
- 4 Χρήση των μέσων ενημέρωσης ως εργαλείο συνηγορίας (συνεντεύξεις, δημοσιεύσεις άρθρων).
- 5 Οργάνωση δελτίων τύπου, αρθρογραφίας, συνεντεύξεων τύπου.
- 6 Δράσεις δημόσιας κινητοποίησης: συλλογή υπογραφών, δράσεις σε δημόσιους χώρους, εκθέσεις, καμπάνιες.

B ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΣ, ΚΑΘ' ΟΛΗ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

- 1 Συμμετοχή σε ανοικτές ομάδες εργασίας και σε άλλους μηχανισμούς συντονισμού.
- 2 Εκπροσώπηση σε σχετικά εργαστήρια, συνέδρια και sympόσια.
- 3 Δημιουργία και ενίσχυση δικτύων υποστήριξης
- 4 Δημιουργία ισχυρών συνεργασιών και συνδιοργάνωση κοινών παρεμβάσεων.
- 5 Αξιοποίηση εξειδίκευσης σχετικής με το θέμα, μέσω επιστημονικών δημοσιεύσεων, ομιλιών σε διαδικτυακές εκδηλώσεις κ.λπ.

Για έμπνευση, συνιστούμε να εξετάσεις παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών.

Ένα πολύ μεγάλο έργο είναι η εκστρατεία συνηγορίας που διεξήγαγε η οργάνωση Greenpeace σχετικά με τον **αντίκτυπο της βιομηχανίας φοινικέλαιου**. Ανεξάρτητα από απόψεις που σχετίζονται με τον αντίκτυπο, την ακρίβεια ή άλλα ζητήματα, μπορείς να εστιάσεις στα ποικίλα εργαλεία που αξιοποίησαν κατά την καμπάνια τους.

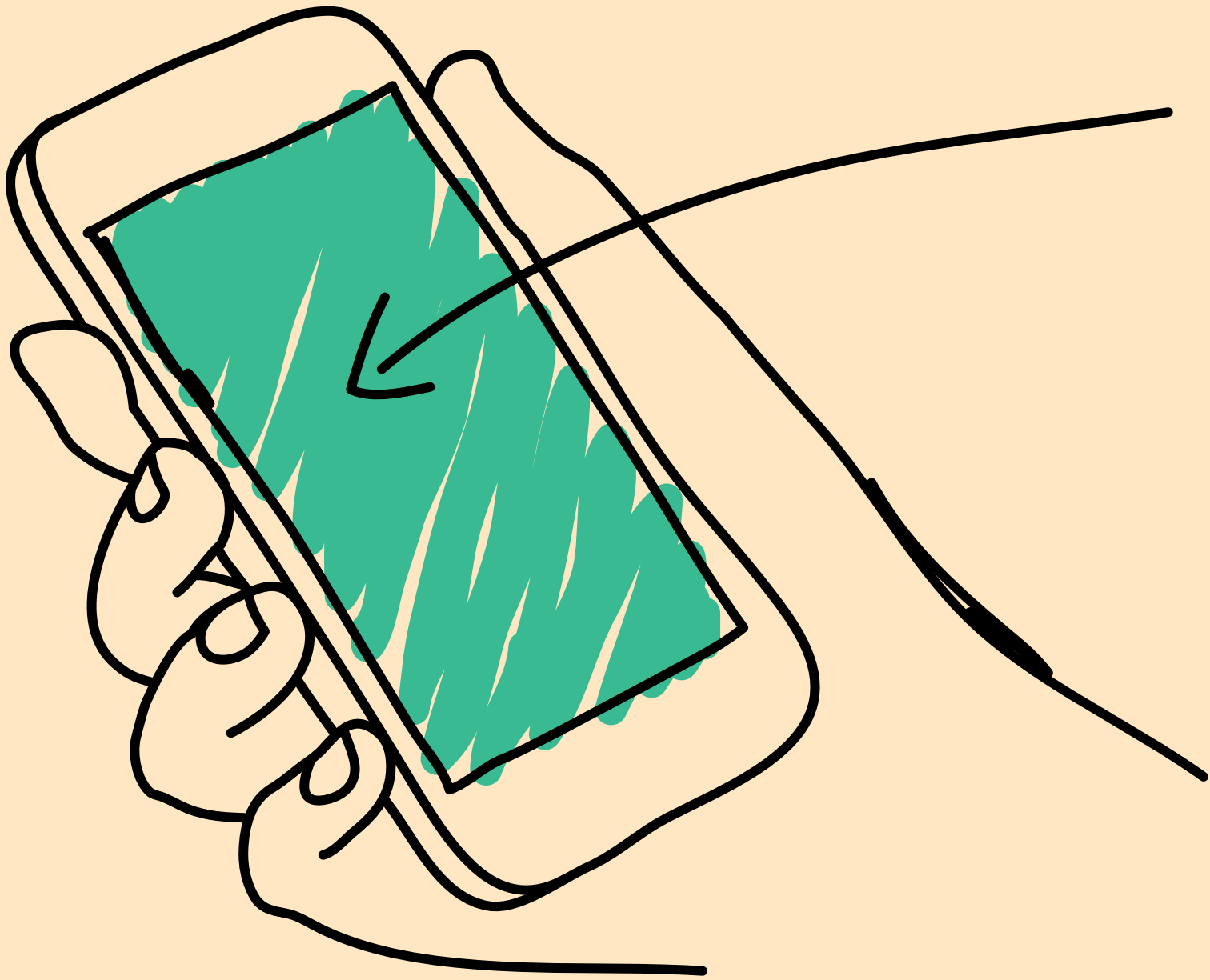
Όσον αφορά στον τρόπο συμμετοχής των νέων στη διαδικασία συνηγορίας, η UNICEF διαθέτει, μεταξύ άλλων χρήσιμων πόρων, μια **διαδικτυακή εργαλειοθήκη** που μπορεί να αξιοποιηθεί σε ποικίλα περιβάλλοντα. Παρέχει στους νέους και τις νέες τις απαραίτητες δεξιότητες και πληροφορίες για να υπερασπιστούν όσα θεωρούν σημαντικά. Αν είσαι εκπαιδευτικός, συντονιστής/ρια ή youth worker μπορείς να χρησιμοποιήσεις αυτή την εργαλειοθήκη με την ομάδα σου, ώστε να εμπνεύσετε νέα άτομα να εντοπίσουν ποια ζητήματα που αφορούν στα δικαιώματα των παιδιών τα αγγίζουν περισσότερο και να σχεδιάσουν πώς θα διεκδικήσουν την αλλαγή που θέλουν να δουν.

Επιπλέον, η UNICEF έχει δημοσιεύσει και έναν Οδηγό **Συνηγορίας για Νέους**, με σκοπό να βοηθήσει άτομα αυτών των ηλικιακών ομάδων να κατανοήσουν καλύτερα τη διαδικασία της συνηγορίας και να αναλάβουν δράση για αλλαγή. Ο οδηγός αυτός καθοδηγεί βήμα προς βήμα τη διαδικασία, συνδυάζοντας πρακτικές «οδηγίες πώς να το κάνεις» με εμπνευστικές ιστορίες άλλων νέων που προσπαθούν να φέρουν θετική αλλαγή στον κόσμο γύρω τους.

Όπως αναφέρει η UNICEF:

«Όταν διαβάζεις αυτές τις ιστορίες θριάμβου και δυσκολιών, από την πρόληψη των παιδικών γάμων έως την έμπνευση για περιβαλλοντικό ακτιβισμό, θα θυμηθείς πως δεν είσαι μόνος/μόνη. Αντίθετα, ανήκεις σε μια συνεχώς αναπτυσσόμενη κοινότητα νέων ανθρώπων που αλλάζουν τον κόσμο σταδιακά και μεθοδικά».

Palm oil campaign: Palm Oil (Greenpeace)	UNICEF Youth Advocacy Toolkit: Youth Advocacy Toolkit
Palm oil campaign: Report: Final countdown: now or never to reform the palm oil industry	UNICEF Youth Advocacy Guide: Youth Advocacy Guide

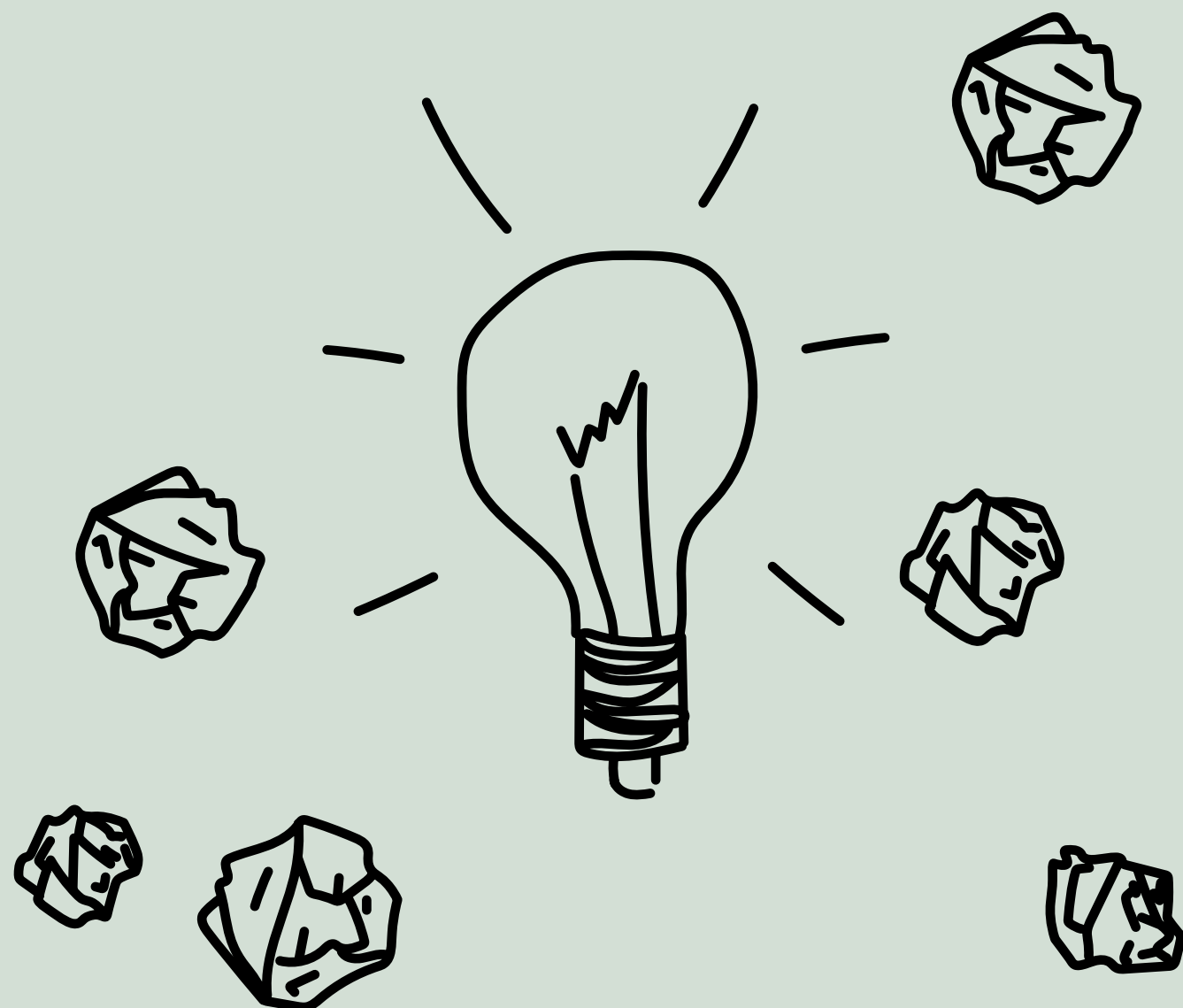
ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙΣ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ

Στην καθημερινή ζωή, σπάνια ζητείται από τις νέες και τους νέους να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους, καθώς πολλά άτομα ί πιστεύουν ότι μόνο μετά από μια μακρά ζωή έχει κανείς ιστορίες να διηγηθεί. Για να αποκτήσουν τα νέα άτομα δυνατότερη φωνή στις κοινωνίες μας, οι ιστορίες τους πρέπει να λέγονται και να γίνονται ορατές. Επιπλέον, μέσα από τον αναστοχασμό, καθώς και τη δομημένη και επιτυχημένη παρουσίαση των εμπειριών τους, τα συμμετέχοντα μέλη αποκτούν τη δυνατότητα να μάθουν ότι μπορούν να επηρεάσουν την κοινωνία μέσω της προορατικής τους δράσης. Σημαντικό εδώ είναι οι ίδιοι οι νέοι να αποφασίζουν για το περιεχόμενο και το πλαίσιο της παρουσιάσής τους. Τέλος, η παρουσίαση αποτελεί και έναν τρόπο να αποκτήσει το έργο της ομάδας διάρκεια στο χρόνο και, κατά συνέπεια, βιωσιμότητα. Διάδωσε μαζί με την ομάδα την καλή σας ιδέα για να εμπνεύσετε κι άλλους!

Ειδικά όταν κοινοποιείς ή ανεβάζεις υλικό στο διαδίκτυο, είναι σημαντικό να λαμβάνεις υπόψη την ιδιωτικότητα, την προστασία των προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα στην εικόνα κάθε συμμετέχοντα. Ποτέ μην δημοσιεύεις φωτογραφίες, βίντεο ή ηχογραφήσεις χωρίς τη ρητή συγκατάθεση όλων των εμπλεκομένων. Είναι καλό να υπάρχει εκ των προτέρων συμφωνία με όλα τα μέλη της ομάδας σχετικά με αυτό, πριν ξεκινήσουν, για παράδειγμα, οι ηχογραφήσεις ή οι λήψεις φωτογραφιών. Από την άλλη πλευρά, το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παίζουν καθοριστικό ρόλο στην καθημερινότητα των περισσότερων νέων. Για το λόγο αυτό, και, εφόσον τα επιλεγμένα κανάλια είναι οικεία στους συμμετέχοντες και κατάλληλα για την ομάδα-στόχο, συνιστάται η αξιοποίηση ψηφιακών μορφών διάδοσης. Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν πολλές δυνατότητες παρουσίασης, τόσο διαδικτυακά όσο και με φυσική παρουσία.

Μπορείς να επιλέξεις παραπάνω από μία προσεγγίσεις ή και να συνδυάσεις διαφορετικές μορφές διάχυσης πληροφορίας.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Στο πλαίσιο αυτού του έργου, δημιουργήθηκαν συνολικά οκτώ (8) πινακίδες με θεματικές όπως: περιβαλλοντική ρύπανση, σεβασμός, αλληλεγγύη, ίσα δικαιώματα, πόλεμος, εκφοβισμός, ρατσισμός και τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Οι πινακίδες κυκλοφορίας για τη δικαιοσύνη συνοδεύονται από ένα διαδραστικό ημερολόγιο με οδηγίες προς τα σχολεία για το πώς μπορούν να δουλέψουν καλλιτεχνικά πάνω σε αυτές στην τάξη. Οι μαθητές λαμβάνουν έξι (6) δραστηριότητες και μπορούν να ξεκινήσουν ατομικά ή σε ομάδες. Γράφουν, κολλούν και ζωγραφίζουν τις εμπειρίες και τα αποτελέσματα της εργασίας τους στο ημερολόγιο.

Όπως στον τομέα της κυκλοφορίας έχει αναπτυχθεί μια διεθνής οπτική γλώσσα που γίνεται αποδεκτή και κατανοητή παγκοσμίως, έτσι και οι πινακίδες κυκλοφορίας για τη δικαιοσύνη φιλοδοξούν να αποτελέσουν διεθνή σύμβολα για την προώθηση μιας πιο δίκαιης συνύπαρξης ανθρώπων και περιβάλλοντος.

ΟΙ ΥΠΕΡΗΡΩΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΥΠΕΡΟΧΑ ΕΡΓΑ

Για την ανάπτυξη μιας συνεκτικής ευρωπαϊκής ταυτότητας, είναι απαραίτητες αφηγήσεις που να παρουσιάζουν θετικά, συγκεκριμένα, και με σαφήνεια τόσο τις πολιτισμικές διαφορές της κοινότητας όσο και τις κοινές αξίες της Ευρώπης. Οι ήρωες είναι κατάλληλοι για αυτό το είδος αφήγησης, καθώς λειτουργούν ως θετικά πρότυπα ταύτισης, ιδιαίτερα για παιδιά και νέους. Μέσα από τις πράξεις τους, μπορούν να καλλιεργήσουν την επίγνωση των ευρωπαϊκών αξιών και να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα.

Αυτό το ανθολόγιο είναι το αποτέλεσμα ενός διαλόγου νέων με επίκεντρο την εκπαίδευση, στο οποίο η αναστοχαστική διερεύνηση της Ευρώπης και της προσωπικής πολιτιστικής ταυτότητας είχε κεντρικό ρόλο. Στόχος του προγράμματος είναι οι συμμετέχοντες να δημιουργήσουν μια σειρά από ήρωες που θα δρουν είτε ατομικά είτε συλλογικά, αντιπροσωπεύοντας την Ευρώπη τόσο στην ποικιλομορφία της όσο και στις κοινές της αξίες.

Κάθε ήρωας θα έχει τη δική του ιστορία προέλευσης, με ρίζες είτε ευρωπαϊκές είτε μη ευρωπαϊκές. Παραδοσιακές μορφές, θρύλοι και μύθοι από τις κουλτούρες των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αποτελούν την αφορμή για τη συζήτηση. Για κάθε ήρωα θα διαμορφωθεί μια ξεχωριστή προσωπικότητα. Θα αποκτήσει δεξιότητες, αλλά θα αναγνωρίσει και τις αδυναμίες του. Αυτό που θα ενώνει όλους τους ήρωες είναι ένα κοινό κίνητρο: δρουν μαζί για το κοινό καλό.

Οδηγίες

Παραδείγματα Δημιουργικής Παρουσίασης

- Σχεδιάσε ή κατασκεύασε ένα κόμικ που αφηγείται την εμπειρία ή το μήνυμα του έργου σας.
- Δημιούργησε μια θεατρική παράσταση και παρουσιάστε την π.χ. σε κάποιο σημείο της γειτονιάς σας (με φυλλάδια για προώθηση), ή μπροστά σε φίλους και συγγενείς των συμμετεχόντων.
- Οργάνωσε ένα δημόσιο δείπνο για να γιορτάσετε την επιτυχία σας: προσκαλέστε οικογένειες, φίλους, γείτονες και όποιον συμμετείχε με οποιονδήποτε τρόπο. Μαγειρέψτε όλοι μαζί και συναποφασίστε το μενού.
- Στήσε μια έκθεση: μπορείτε να παρουσιάσετε το αποτέλεσμα του έργου, φωτογραφίες από τη διαδικασία ή δημιουργίες των συμμετεχόντων (ζωγραφιές, κολάζ κ.ά.).

- Σχεδιάσε να γυρίσετε μια ταινία, ακόμα και με κάμερες κινητών.
- Ανέβασε υλικό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για διάδοση και διάδραση με το κοινό.
- Σχεδιάσε να ηχογραφήσετε ένα podcast σχετικά με το θέμα ή την εμπειρία του έργου.
- Οργάνωσε ένα μικρό φεστιβάλ, αν μπορείτε να εξασφαλίσετε χώρο και πρόγραμμα (π.χ. να παρουσιάσουν κάτι οι συμμετέχοντες ή να υπάρχει μουσική, ζωντανή ή όχι).
- Δημιούργησε μια ψηφιακή αφήγηση που αποτυπώνει την εμπειρία σας.
- Σχεδιάσε να γράψετε και ερμηνεύσετε όλοι μαζί ένα τραγούδι που να συνδέεται με το βασικό θέμα του έργου.

Traffic signs of Justice: <https://www.goethe.de/ins/gr/de/spr/unt/vdg.html>

Traffic signs project applied: https://erasmusplus.schule/fileadmin/Dateien/Bilder/Dossiers/Teilhabe-Demokratie/Flyer_Together_Europe.pdf + <https://www.youtube.com/watch?v=6QI61CQAdwg>

Super heroes make super projects: <https://www.goethe.de/ins/gr/de/spr/unt/wuv/jub/esp/she.html>

ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ

Ελπίζουμε αυτό το εργαλείο να σου φάνηκε χρήσιμο και να σε ενέπνευσε ώστε να ενσωματώσεις ορισμένα στοιχεία του στη δική σου δουλειά. Θα χαρούμε ιδιαίτερα να ακούσουμε τις εμπειρίες σου σχετικά με τη δουλειά με νέα άτομα στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και την υλοποίηση κοινοτικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των δραματικών συνεπειών της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής.

Κυρίως , όμως, θέλουμε να καλέσουμε τόσο εσένα όσο και εμάς να προχωρήσουμε με θάρρος πέρα από τη ζώνη άνεσής μας. Να αναζητήσουμε καινούργιες λύσεις και να δημιουργήσουμε νέες συμμαχίες, ανοίγοντας νέους, διαφορετικούς χώρους για τις ευρύτερες κοινότητές μας.

**Ας αγκαλιάσουμε τις δυσκολίες
-είναι καταλύτης για την αλλαγή.**

**Η ΑΛΛΑΓΗ
ΞΕΚΙΝΑ ΣΕ
ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**